

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLIII | december 2011 | številka: 12

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura, jezik in izobraževanje • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Listnica uredništva

Ob izteku leta

Spec. **Milan Tretjak**, univ. dipl. inž. gozd.

Leto 2011 je minilo v krču ekonomske in finančne krize. Skrb vzbujajoče je dejstvo, da je prerasla okvirje potrošniške zablode in postaja vedno bolj izrazita kriza moralnih in etičnih vrednot družbe. Zaradi tega je Slovenija na eni svojih največjih preizkušenj, ki bo pustila globoke posledice v zavesti vseh ljudi. Ko ljudje ne zaupajo svoji pravni državi, so porušene vse temeljne človeške norme, ki dajejo upanje v boljšo prihodnost. Podobna je tudi usoda EU, čeprav so nekatere države sprejele pravočasne protikrizne ukrepe. Slovenija jih pač ni.

Posledice zgoraj navedenih dejstev so se značilno odražale v delu javne gozdarske službe. Kadrovski načrt je s petimi odstotki zmanjšanja zarezal v kadrovsko strukturo zaposlenih, krčenje finančnih sredstev se je odrazilo predvsem v manjši kvaliteti dela, manj pri obsegu. Zavedamo se, da mora tudi javna gozdarska služba nositi breme težke finančne situacije v Sloveniji, vendar je večletno omejevanje materialnih stroškov pustilo tudi pri našem delu svoj pečat. Za učinkovito delo v prihodnje bo potrebna prilagoditev zakonskih okvirov in zahtev finančnim možnostim družbe na tem področju.

Mednarodno leto gozdov, ki poteka pod geslom »Gozdovi za ljudi«, je praktično za nami. Morda je minilo v senci ekonomskih in političnih pretresov v svetu, pa tudi v Sloveniji. Številne aktivnosti ob tej priložnosti so bile namenjene pomenu gozda in uporabe lesa v našem življenju. V zadnji politični kampanji se je veliko (končno!) govorilo o lesu kot strateški surovini in predvsem o znanem dejstvu, da je potrebna državotvorna politika pri razvoju lesne industrije. Upam, da bo vsaj del teh propagandnih volilnih govoričenj dobil prostor v strategiji gospodarskega razvoja Slovenije. Gozdarji že leta opozarjamo, da se ena najkvalitetnejših lesnih surovin, ki jih dajejo slovenski gozdovi na osnovi več desetletnega sistematičnega strokovnega dela, izgublja na ožjem, pa tudi na širšem evropskem trgu. Niti dostojnega polizdelka ne znamo izdelati, kaj šele finalnih izdelkov za zahteven evropski trg. Država v tem segmentu, razen zgrešenih subvencij v rabo biomase za kurjavo, ni naredila popolnoma nič. Pa bi lahko. Saj ni potrebno odkrivati tople vode, le čez mejo v bližnje evropske države je potrebno pogledati, kakšne ukrepe davčnih stimulacij oz. olajšav so uvedli na tem področju. Tudi promocija porabe lesa na državnem nivoju je izjemno pomembna. V Sloveniji je bilo leta 1985 zaposlenih več kot 37.000 delavcev, danes le še nekaj več kot 16.000. Torej: za koga proizvajamo kvalitetno lesno surovino?

Slovensko gozdarstvo ni bilo nikoli predmet medijske atrakcije, ker je delovanje stroke dolgoročno in kognitivno, vendar zaradi tega širši javnosti niso znani učinki tega dela. V letu 2011 je Zavod za gozdove Slovenije izdelal območne gozdnogospodarske načrte za vseh štirinajst območij. Za Koroško lahko ugotovimo, da se je lesna zaloga z 235 m³/ha v sedemdesetih letih povečala kar na 349 m³/ha (je tudi najvišja v Sloveniji), in to kljub dejstvu, da smo vsakoletno sekali skoraj dve tretjini letnega prirastka. Količina lesa v koroških gozdovih se je povečala v zadnjih štiridesetih letih nekaj manj kot za polovico, kvaliteta lesa pa je v istem času narasla eksponentno. V gozdarstvu že prek pol stoletja delamo po načelu trajnostnega in sonaravnega razvoja, nekatere druge dejavnosti so ga »odkrile« v zadnjih letih, nekatere politične stranke pa šele pri zadnji politični kampanji! Optimalno stanje slovenskih gozdov je rezultat dolgoročnega strokovnega dela gozdarske stroke, ki je z dobrim sodelovanjem lastnikov gozdov dosegla zavirljive rezultate in sodi tako po stanju gozdov kot po strokovnosti v sam evropski vrh. Pomembno je dejstvo, da je Zavod za gozdove Slovenije javna gozdarska služba, ki zastopa in usklajuje interese države, javnosti in lastnikov gozdov, nikakor pa ne podlega kratkoročnim profitnim interesom gospodarskih družb ali drugim podobnim »tajkunskim« zgodbam. Tako mora ostati tudi v prihodnje.

V izteku leta 2011 se v imenu sodelavcev iskreno zahvaljujem lastnikom gozdov, članom Sveta območne enote, kolegom v drugih organizacijskih enotah, poslovnim partnerjem, strokovni javnosti, predstavnikom lokalnih skupnosti in vsem drugim za tvorno in plodno sodelovanje v preteklem letu. Vsem, še posebej bralcem Viharnika, želim vesele božične praznike in srečno novo leto!

Informativni gozdarski storži v novembru 2011

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Za nami je predzadnji mesec v letu. Letošnji november lahko opišemo Korošci in Korošice zelo na kratko. Zadnji jesenski mesec smo preživeli v nižinski oblačnosti in nebeško lepem vremenu v višjih predelih. Megle niso imele samo v Ljubljani – Ljubljančani že nekaj let ne pomnijo, da bi bila megla tako vztrajna kot letos. Nekaj ur so jo v novembrskih dnevih »grizli« tudi v Mislinjski in Dravski dolini. Zaradi inverzije je v senčnih predelih po 12. novembru 2011 v nadmorski višini od 600 do 1000 m nastal pas ivja. V teh predelih smo lahko uživali v lepih »zimskih« motivih tudi v začetku decembra. V prvih dvanajstih dneh se je zrak v dolini segrel celo do 17 °C (5. 11.). V tem obdobju so bile najvišje jutranje temperature v nižinskih predelih okoli 8 °C (7., 8., 10. 11.). **Zanimivo je, da so v vseh višinskih pasovih v gozdu listavci pričeli intenzivno odmetavati listje šele v drugem tednu novembra.** Po 12. novembru se je ohladilo. Od tega dne pa do konca novembra so se po dolinah gibale najnižje dnevne temperature med -5 in 0 °C, najvišje pa med -1 in 9 °C (28. 11.). **Topleje in bolj prijetno je bilo v višjih predelih, na Rogli so 27. novembra 2011 izmerili celo 12 °C.**

Mirko Cehner in Jožef Preninger v semenskem sestoju Macesnovej na Mislinjskem Pohorju

Udeleženci javne razgrnitve in obravnave lovsko upravljalnega načrta v Turiški vasi

November je bil zelo primeren za delo v gozdu, nekaj nevšečnosti so povzročala v senčnih predelih zmrznjena tla. 11. novembra se je na Smrekovcu nad nadmorsko višino 1200 m za kratek čas pojavil rahel žled. Lastniki gozdov, gozdni delavci GG Slovenj Gradec in drugi izvajalci del v gozdu so nemoteno izvajali sečno in gojitvena dela. Zaradi kratkotrajnega dviga cene lesa v novembru so se posamezni lastniki odločili za dodatno označbo drevja za posek. Revirni gozdarji so imeli veliko dela z zadnjimi prevzemi izvedenih gojitvenih in varstvenih del. **Do 25. novembra 2011 smo gozdarji ZGS izvedli zadnje zahteve prevzetih in obračunanih gojitvenih in varstvenih del. Z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so sporočili, da bodo do konca novembra prispeli zahtevki izplačani lastnikom do konca decembra.**

Veliko časa so porabili revirni gozdarji, vodje krajevnih enot, predvsem pa vodja odseka za gozdno tehniko Hinko Andrejč za pomoč lastnikom, ki so vložili vlogo za pridobitev finančnih sredstev iz naslova PRP 2007–2013. **Vloga Zavoda za gozdove je pomagati pri načrtovanju gradnje gozdnih prometnic in pri pripravi vlog in zahtevkov v razpisu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.** 15. novembra je Hinko Andrejč v okviru programa internega izobraževanja za vodje krajevnih enot OE Slovenj Gradec izvedel predavanje na temo prevzemanja gozdnih prometnic in priprave zahtevkov v okviru PRP 2007–2013.

Če so podlubniki šli na zimski počitek, gozdarji tega nimamo. Stalno moramo biti prisotni v gozdu, tudi v novembru smo odkrivali letošnja poznopoletna žarišča.

S podlubniki napadena drevesa imajo še zelene krošnje, z debel je pričelo odpadati lubje. Pravočasno evidentiranje in ukrepanje v teh žariščih bo lastniku gozda in gozdarjem omogočilo lažje morebitno preventivno varstveno ukrepanje v spomladanskem času v naslednjem letu.

Z vdorom in vnosom škodljivih organizmov (nenadne vremenske spremembe, nekontrolirana trgovina) v naše gozdove postaja varstvo gozdov vse bolj pomembno. Zato je zelo pomembno enotno evidentiranje biotskih in abiotskih vplivov na poškodovanost in ogroženost posameznih drevesnih vrst in celega

Motokrosist med zapredkaricami na Riflovem vrhu nad Prevaljami

gozda, na osnovi katere lažje prognoziramo nadaljnji razvoj in pravilne ukrepe za zatiranje. 9. novembra 2011 je imel dr. Nikica Ogris za vse, ki smo pooblašteni za varstvo gozdov, predstavitev elektronskega sistema za varstvo gozdov. Enostaven računalniški program nam bo omogočal lažji pristop do zgoraj navedenih ukrepov.

Divjad je sestavni del gozdnega prostora, predstavlja pestrost v posameznih življenjskih prostorih. V kolikor je porušeno spolno razmerje ali povečana številčnost posamezne živalske vrste, se v določenem predelu pojavijo škode na mladem drevju. Jelenjad je v porastu, nove poškodbe po tej vrsti se pojavljajo posamezno in razpršeno predvsem v Zgornji Mežiški dolini. V posameznih smrekovih sestojih je koncentracija starih in novih poškodb velika, zato bo potrebno v teh sestojih načrtno ukrepati. **Nekateri operativni ukrepi so mehanska zaščita posameznih dreves ali večje skupine mladega drevja (ovijalni trakovi, premazi debel, zaščita debel s koli in z mrežastimi tulci, ograje).** Pregled nekaterih poškodovanih sestojev v revirju Pudgarsko smo na martinovo izvedli vodja odseka za gozdne živali in lov Zdravko Miklašič, revirna gozdarka Marija Rožen in avtor storžev.

O divjadi, predvsem pa o jelenjadi, so razglabljali lovski, gozdarski in drugi strokovnjaki na **3. slovenskem posvetu o divjadi z mednarodno udeležbo 12. novembra 2011 v Velenju. Posvet je izvedel ERICO (Inštitut za ekološke**

Stranišče divjega petelina

raziskave) iz Velenja v sodelovanju z ZGS (6 referatov), Lovsko zvezo Slovenije in Veterinarsko fakulteto Univerze iz Zagreba.

Leto 2011 je tudi leto izdelave gozdnogospodarskih območnih načrtov. **Od 10. do 23. 11. 2011 so potekale po območnih enotah ZGS javne razgrnitve in obravnave gozdnogospodarskih in lovskoupravljaljskih načrtov.** Razgrnitve in predstavitev Gozdnogospodarskega načrta Območne enote Slovenj Gradec in

Na vrhu Smrekovca - med Travnikom in Kamnom

Lovsko upravljaljskega načrta Pohorskega lovsko upravljaljskega območja je bila 17. novembra 2011 na letališču v Turiški vasi. Gozdarski načrt je predstavil Branko Gradišnik, lovskega Zdravko Miklašič.

Letošnje leto je bilo izredno semensko leto. Zelo so obrodile skoraj vse drevesne vrste. Obilni obrod je imela tudi smreka. Za potrebe ZGS smo gozdarji 24. novembra 2011 v semenskem sestoju smreke Macesnovje na Mislinjskem Pohorju označili za posek 26 kvalitetnih smrek, s katerih so 29. novembra delavke Drevesnice Omorika nabrale 342 kg storžev.

Stare poškodbe po jelenjadi

V Hudičevcu (Razdrto, OE Postojna) je bilo 29. in 30. novembra 2011 **posvetovanje z delavnico »Upravljanje velike rastlinojede divjadi ob upoštevanju njenih vplivov na gozdni prostor, potreb velikih plenilcev in pomena lovcev«.** Med referenti je bil tudi Zdravko Miklašič, ki je udeležencem predstavil referat iz prakse z naslovom »Možnosti zmanjševanja vplivov parkljarjev na gozd s posrednimi in neposrednimi metodami«.

Novembrski gozdarski informativni storži so malo krajši od ostalih, pa ne zato, ker nismo imeli gozdarji kaj delati. Veliko je bilo tudi pisarniškega dela, s katerim pa vas nočem utrujati. Pa naj vas prav lepo pozdravim, **saj je bil 21. november svetovni dan pozdrava,** in vam zaželim veliko zdravja in zadovoljstva v naslednjem gozdarsko obarvanem letu!

Podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov za leto 2011

Gorazd Mlinšek, Jerneja Čoderl, ZGS OE Slovenj Gradec

Gozd je sestavni del našega življenjskega prostora, s katerim je potrebno skrbno in načrtno gospodariti. Rezultati dela v gozdu, izvedeni danes, so opazni na dolgi rok. Slovenija je z gozdom bogata, zato je prav, da dobi raba domačega lesa v energetiki, v gradbeništvu, v vrhunskih izdelkih večji pomen ter vrednost. Gozd je tudi zelo pomemben kot socialni in okoljski dejavnik. Večnamenska skrb za gozdove, ki jo pod strokovnim vodstvom javne gozdarske službe izvajajo številni lastniki gozdov, se odraža v vse večji vrednosti gozda. Zato najbolj prizadevnim lastnikom gozdov Zavod za gozdove Slovenije vsako leto podeli priznanja.

Letošnja podelitev je bila že trinajsta po vrsti. Slavnostna podelitev priznanj štirinajstim skrbnim lastnikom gozda v letu 2011 je potekala 30. novembra 2011 v gostišču Prepih v neposredni bližini Novega mesta. Najbolj skrbne lastnike je nagovoril tudi minister Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan. Javnosti so na prireditvi bili predstavljeni najbolj skrbni lastniki vseh štirinajst območnih enot.

Med letošnjimi dobitniki priznanj je tudi Maks Sušek. V Območni enoti Slovenj Gradec je bil za najbolj skrbnega gospodarja izbran kot zakoniti zastopnik lastnine Pahernikovih gozdov na Pohorju. Izbran je bil izmed šestih na krajevnih enotah izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda v letu 2011.

Maks Sušek je gozdar v pokoju. V obdobju službovanja je dolga leta uspešno vodil gozdni obrat v Radljah ob Dravi. Ves čas je svoje znanje o gozdu, o vzgoji in negi sestojev prenašal na mnoge obiskovalce naših gozdov iz domovine in tujine. Po upokojitvi se je posvetil delu v z denacionalizacijo vrnjenih gozdovih rodbine gozdarja Franja Pahernika. Svojega delovanja ni omejil le na gozdarsko upravljanje vrnjenih gozdov, temveč se je ves čas trudil za višji cilj – ustanoviti dobrodelno ustanovo, ki bo služila gozdarski znanosti in obenem ohranjala spomin na Pahernikove. Gotovo je Maks Sušek z začetkom delovanja Pahernikove

Letošnji slovenski najbolj skrbni lastniki in lastnica gozda (foto: Robert Kruh)

ustanove dosegel enega od pomembnih ciljev v svojem življenju. Po njegovi zaslugi bo gozdarsko raziskovalno delo v praksi finančno podprto ob umnem gospodarjenju s 550 ha Pahernikovih gozdov, ki jih ustanova zajema. Maksimiljan Sušek vodi Upravo Pahernikove ustanove. Pomembna funkcija je zaupana pravi osebi. Gospod Sušek vodi nego in izkoriščanje Pahernikovih gozdov kot izkušen gozdarski strokovnjak z veliko energije in posluhom do gozda, ki opravlja več funkcij. S svojim odnosom do narave in gozda vse te funkcije upošteva in pospešuje. Pahernikovi gozdovi so pod njegovim upravljanjem dosledno negovani, veliko sestojev je obvejenih za vzgojo najkvalitetnejšega lesa, z gozdnimi vlakami odpirajo še spravilno najzahtevnejše dele oddelkov. Dobro sodeluje z javno gozdarsko službo in poudarja zaupanje v nadaljnji razvoj slovenskega gozdarstva. Njegovo delo teče v dobro gozda in ljudi v lokalnem in vseslovenskem prostoru.

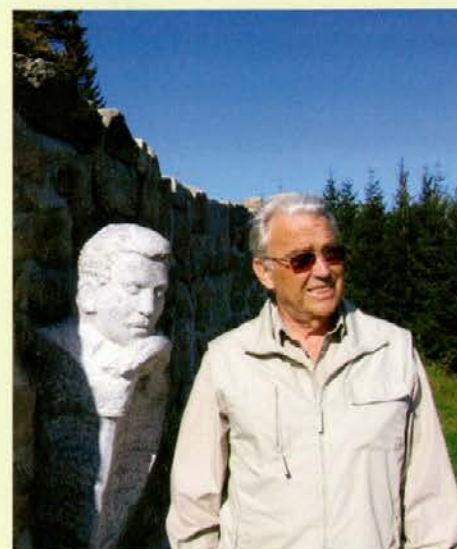
Prejemniki priznanj in drugi zelo skrbni lastniki gozdov s svojim delom in odnosom do gozda izkazujejo vrednote dobrega gospodarjenja z gozdom, tesno življenjsko povezanost z gozdom, vsestransko skrb zanj, prizadevanje za varno delo in usposobljenost za delo v gozdu. V delo z gozdom večinoma vključujejo tudi ostale družinske člane. Odlikuje jih vsestranska dejavnost v družbenem okolju, nesebično prenašanje znanja ter pozitivnega odnosa do gozda na druge lastnike gozdov, pa tudi na obiskovalce gozdov.

V krajevnih enotah OE Slovenj Gradec so

bili za najbolj skrbne lastnike gozda izbrani: v KE Mislinja Pavel Vogrin, p. d. Zilc, v KE Slovenj Gradec Stanislav Pečoler, p. d. Jesenk, v KE Dravograd Ana Marija Lužnic, p. d. Desetnik, v KE Prevalje Marjan Podričnik, p. d. Bogl, v KE Črna Rok Praper, p. d., Šumah in v KE Radlje Maks Sušek. Ostalih pet najbolj skrbnih lastnikov v krajevnih enotah OE Slovenj Gradec vam bomo predstavili v januarski številki Viharnika.

V sosednjih območnih enotah ZGS so prejeli priznanja za najbolj skrbne lastnike gozda: v OE Maribor Srečko Šarh starejši, v OE Nazarje Martin Lenko in v OE Celje Franc Petrač – Branko.

Vsem nagrajencem želimo še veliko zdravja, skrbnega dela v gozdu in nadaljnega pristnega sodelovanja z gozdarji javne gozdarske službe!

Franjo Pahernik in Maks Sušek (foto: Janez Skerlovnik)

Samčevo v Hudem kotu – središče Pahernikove posesti (foto: Gorazd Mlinšek)

Ob koncu mednarodnega leta gozdov

Mag. Kornelija Marzel,
namestnica varuhinje človekovih pravic

Organizacija združenih narodov je leto 2011 razglasila za mednarodno leto gozdov. Več kot 60 odstotkov slovenskega ozemlja pokrivajo gozdovi. V skladu z zakonodajo in po zaslugah lastnikov gozdov ter gozdarjev z gozdovi gospodarimo večnamensko, sonaravno, gospodarno in družbeno odgovorno. Gozdovi kažejo na prepoznavnost države, so izraz našega odnosa do narave ter tako pomembno vplivajo na zdravo življenjsko okolje in naše zdravje.

Ravnanje z gozdovi temelji na spoštovanju gozdov in njihovih različnih vlog. Pomemben je prispevek vsakega posameznika. Ko stopi v gozd, mora upoštevati posebnosti gozdnega ekosistema, živali, rastline in lastnino lastnikov gozdov. To se kaže tudi pri vzgoji otrok in mladine ter pri posredovanju znanj in izkušenj na mlajše rodove. Ali se dovolj zavedamo, da za zadovoljitev kratkoročnih ciljev uničujemo naravo in zmanjšujemo naravne vire, ki niso neomejeni? Zdravo in varno življenjsko okolje kot skrb za sedanost, z vidika trajnostnega razvoja pa skrb za prihodnost, mora postati temelj ravnanja vsakega posameznika. Samo tako se bomo lahko izognili propadu, ki sicer sledi nekritičnemu hlastanju po materialnem blagostanju. Pravica do zdravega življenjskega okolja čedalje bolj postaja temelj za vse druge človekove pravice.

Zakonske podlage varstva okolja

Ustava RS v poglavju Gospodarska in socialna razmerja v 72. členu opredeljuje pravico do zdravega življenjskega okolja: Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. Zakon določa, ob katerih pogojih in v kakšnem obsegu je povzročitelj škode v življenjskem okolju dolžan poravnati škodo. Varstvo živali pred mučenjem ureja zakon. Umestitev področja okolja v ustavo pomeni priznavanje tega dela narave kot zelo pomembnega, vplivnega in neprecenljivega za življenje posameznika. Gre za ustavno varovano pravico, ki je v tesni povezavi s pravico do življenja, do osebnega dostojanstva in do vseh morebitnih poseganj v posameznikovo osebnostno področje. Iz tega pa izhajajo tudi obveznosti države. Kako pa je opredeljena človekova pravica do zdravja? Po mednarodnih aktih in naših predpisih ima vsakdo pravico do kar najboljšega dosegljivega standarda duševnega in fizičnega zdravja. Pri nas se pravica do zdravja zagotavlja s sistemom zdravstvenega in socialnega varstva, kar pa samo po sebi še ne zagotavlja zdravja.

Razvoj pravice do zdravega življenjskega okolja

Pogled v zgodovino pokaže, da je bila človekova pravica do zdravega življenjskega okolja opredeljena leta 1972, ko je v Stockholmu potekala Konferenca Združenih narodov o okolju. Prevladalo je

spoznanje, da človekove pravice temeljijo na pravicah posameznika do življenja, varnosti in lastnine. Znanstveni razvoj je čedalje bolj ogrožal okolje, okoljska kriza je posegala v vse elemente človekovih pravic. Sprejeta je bila Deklaracija o človekovem okolju in opredeljena je bila vsebina pravice do zdravega življenjskega okolja, ki je povezana z mnogimi drugimi pravicami, med drugim s pravico do okolja, ki ni natrpano z odpadki, pravico do zemljišča, primerne za kmetijstvo, ki ni okuženo in onesnaženo s snovmi, ki škodujejo zdravju, pravico do svežega zraka, pravico do t. i. naravnega podnebja, pravico do življenja v miru brez nepotrebne hrupa, pravico do čiste vode, pravico do neokrnjenih rek in oceanov ter s pravico zahtevati obstoj raznovrstnih oblik življenja, tudi pravico do pokrajin, ki jih niso uničile gradnje ter drugi posegi vanjo, in pravico zavarovati se pred negativnimi ekološkimi posegi. Danes je pravica do zdravega življenjskega okolja opredeljena kot samostojna pravica mednarodnega prava, in sicer v 37. členu Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v kateri je med solidarnostnimi pravicami varstvo okolja opredeljeno kot politika Evropske unije, ki se zagotavlja po načelih trajnostnega razvoja.

Ureditev v Sloveniji

Naša ustava določa aktivno vlogo države pri zagotavljanju zdravega življenjskega okolja, saj mora sprejeti ukrepe in predpise, s katerimi zagotavlja naravno ravnovesje. Določeni morajo biti zakonski pogoji za opravljanje gospodarske dejavnosti skladno z javno koristjo varovanja življenjskega okolja. Mnogi predpisi

Foto: Peter Cesar

določajo takšne omejitve, med drugimi tudi predpisi s področja varstva okolja, gozdov, prostorskega načrtovanja, gospodarjenja z gozdovi, ureditve lova, ribolova, divjadi ter drugi.

Človeštvo je del narave in življenje ljudi je odvisno od naravnega sistema. Ta zagotavlja hrano in energijo ter pomeni vir življenja, ki pa ni neskončen in neomejen. Človek si namreč s svojim delovanjem in razvojem prisvaja naravo, jo spreminja in ogroža. Kot je ogrožena narava, je ogroženo tudi zdravje ljudi. Zato je treba sprejeti ustrezno okoljsko politiko in z njo doseči ravnovesje med človekovimi dejavnostmi in naravo.

Pojem okolje opredeljuje Zakon o varstvu okolja. Ta v 3. členu opredeljuje okolje kot tisti del narave, kamor seže ali bi lahko segel vpliv človekovega delovanja. Človek je del narave in ni nekaj, kar bi bilo iz tega izvzeto. Travniki, pašniki, planjave, gozdovi, vse to je človekovo naravno okolje. To niso betonska naselja, množični trgovski centri, stadioni in drugi proizvodi človeškega uma. Žal se dogaja, da nam narava vrača vse tisto, kar je posledica našega neustreznega in premalo skrbnega odnosa do nje. Zato mora biti vsak poseg v naravno okolje dovolj premišljen ter sprejet z upoštevanjem vseh mogočih vidikov vplivanja na okolje in na življenje v njem.

Funkcije, ki jih ima gozd do okolja, nekateri jih imenujejo tudi okoljske ali ekološke funkcije, so najpomembnejše funkcije gozda, s katerimi ta ključno vpliva na življenje. Velikokrat vplivi gozda niso neposredno merljivi, njihov pomen pa opazimo največkrat šele takrat, ko gozd svojih nalog ne opravlja več popolno. Govorimo o različnih vlogah gozda, socialni, proizvodni ter o protierozijski, zaščitni in vodni vlogi. Gozd je življenjsko okolje za mnoge živali in rastline, s čimer zagotavlja biološko raznovrstnost. Upravljanje gozdov in ravnanje z njimi ureja več predpisov. Najpomembnejši med njimi je vsekakor Zakon o gozdovih, na podlagi katerega je država za opravljanje javne gospodarske službe v vseh gozdovih ne glede na lastništvo ustanovila Zavod za gozdove. Delovanje zavoda se skoraj v celoti financira iz državnega proračuna, samo lovišča s posebnim namenom se financirajo sama. Pomembna vloga Zavoda na področju upravljanja gozdov je zagotovo izdaja dovoljenj za krčitev oziroma sečnjo v gozdovih. Gre za odločanje skladno z Zakonom o splošnem upravnem postopku. Pri tem je treba omeniti še, da je mogoče krčenje gozda na zemljiški parceli, ki je opredeljena kot stavbno zemljišče, šele na podlagi pridobljenega gradbenega dovoljenja. Za gradnjo kakršnih koli objektov in posegov v gozd je treba pridobiti soglasje zavoda.

Kadar je v gozdu objekt (vlaka, gozdna cesta ipd.) predviden na območjih, ki imajo skladno s predpisi o ohranjanju narave poseben status (na primer območja Natura 2000), je treba po Zakonu o ohranjanju narave pri Agenciji RS za okolje za takšen poseg pridobiti okoljevarstveno soglasje. Posegi v gozdove so torej mogoči po pogojih, ki jih določajo različni predpisi, Zakon o gozdovih, Zakon o graditvi objektov, Zakon o ohranjanju narave in drugi. Kljub vsemu pa ugotavljamo, da se še vedno premalo zavedamo dolgoročnih posledic poseganja v gozdove: vplivanja na okolje, življenje, na človekove pravice.

In kakšna je vloga Varuha človekovih pravic RS?

Varuh človekovih pravic RS je samostojni in neodvisni državni organ, opredeljen z Ustavo RS in ustanovljen z Zakonom o varuhu človekovih pravic RS. Delovati je začel v letu 1994 za varovanje človekovih pravic v razmerju do organov oblasti.

Varuh človekovih pravic RS (Varuh) ugotavlja in preiskuje tiste kršitve človekovih pravic, ki jih storijo organi javnega sektorja (državni organi, organi lokalne samouprave in nosilci javnih pooblastil). Če ugotovi, da te institucije kršijo človekove pravice ali nimajo pravičnega odnosa do posameznikov, jih na to opozori ter priporoča, da nepravilnosti odpravijo in s kršitvami prenehajo. Vsekakor pa ni pomembna samo ta Varuhova funkcija. Enako pomembne so tudi tiste njegove dejavnosti, ki imajo namen vnaprej preprečiti nastanek kršitve; ozaveščanje javnosti o stanju na področju človekovih pravic in svoboščin je zelo močno Varuhovo sredstvo. Prav s cilji ozaveščanja Varuh enkrat na mesec organizira srečanje z nevladnimi organizacijami (NVO) s področja okolja, organizira posvete in izvaja projekte (npr. Varujmo zeleno). Tako skupaj z NVO pripravljamo priporočila in predloge za izboljšanje stanja. Opozoriti želimo, da smo za okolje in naravo soodgovorni vsi. Premalo se zavedamo, da nam narava ne bo odpustila naše nepremišljenosti in neodgovornega ravnanja. Posegi vanjo so dolgoročni in takšno bo tudi vplivanje na kakovost našega življenja. **Varstvo narave mora**

Foto: Peter Cesar

imeti prednost pred morebitnimi zasebnimi interesi posameznikov.

Zdravje kot najpomembnejša vrednota v življenju posameznika mora postati vodilo presojanja dopustnosti kakršnih koli posegov v naravo. Ne pozabimo tega vsi, ki odločamo o tem in ki smo del narave ter jo s svojim načinom življenja močno sooblikujemo. Gre za nas, za naše zdravje in za zapuščino prihodnjim rodovom. Bodimo odgovorni!

Prihajajoče leto 2012

Generalna skupščina Združenih narodov je leto 2012 razglasila za mednarodno leto zadrug. Namen tega mednarodnega leta je promocija zadrug in združništva ter ozaveščanje javnosti o prispevku, ki ga dajejo zadruge h gospodarskemu in socialnemu razvoju.

Evropski parlament je leto 2012 razglasil za evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Namen te razglasitve je promocija zdravja, vitalnega, vsestranskega in aktivnega staranja ter medgeneracijske solidarnosti.

V novem letu 2012 želim bralcem Viharnika vse dobro in veliko zdravja. Srečno!

Zanimive drevesne vrste

Cemprin

Marijan Denša, Zavod za gozdove Slovenije, vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov

V Sloveniji raste 71 avtohtonih, domačih drevesnih vrst, kar nas uvršča v sam vrh držav v Evropi z drevesno pestrostjo. Nekatere vrste so prisotne v veliki meri in povsod, nekatere so bolj ali manj vezane na določeno regijo (predvsem primorske vrste), tretje pa so zelo redke in prisotne le na omejenem teritoriju. Med slednje spada cemprin, ena izmed desetih domačih vrst iglavcev.

Cemprin (*Pinus cembra*) je vrsta bora, ki raste v Aziji in v Evropi. V Sibiriji je izredno razširjen in se po nekaterih znakih in lastnostih loči od evropskega, zato ga nekateri znanstveniki določajo kot svojo vrsto – sibirski bor. V Evropi raste v Alpah, Visokih Tatrah in Karpatih. Osrednja rastišča so v gorah, zato ga imenujejo tudi kralj gora, švicarski bor in limba. Odraslo drevo zraste v višino do 25 metrov, v izjemnih primerih celo do 35 metrov. Posamezna drevesa lahko dosežejo do 170 cm prsnega premera. Krošnja je pokončna, zlasti v mladosti lepe piramidalne oblike. Ker so veje in vejice kratke in številne, ima drevo zelo gosto in zato atraktivno krošnjo. V visoki starosti imajo drevesa slikovito široke ter goste krošnje. Igllice so temno zeleno sive barve z modrikastim nadihom, v prečnem prerezu so trikotne. V šopu je skupaj pet iglic, kar je posebnost pri naših borih. Cemprin je drevo gora, torej vetra, mraza in snega. A tudi vlage. Najraje ima osojne, vlažne lege, globoka in vlažna kislata tla na nekarbonatni podlagi. Apnenca ne mara. Raste na območju zgornje gozdne meje od 1300 do 2000 metrov nadmorske višine. Odlično se upira vetrovom. Posamezni viharniki segajo celo do višine 2850 metrov, kar je praktično višina našega Triglava. Dobro prenaša zimski mraz, tudi do -50°C . Ker uspeva v hladnem okolju, raste počasi, zlasti v mladosti. Zato v najvišjih legah doseže uporabne dimenzije za predelavo lesa šele pri 300 letih. Doživi od 700 do 1000 let, na ekstremnih rastiščih še višjo starost. Njegova vloga v naravi je izrazito varovalna, saj je pionirska vrsta na zgornji gozdni meji, seme pa služi kot prehrana pticem. Užiten je tudi za ljudi.

Ohranimo cemprin

V Sloveniji je cemprin zelo redko, a še vedno samoniklo (avtohtono) drevo. Nekoč ga je bilo pri nas več, sedaj pa naravno rastočih dreves skoraj ne najdemo. Nekaj dreves naravnega izvora raste na

Poskrbeti moramo, da se cemprin ohrani.

smrekovskem pogorju pod Krnesom in pri Beli peči med Raduho in Travnikom tik ob meji našega območja. Rastišče je zaščiteno kot del naše naravne dediščine. Morda raste kakšno drevo še na naši strani Pece, saj je na avstrijski strani močno prisoten. Na Pohorju je nekaj nasadov, torej ne več samoniklo drevje. Nekdanjo večjo razširjenost cemprina pri nas potrjujejo najdbe peloda v zemeljskih plasteh in tudi ledinsko ime Limba med Golarjevo in

Strevčevo pečjo na Solčavskem.

Vzroki za izginevanje cemprina pri nas so številni. V osnovi je to njegova počasna rast in počasno razmnoževanje. Da drevo začne semeniti, traja dolga desetletja. Semena je malo, nima krilc, raznašajo ga ptiči, ki ga pri tem veliko pojedjo. V naših gorah je rastiščno omejen, saj ima rad osojne lege in nekarbonatno podlago. Izredno rada ga ima rastlinojeda divjad. Veliko drevja so posekali za kurjavo še pred semenjenjem. Glavno vlogo za manjšanje areala pa je imelo pašništvo in požiganje za požare tik pod zgornjo gozdno mejo, torej ravno tam, kjer je naravno še najbolj konkurenčen drugim vrstam. Za njegovo ohranitev bi morali osnovati nasade (načrtni goloseki ali zaraščajoči pašniki) na osojnih legah z nekarbonatno podlago, ki bi jih zaščitili pred divjadjo, živino in motornimi sankaçi. Da bi opozorili javnost na to lepo, zanimivo in ogroženo drevesno vrsto pri nas in da bi ohranili spomin na mednarodno leto gozdov 2011, smo gozdarji Savinjskega gozdarskega društva podarili sadiko cemprina vsem desetim občinam našega območja. Priporočili smo jim, da sadike posadijo v neposredni bližini planinskega doma, ki ga upravlja planinsko društvo v občini. Tako bo drevo raslo v svojem naravnem okolju, hkrati pa bodo obiskovalci planinske koče lahko občudovali njegovo lepoto.

Vrba debeluška

Mihael Kanop

Pred kratkim sem bil na obisku pri prijatelju in njegovemu dekletu, pri tem pa je dekletov dedek omenil, da imajo najdebelejšo belo vrbo daleč naokoli. Sprva mu nisem verjel, ko sem jo pa zagledal, sem ostal kar brez besed. Nisem se mogel načuditi njeni izjemni velikosti in sem jo pri tem izmeril. Obseg v prsni višini meri kar 382 cm, kar ustreza preračunanemu premeru v prsni višini 121 cm – in to brez grčice, ki je na sredini debla. To je za vrbo grozovito veliko. Lastnik te bele vrbe je Stanislav Štaleker iz Završ 42 pri Mislinji, po domače Štinjek. Fotografije sem posnel 20. 11. 2011.

Obseg vrbe je kar 382 cm

Predstavljamo vam

»Zame je to šport«

Robert Čuk, zmagovalec 8. DTGD v Slovenj Gradcu

Marta Krejan

Zagotovo se še spomnite živčava okoli državnega tekmovanja, ki ga je organiziralo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec septembra letos. Šestnajst ekip, »okupacija letališča«, kup delovnih ljudi, ki so skrbeli za poligon, za spremljalni program, za to, da se je 64 tekmovalcev lahko pomerilo med sabo v enakih pogojih za vse in da so se ob tem še zabavali.

Najboljši štirje gozdni delavci bodo slovenske barve zastopali naslednje leto v Belorusiji na svetovnem prvenstvu. Naši, koroški fantje niso najbolj zadovoljni s svojimi rezultati in pravijo, da bi vendarle bilo treba malo več trenirati in da bi jim malce sreče tudi prav prišlo, vendar jim moram vseeno čestitati, saj so suvereno in pošteno zastopali GG Slovenj Gradec. Čestitala pa sem tudi Robertu Čuku, zmagovalcu »naše« tekme, ko sva se par dni nazaj srečala v Logatcu, tam blizu je namreč doma.

Kako se je sploh začelo? Vendarle ne gre za šport, s katerim se ljudje množično ukvarjajo in ga trenirajo od malih nog.

Zame je to šport in tekme mi veliko pomenijo. Spremljam jih že od malih nog. Tudi moj oče je namreč bil tekmovalec in pogosto sem ga spremljal na tekmovanjih. Prve tekme sem se udeležil leta 1988 kot član takratne ekipe gozdarske šole v Postojni. Za 16-letnega *mulca* sem se z 19. mestom dobro odrezal, saj sem premagal kar nekaj izkušenih tekmovalcev. Z očetom sva bila tudi konkurenta na eni republiški tekmi, čeprav sem bil s svojim znanjem takrat daleč za njim. Mislim, da je bilo to

prvič, da sta tekmovala oče in sin kot konkurenta – on kot član ekipe GG Postojna, jaz pa kot član gozdarske šole.

Kako se sproščaš na tekmah?

Zmeraj poslušam glasbo; ali imam »mp3« ali pa radio, če je kak dober program. To me še najbolj sprošča in tudi okrog sebe ne slišim *šundra* in se tako lažje skoncentriram. Ne maram, da me motijo, ko se pripravljam na tekmovanje, zato se takrat malo umaknem.

Za zmago je treba trdo delati. Kako pogosto treniraš in kje?

Za slovenjgraško tekmovanje nam je podjetje omogočilo tri dni treninga, vendar so nam priprave poligona za trening vzele skoraj en cel dan. Sicer pa največ treniram doma, najpogosteje kleščenje. Včasih se tudi snemam, saj največ napak, ki jih naredim, vidim sam. Sem zelo strog do sebe, zato tudi na treningu naredim največ, kar morem. Seveda so k napredku pripomogle tudi ostale tekme, ki sem se jih letos udeležil, npr. Husqvarna je v Avstriji organizirala tri tekme in eno pri nas. Sicer pa organiziranih treningov nima nihče, to je predvsem stvar vsakega posameznika; no, razen pred svetovnim prvenstvom. Leta 2004 na svetovnem prvenstvu v Italiji sem zmagal v menjavi verige; takrat sem treniral vsako popoldne, če sem le imel čas.

Na dveh tekmah Husqvarane letos si zmagal, dvakrat pa si bil tudi prvak ...

Drži. Na eni letos se mi je sredi tekmovanja pokvarila motorna žaga in potem sem si jo moral spodobiti od sotekmovalcev, kar je posledično prineslo tudi slabši rezultat. Na teh prvenstvih sodelujem od leta 2008 in zelo sem zadovoljen z rezultati, saj je močna konkurenca. Za razliko od tekem pri nas, je na tistih več disciplin: dodatno še sekanje s sekuro, rezanje prostostoječe oblice z motorno žago, valjenje s cepinom in sekanje s sekuro v tri tarče.

Slišala sem, da je bilo zanimivo tudi v Belgiji ...

V Belgiji se tekmovanje odvija vsaki dve leti v sklopu enega velikega kmetijsko-gozdarskega sejma. Na petnajstih kvadratnih kilometrih je postavljen sejem: vse od prikaza spravila s konji do naj sodobnejših strojev, vmes pa poligon. Toliko gledalcev kot tam, nisem videl še nikjer, prišlo je okoli 40.000 ljudi dnevno.

Kako pa je s svetovnimi prvenstvi?

Leta 2000 sem bil prvič v ekipi na SP na Norveškem. Naši veliki cilji in želje so se

razblinili, ko smo prišli tja. Počutili smo se precej majhne, saj so imeli ostali tekmovalci dosti boljše opremo in njihova tehnika je bila dodelana. Snemali smo tekmo in doma sem si te filmčke vrtel celo zimo in iz njih potegnil kar nekaj znanja. Čez dve leti na Škotskem je bilo že bolje, ker smo vedeli, kaj nas čaka. Kar sami smo si priredili naše žage. Takrat sem bil tretji pri podiranju (prva medalja za Slovenijo), prvo mesto pa sta si delila dva tekmovalca. Bil sem kar malo razočaran, saj mi je žreb dodelil malce debelejšo drevo, zaradi česar sem bil za pol sekunde prepočasen. Zmagovalca sta zgrešila dva centimetra, jaz pa le pol, tako da sem zgolj zaradi slabega časa pristal na tretjem mestu. Čez dve leti sem dobil povabilo Husqvarne na njihov trening. Oni na podlagi treninga izberejo 20 tekmovalcev, ki potem tekmujejo tudi med sabo, testirajo njihove proizvode in zastopajo podjetje.

Se že pripravljáš za naslednje SP v Belorusiji?

Za svetova prvenstva seveda treniramo več, celotna ekipa skupaj, tako da po novem letu že pričakujem »akcijo«, tako treninge kot razna tekmovanja.

Na nekaterih tekmah vidimo tudi ženske, vendar ne na državnih in svetovnih. Kaj meniš o tem?

Prav bi bilo, da bi tudi ženske tekmovalce. Na Husqvarninih tekmah redno sodelujejo kot konkurenca fantom. Ja, vsekakor bi bilo dobro, če bi sodelovala tudi dekleta, saj so nam povsem enakovredna, pa še bolj zanimivo je, če so zraven.

Vam znanje, ki ga prinesejo treningi in tekmovanja, pomaga pri delu?

Določena znanja oz. spretnosti, ki jih pridobimo na tekmah, lahko uporabimo tudi pri delu, je pa tudi precej razlik – npr. pri kombiniranem rezu na tekmi imaš kolot, pri delu v gozdu pa deblo, kjer so vlakna napeta, stisnjena ... gre za drugačen način žaganja.

Nekateri nekoliko z zavistjo pravijo, da je tebi lažje, ker te sponzorira Husqvarna.

Drži, res dobim nekaj opreme, vendar le toliko, kolikor je potrebujem. Tako kot pri večini športov, se moraš tudi v tem sam dokopati do vidnih rezultatov, da te nekdo, ki je pripravljen pomagati, sploh opazi. Dokler me ni Husqvarna povabila na svoje tekme, kjer sem dosegel dovolj dober rezultat, sem moral sam poskrbeti za vse.

Na svetovnem prvenstvu v Nemčiji (foto: Dušan Gradišar)

Ste vsi tekmovalci zaposleni? In vsi v gozdarstvu?

Večina tekmovalcev je zaposlenih, naši v gozdarstvu, drugače pa je v zahodnih državah Evrope; eden je poklicni gasilec, eden mizar, drugi posestnik ... Sam sem zaposlen v gozdarstvu že od srednje šole, zdaj pa zaključujem še izobraževanje na višji.

Imaš dva sinova. Sta tudi onadva navdušena nad motorno žago?

Niti ne ... Starejši je glasbenik, mlajši pa tu pa tam pokaže interes za delo z motorko.

Intenzivno se ukvarjaš s športi,

predvsem takimi, ki so povezani z naravo.

Ja, včasih sem aktivno kolesaril, zdaj pa plezam, planinarim, turno smučam, sem učitelj alpskega smučanja ... Sploh pozimi grem rad v hribe, vendar sem precej previden, ne bi rad končal pod kakim plazom. V Paklenico gremo včasih ... Tudi kakšno knjig rad preberem, Zaplotnikovo Pot sem prebral že večkrat, je ena najlepših knjig, sicer pa imam rad knjige o športu in Boter je bil tudi že večkrat v mojih rokah.

Kje v Sloveniji je po tvoje najlepši gozd?

Najlepši gozd? Živim v kraju, kjer je mešan, se pravi jelovo-bukev gozd, pa tudi

drugače mi je mešan gozd lep, ker je raznolik; lep je pogled v jeseni na macesne v visokogorju. Delam pa najraje na lepem terenu in če je debelina, ker je lažje doseči normo. (smeh)

Želje in cilji?

Želja in ciljev imam veliko, počasi jih nekako dosegam, saj ni možno vsega naenkrat; potem bi bilo življenje dolgočasno. V gozdarskih veščinah pa imam še željo seči po najvišjih mestih na tekmovanjih, kar pa je moj cilj na vsakem tekmovanju posebej in vsakič znova.

Kako bi ocenil 8. DTGD v Slovenj Gradcu?

Tekma v Slovenj Gradcu je bila enkratna. Odličen poligon! Če bi jo ocenjeval od 1 do 10, bi dal 10. Le glede sodnikov bi pripomnil, da nekaterim morda manjka malce znanja ali pa izkušenj. Vsekakor so korektni in pošteni, le o rokovanju z inštrumenti in merjenju bi se morali malce poučiti. Sam se želim vedno na lastne oči prepričati, kako je izmerjeno, kolikšna je napaka, ki sem jo napravil ... Npr. tam, kjer se zaokroži navzgor ali navzdol, sodnik zapiše zaokroženo oceno, jaz pa želim vedeti, kakšni so dejanski milimetri oz. čas. Na svetovnih prvenstvih se do desetinke natančno zapiše. Vendarle je razlika, če je npr. 2,50, ko se zaokroži navzdol, in 2,51 ali 2,53 ko se zaokroži navzgor; 3 milimetre ni malo. No, glede tega bi se morali na državnih tekmah zgledovati po svetovnih prvenstvih. V glavnem pa sodniki obvladajo svoje delo. Zaradi ene izkušnje s svetovnega prvenstva sem pač malce bolj pozoren, saj sem bil takrat zaradi nenatančnega sodnika skoraj ob točke.

Spomini na prva tekmovanja gozdnih delavcev

Pogovor z Ivanom Ruprehtom

Gorazd Mlinšek

Foto: Gorazd Mlinšek

V letošnjem letu je v vseh štirinajstih gozdnogospodarskih območnih enotah potekal izbor naj tematske poti. V slovenjgraški območni enoti je bila za »naj pot 2011« bila izbrana Gozdno turistična pot Plešivec. Pot se prične pri gostilni Balek v Suhem dolu in te vodi skozi slikovito sotesko Kaštel po lepih pestrih gozdovih mimo plešivškega mlina, mimo plešivškega dvora na Vernerco, od toda pa mimo lovske kočice LD Slovenj Gradec nazaj v Suhi dol.

Ivan Rupreht za domačo mizo

Na Vernerci pod Plešivško kopo je na nadmorski višini kmetija Verneršek, na kateri živi in gospodari s svojim sinom Rihardom in njegovo družino Ivan Rupreht. Ivana poznamo gozdarji, lovci, planinci in drugi pohodniki ter ljubitelji narave. Ivan je navezan na gozdove na pobočjih Uršlje

gore že od mladih nog, saj si je kot gozdni delavec v njih služil kruh dolga desetletja. Zato se zelo razveseli, ko ga obiščemo gozdarji in ob dobri šunki in ovčetine za staro kuhinjsko mizo pokramljamo o gozdarstvu nekoč in danes. Ivana sem obiskal tri mesece po 8. državnem tekmovanju gozdnih delavcev na letališču v Turiški vasi. Pogovarjala sva se o odlično izpeljanem gozdarskem tekmovanju. Spomini pa so zajadrali skoraj pol stoletja nazaj v preteklost, ko je sodeloval kot gozdni delavec takratnega GG Slovenj Gradec na 1. državnem tekmovanju v sekaških disciplinah (v nekdanji državi Jugoslaviji). Z veseljem je odgovarjal na vprašanja.

Kdaj in kje je bilo 1. državno tekmovanje gozdnih delavcev?

1. državno tekmovanje je bilo 12. in 13. oktobra 1963. Tekmovanje je potekalo na Bledu. Prvi dan so bile izbirne tekme, tekmovanje se je odvijalo drugi dan.

Kdo je vse tekmoval na tej vsejugoslovanski tekmi?

Na tekmovalje so se poleg slovenskih gozdnih delavcev prijaviли tudi sekači drugih jugoslovanskih republik. Gostovali sta tudi ekipe iz Italije in iz Avstrije. Zanimivo je bilo, da so nekatere ekipe iz južnih republik zaradi slabe opremljenosti po izbirnem tekmovalju zapustile Bled.

Kdo je bil v ekipi GG Slovenj Gradec?

V ekipi koroških gozdarjev sta bila poleg mene še Mirko Pačnik in Stanko Ogriz.

Kakšni so bili občutki na tekmovalju in po njem?

Bili so zelo prijetni, saj je bilo častno zastopati in predstavljati težko delo sekačev. Dosegel sem 3. mesto in za nagrado dobil motorno žago. Prve štilovke so bile zelo težke. Delo z njimi pa je bilo veliko lažje kot delo s sekiro in žago amerikanko, a še vseeno težko. Bili smo prva generacija gozdnih delavcev, ki je pričela delati z motornimi žagami. Uporaba prvih motornih žag po tekmovalju in kasneje je povzročila med sodelavci sekači upor, na nas uporabnike teh žag pa je delovala stresno. Zaradi motornih žag so pričakovali dvig norm pri delu v gozdu.

Ali ste sodelovali še na ostalih gozdarskih tekmah?

Tekmoval sem tudi na ostalih tekmah. Moja zadnja tekma je bila leta 1967, potem se

Ivan Rupreht pred domačo hišo na Vernerici

zaradi poškodb tekmovalj nisem udeleževal, sem jih pa vedno spremljal. Na vseh tekmah sem bil na vrhu.

Spomini na prehojeno holcarsko pot so lepi, kakšni pa so današnji gozdarski časi?

Vesel sem, da se tudi danes načrtno gospodarji v naših gozdovih. To potrjujejo lepi sestoji z visokimi lesnimi zalogami in negovanim mladim gozdom. Delo sekačev je dosti lažje, a kljub temu še zelo nevarno.

Potrebno je veliko spretnosti in previdnosti. Kar tiče logarjev oz. revirnih gozdarjev in drugih gozdarskih strokovnjakov, se mi zdi, da so preveč okupirani s papirji in birokracijo. Gozdarje potrebujemo na terenu. Vse manj časa je za prijetna druženja, v sproščenem razgovoru lahko rešiš tudi kakšen zapleten problem.

Ivan Rupreht vas vabi, da obiščete njihovo kmetijo in izvedeli boste še kaj zanimivega!

GG
inpo d.o.o.

Božič naj vam podari mir, upanje in ljubezen, zdravje in veselje, vse to pa naj vas spremlja v letu, ki nam prihaja naproti!

Srečno!

RACE KOGO, d. o. o.

Tone Strgar, direktor

Konzorcij RACE KOGO (kar je skrajšano ime za Razvojni center koroškega gospodarstva) je uspel na razpisu ministrstva za gospodarstvo. Edini v koroški regiji je zadostil vsem kriterijem razpisa. S projektom sodelujemo v razvojno-raziskovalnem projektu, vključno z vodenjem projekta (SA1) in z investicijami v razvojno dejavnost (SA2).

Pomembni mejniki v letu 2011:

- 1. 2. 2011 izbrani na razpisu MG
- 4. 5. 2011 registracija podjetja
- 1. 6. 2011 prve zaposlitve in začetek aktivnosti pri projektu
- 20. 6. 2011 podpis pogodbe

RACE-KOGO, d. o. o., je gospodarska družba, ki daje poudarek razvoju novih produktov in storitvam, potrebnim za izgradnjo poslovnih in stanovanjskih objektov iz lesa. Slogan projekta je »OD GOZDA DO HIŠE«. Projekt predvideva razvoj križno spojenih sten iz lesa, razvoj oken in ostalega stavbnega pohištva, toplotne in zvočne izolacije ter integriranih sprejemnikov sončne energije. Končni izdelek bo hiša. S tem projektom delamo pomembne korake razvoja pri izgradnji stanovanjskih hiš, šol, vrtcev in ostalih objektov. Takšna gradnja je prijaznejša do okolja z energetskega, okoljevarstvenega in trajnostnega vidika. Partnerji na področju lesnopredelovalne industrije so sedaj neposredno ali

posredno povezani pri spodbujanju razvoja svojih proizvodov in storitev. Tako se že uvajajo naj sodobnejše tehnologije pri poseku (strojna sečnja), spravilu lesa (nabava sodobne gozdarske žičnice in »forwarderja« za prevoz po gozdnih vlakih), strojno klešččenje s kleščno glavo ob gozdno kamionski cesti. Tudi prevoz gozdnih sortimentov je urejen z naj sodobnejšo tovrstno opremo. Direktna prodaja stranskega lesa v žagarski proizvodnji je težka in cenovno nezanimiva. Zato je pridobitev strateškega končnega proizvoda, stena po sistemu križnega spajanja MHM-SLO, ključnega pomena.

Pomemben vidik razvoja je obdelava in preizkušanje novih materialov, kot so novi materiali za lesene elemente (na novo predelan in obdelan les), predelava in reciklaža odpadnih materialov (tekstil se predela in uporabi kot toplotna izolacija) in raziskave na področju obdelave ter predelava ostalih materialov. Raziskave, razvoj in testiranja vodijo k novim, boljšim, mehansko odpornejšim in tehnološko bolj dovršenim izdelkom.

Sestavni del projekta so tudi laboratorijske raziskave, preizkušanja in termomehanska obdelava materialov ter meritve. Ob novih materialih in posameznih elementih bomo vzpostavili nove tehnološke procese izdelave ter nove pristope pri trženju in komercializaciji le-teh. Rezultati podjetja bodo torej prototipi in z njimi povezani patenti.

Najpomembnejši cilji ustanovitve konzorcija so:

- razvoj lesnopredelovalne industrije,
- povečanje dodane vrednosti lesu kot strateški surovini,
- novi produkti in storitve pri izgradnji lesenih objektov,
- vključitev v tehnološko zahtevne verige dobaviteljev in pridobitev statusa razvojnega dobavitelja,
- povezave med gospodarstvom, znanstvenoraziskovalnimi institucijami in javnimi zavodi,
- usposabljanje razvojnih kadrov,
- povezave med znanjem gozdarstva, lesne predelave, strojništva, ekonomije, logistike, gradbeništva, informatike, arhitekture,
- novi izdelki,
- ustanovitev »spin off« podjetij,
- patenti.

Posamezni podprojekti

Podprojekt 1:

- a) študije, raziskave in razvoj novih produktov, nastalih z novo tehnologijo izdelave končnih elementov za montažno gradnjo večnadstropnih objektov;

- b) projekt razvoja in optimizacija žagarskih kapacitet s pripravo lesa;
- c) linija sortiranja in razvrščanja lesnih sortimentov;
- d) projekt usposabljanja, distribucije, logistike in montaže novih proizvodov;
- e) projekt trženja novih proizvodov in lesnih ostankov pri uvajanju izdelave lesnih nosilnih elementov s tehnologijo križnega spajanja.

Podprojekt 2: raziskave in razvoj novih produktov izolacij iz reciklažnih materialov.

Podprojekt 3:

- a) objekti oz. elementi iz križno spojenih lesenih elementov;
- b) študije in razvoj sušilne komore ter delov za sušenje lepljencev in ostalega lesa;
- c) raziskave in razvoj traktorskih nadgradenj in priključkov;
- d) trženje novih proizvodov.

Podprojekt 4:

- a) posodobitev prodajnih in tehnoloških procesov stavbnega pohištva in polproizvodov;
- b) razvoj novega stavbnega pohištva in polproizvodov ter uporaba novih materialov.

Podprojekt 5: študija ekološke proizvodnje, snovne izrabe odpadkov in okoljsko naprednih izdelkov.

Podprojekt 6: študija razvoja novih produktov in biomase.

Podprojekt 7: projektantski razvoj lesenih konstrukcij z integracijo aktivnih in pasivnih elementov za izkoriščanje sončne energije.

Podprojekt 8: računalniško podprto okolje za podporo in izračune učinkovite rabe energije pri načrtovanju in v življenjskem ciklu stavb.

Podprojekt 9: razvoj nadzorne elektronike.

Podprojekt 10: razvoj računalniško vodene naprave za prevzem in sortiranje elementov.

Podprojekt 11: razvoj tehnologije obdelave jekel (razvoj valjev kristalizatorjev, razvoj orodij za jekla).

Podprojekt 12: zagotovitev opreme za laboratorij za karakterizacijo materialov in za laboratorij za merjenje mehansko-fizikalnih lastnosti materialov.

Vir:
Poslovni načrt družbe RACE KOGO, d. o. o.

KOROŠKE GRADNJE d.o.o.

Celjska cesta 7, 2380 Slovenj Gradec

Gradbena sezona se končuje

Petra Krevh

Gradbeništvo je panoga, ki je trenutno najbolj na udaru. V zadnjem času je zelo veliko gradbenih podjetij šlo v stečaj. Naše podjetje Koroške gradnje, d. o. o., zaenkrat še kljubuje vsem viharjem, ki se nam na poti pojavljajo. Potrebno je opozoriti, da je konkurenca, kljub temu da je veliko podjetij zaprlo svoja vrata, zelo ostra. Cene so še vedno zelo nizke, prav tako se je število investicij precej zmanjšalo. Kljub temu smo bili v letošnjem letu na nekaterih razpisih uspešni in smo pridobili nekaj del. Nekaj se jih bo izvajalo še v letu 2012.

V letu 2011 smo zaključili dela na nekaterih objektih, ki smo jih pričeli izvajati v letu 2010:

- obnova objektov Glavni trg 24 in Glavni trg 40, to sta Galerija Slovenj Gradec in stara glasbena šola, v kateri je sedaj muzej;
- Mladinski kulturni center Slovenj Gradec je bil končan v jeseni, MO Slovenj Gradec pa ga bo dala v uporabo spomladi 2012, saj je potrebno opremiti prostore;
- kolesarska steza Kotlje–Ravne;
- rekonstrukcija križišča pri Rženu v Pamečah;
- drugo.

Izgradnja Glasbene šole Slovenj Gradec se bo zaradi pomanjkanja sredstev zavlekla. Spomladi smo s podjetjem GLI, d. o. o., sklenili pogodbo za izvajanje gradbenih in obrtniških del za Trgovino s poslovnimi prostori v Radljah ob Dravi. V občini Prevalje smo izvedli dela pri ureditvi mestnega jedra na enem izmed sklopov, in sicer na Prisojah. Na razpisu za izgradnjo Mrežnega podjetniškega inkubatorja v Slovenj Gradcu smo bili uspešni in v mesecu maju smo pričeli z izgradnjo. Objekt je lociran na Ozarah. Predviden rok za dokončanje je v letu 2012. V preteklem letu smo na razpisu MO

Mladinski kulturni center Slovenj Gradec

Celovita obnova mestnega jedra Mežica

Slovenj Gradec pridobili dela na izgradnji kolesarskega podvoza Mislinjska Dobrava. Dela smo izvajali v letošnjem letu in jih zaključili jeseni. Objekt je bil predan v uporabo v času občinskega praznika. Z občino Prevalje je naš večinski lastnik CM Celje, d. d., podpisal pogodbo javno-zasebnega partnerstva za izgradnjo vrtca. Objekt bo gradilo naše podjetje. Z deli smo pričeli spomladi 2011, končali pa bomo v letu 2012.

Z Občino Ravne na Koroškem smo podpisali dve pogodbi: o gradnji komunalne opreme naselja »Kotlarna Kotlje« ter o obnovi in razvoju vasi Strojna. Dela na Strojni obsegajo štiri sklope, ureditev igrišča in parkirnišč, sanacijo vaškega jedra, protiprašno zaščito vasi ter ureditev večnamenskih prostorov. Nekaj del je bilo izvedenih v letu 2011, preostala pa bomo izvedli spomladi 2012.

V občini Mislinja smo v novembru zaključili z deli na posodobitvi ceste v Veliko Mislinjo, v Mežici zaključujemo s prvim delom celovite obnove mestnega jedra Mežica, kjer smo v letošnjem letu uredili okolico šole, za prihodnje leto pa je predvidena še ureditev starega pokopališča. Na Fari na Prevaljah smo izvedli dela na odseku Viadukt Fara–Križišče Unc, v obsegu, ki je bil predviden s pogodbo. Ostala dela na tem objektu morajo biti končana do 30. junija 2012.

Z občino Radlje ob Dravi smo v oktobru podpisali pogodbo za izgradnjo komunalne infrastrukture na Hmelini, kjer je predvidena individualna gradnja. Dela

bodo prav tako zaključena v letu 2012. Celo leto smo izvajali vzdrževalna dela na gozdnih cestah na Koroškem. Za podizvajalce poskušamo izbirati tudi naša povezana podjetja in prav v letošnjem letu smo GLI, d. o. o., in s tem posredno tudi Smreko, d. o. o., vključili v izvajanje del pri celoviti obnovi mestnega jedra v Mežici ter obnovi in razvoju vasi Strojna.

V prihodnosti bi bilo potrebno takšno sodelovanje še krepiti ter iskati možnosti za večje uveljavljanje lesene gradnje ter uporabo lesa. Ali ni bolj lepa lesena ograja od standardne kovinske? Prav tako bi bilo potrebno investitorjem ponuditi leseno opremo igrišč, kolesarskih stez, počivališč ... Glede na to, da imamo na Koroškem postavljenih že nekaj lesenih objektov, upamo, da se bo ta trend nadaljeval. Naše podjetje bi se lahko vključilo pri izvajanju gradbenih in obrtniških del ter pri urejanju okolice. Treba je le še prepričati investitorje, ostala znanja imamo, kar dokazujejo že zgrajeni objekti. Glede na to, da je v prihodnjem letu predvidenih mnogo manj investicij kot v preteklosti, bo borba za pridobitev del zelo huda. Upamo, da nam bo s pomočjo naših znanj uspelo pridobiti dovolj dela za leto 2012 ter da bodo k temu pripomogle tudi investicije, ki jih ima planirane Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.

Srečno v letu 2012!

Na kmetiji Reht

Janez Švab

Foto: Gorazd Mlinšek

Slovenska turistična organizacija in Združenje turističnih kmetij Slovenije vsako leto izdelata katalog slovenskih turističnih kmetij. V uvodu imajo zapisano, kaj naj bi slovenska kmetija, ki se ponuja domačim in tujim turistom, nudila. Obiskovalec kmetije naj bi začutil lepo in raznoliko slovensko naravo, prislovično gostoljubnost slovenskega kmeta, in ker gre obilo dobrih občutkov prav skozi želodec, tudi raznolikost in svojevrstnost okusov, ki jih nudi doma pridelana hrana. Pri bivanju v Sloveniji naj bi začutil predvsem življenje na podeželju.

Slovenci v zgodovini nismo imeli velikega števila mogočnih gradov, ogromnih katedral ali mogočnih zgradb. Imamo pa predvsem tisto iz uvoda: prekrasno in raznoliko naravo, prijaznega in poštenega človeka ter dobro hrano. Prav lepo pa je, da je v bližini še kakšna kulturna, naravna znamenitost ali kopališče. Vse to najdemo na kmetiji, ki jo bom predstavil.

Kmetija Reht je nastala nekako »po receptu«, kot so nastajale kmetije v Mežiški dolini. Hiša in vsa gospodarska poslopja so na lepi razgledni točki, s svojim vodovodom in z vsem tistim, kar je koroški celk v svoji zgodovini za preživetje potreboval. Nad kmetijo del gozda, kjer je za svojo potrebo lastnik dobil nujno potrebna drva ali les za ostreže in pod velikim številom stavb njive in travnik. Za pašnik si je izbral nekoliko bolj strme in težje dostopne dele kmetije. Predniki na Rehtovi kmetiji, ki se prvič pisno omenja leta 1628, so se dobro zavedali, da je lažje voziti gnoj navzdol na njive in lažje pridelke navzgor na senik ali

Družina Peter

Domačija Reht

kaščo. Omenil sem, da je tu zares lepa razgledna točka, kajti kmetija je neposredno pod zatočiščem kralja Matjaža, goro Peco, in nudi lepe poglede po Mežiški dolini, Pliberškem polju in po znanih avstrijskih smučiščih. Kmetija je nekako v središču Mežiške doline in z nje se obiskovalec odpravi bodisi v Črno ogledat njene naravne znamenitosti, na Ravne ali Prevalje v železarski muzej in na ogled druge naravne ali tehnične dediščine, na smučanje na sosednje slovensko ali avstrijsko smučišče. Najbližje pa mu je vsekakor turistični rudnik, v katerega se lahko odpelje z vlakom ali s svojim in tudi izposojenim kolesom.

Del dela na kmetiji je namenjen turizmu in le začel sem s tistim, po čemer je kmetija najbolj prepoznavna. Kmetija je še vedno prava kmetija in na njej poteka kar »velika proizvodnja«. Obsega okrog 24 ha gozda, 16 ha travnikov in v najemu imajo še okrog 15 ha predvsem travniških in pašniških površin. Skupaj s sosednjimi kmetijami vzdržujejo pašnik na Rišpergu in tam pasejo del govedu. Njihov hlev je vedno poln, kajti v njem je kar 55 glav živine, od tega 25 krav molznic. Večino mleka oddajajo mlekarni. Kar nekaj mesa in mleka pa ostane doma na kmetiji za potrebe turistov. Podobno kot marsikatera koroška kmetija bi si tudi oni želeli klavnico bližje domu, kajti kar velik del prihodka od mesa gre za razne prevoze do oddaljene klavnice in nazaj. Doma imajo lepo urejene prostore za predelavo mesa.

Sedanji rod Rehtovih je prišel na kmetijo tete pred 44 leti. Kmetija ni bila prav v dobrem stanju in kmalu so se pričele obnove. Najprej je bilo potrebno obnoviti hlev in v naslednjih letih tudi hišo. Vsa leta so pridno skrbeli za njive in pašnike in praktično je vedno vse obdelano. Slabe cene živine in tudi ostalih kmetijskih pridelkov konec sedemdesetih let in možnosti so spodbudile Rehtove, da so se

pričeli ukvarjati s turizmom. Stražnica in manjša carinarnica na mejnem prehodu Reht sta bili na njihovi zemlji. Vpliv bližine meje je bil pozitiven (pomoč na kmetiji v času največjih del in prisotnost gostov iz Avstrije) in negativen (izogibanje zaradi stalnih vojaških in carinskih kontrol ter zapiranje obmejnega prehoda ob 19. uri). Danes bližina meje omogoča to, da imajo kar precej gostov iz sosednje Avstrije.

A vendar kmetija slovi po vsem tistem iz uvoda. Stoji na čudoviti legi ob vznožju Pece, na njej strežejo prijazni in gostoljubni ljudje, skrbijo za urejenost objektov in znajo ponuditi hrano, v kateri ni niti najmanjših primesi »trgovinskega«, in imajo prostora za šestdeset ljudi. Za vse to pa zna poskrbeti »človeški faktor.« Le trije so z domačije, mama Danica, oče Florjan in sin Simon, velikokrat pa se jim pridruži hči Malči. Pridni so, kajti mama Danica je poleg vsega gospodinjinskega in turističnega dela še zaposlena v tovarni akumulatorjev in je aktivna članica upravnih odborov v Kmetijsko-gozdarski zbornici za Koroško in v Koroški kmetijsko-gozdarski zadrugi. Čeprav sta gospodar in gospodinja še mlada, sta poskrbela za dobrega naslednika. Ni le priden, tudi izobrazil se je primerno za zahtevno delo na kmetiji, ki se ukvarja z različnimi dejavnostmi. Simon je kmetijski tehnik in ima dobro osnovo za še naprej dobro delo na kmetiji. Oče Florjan pa je pravi gospodar, ki zna premisliti, se odločiti in delo na kmetiji izvesti. Dela ne zmanjka in vsako leto se naredi nekaj novega. Pred petimi leti so naredili nov hlev, letos silos, a še vedno ne manjka novih planov, ki bodo uresničeni mlademu gospodarju olajšali delo.

O kmetiji bi lahko napisali še veliko lepega. Z revirnim gozdarjem Janezom Kodolo sva bila na obisku in bilo je res prijetno, kajti ni bilo ne »jamranja in ne šinfanja«. Ljudje se na turistično kmetijo ne vračajo le zaradi domače hrane, lepih pogledov, urejenosti, pač pa predvsem zaradi pravih ljudi.

Spoštovane občanke, cenjeni občani,
naj vam ob izteku leta 2011 iskreno
čestitam in se vam v imenu občinskega
sveta, uprave in v svojem imenu iskreno
zahvalim za sodelovanje, podporo,
strpnost in razumevanje ter vam zaželim
lepe in mirne božične praznike, v novem
letu 2012 pa obilo sreče, zdravja,
uspehov ter medsebojnega
razumevanja, sodelovanja in spodbud.

S spoštovanjem!

Matjaž Zanoškar, župan
Mestne občine Slovenj Gradec

OBČINA DRAVOGRAD

*Novo leto naj prinese vam darila,
ki življenje bodo vam obogatila:
ljubezen, srečo, zdravje, blagostanje,
in uresničene vse vaše sanje!*

Prijetne božične praznike in srečno v
letu 2012 vam želi Marijana Cigala,
županja Občine Dravograd!

Elektro Jim d.o.o.
Ravne na Koroškem Slovenija

ELEKTROTIM, d. o. o.
Dobja vas 189
2390 Ravne na Koroškem

Želje, ki so dovolj velike, se navadno uresničijo ...
Naj vam božični prazniki prinesejo mir in srečo,
v prihajajočem letu pa naj se vam izpolnijo
vsaj največje želje!

Kmetija Povh dobila priznanje občine Prevalje

Darja Jeriček, univ. dipl. inž. agr.

Foto: Tomo Jeseničnik

Marija in Franc Naveršnik s kmetije Povh sta v letu 2011 prejela priznanje občine Prevalje za ohranjanje, negovanje in razvijanje etnološke in tehniške kulturne dediščine Povhovega mlina, za razvijanje vsebin in bogatenje turizma na Koroškem.

Župan Prevalj Matic Tasič je poudaril: »Marija in njena družina sta svetel zgled, kako s pomočjo etnološke dediščine razviti turizem. Vesel sem tovrstnih aktivnosti posameznikov, ki naredijo toliko, kot je v občini naredila Marija. Njena samoiniciativnost in aktivnost sta pri tem najbolj vredni pohvale. Njen prispevek k prezentaciji občine je izjemno pomemben.« Kmetija Povh sodeluje tudi v projektu Po znanje na kmetijo. Na kmetiji

imajo razvita programa Od zrna do kruha in Ohranjanje kulturne dediščine. Otrokom na zanimiv način pokažejo, kako deluje več kot 150 let star mlin. Otroci na kmetiji spoznajo različne vrste žit v zrnju, v slami in tudi v rastlinah. Za pridobljeno priznanje jim čestitam. Vsem bralcem pa svetujem, da si vzamejo čas in si gredo pogledat Povhov mlin, Dolga Brda 19, 2391 Prevalje.

Po znanje na kmetijo

Darja Jeriček, univ. dipl. inž. agr.

Foto: Tomo Jeseničnik

Junija 2011 je Kmetijsko gozdarski zavod Celje, Izpostava Ravne na Koroškem, začel z izvajanjem projekta Po znanje na kmetijo. Namen projekta je povezati kmetije s šolami in vrtci in vzpostaviti sodelovanje med njimi. Skozi vsebine na kmetiji bodo otroci spoznavali odgovoren odnos do narave, lokalnih pridelkov in izdelkov ter okolja.

V sklopu projekta bomo usposobili nosilce učnih kmetij za pripravo kakovostnih programov in izvedbo naravoslovnih dni. Izpeljali smo že pet delavnic, na katerih smo spregovorili o registraciji učne kmetije in o poslanstvu učnih kmetij. S pomočjo vzgojiteljice in učiteljic smo spoznali vsebine, ki bi jih lahko izvedli na kmetiji. Za učitelje osnovnih šol smo izpeljali izobraževalni dan, v sklopu katerega so spoznali štiri kmetije oz. programe, na katerih lahko izpeljejo naravoslovni dan. Dve osnovni šoli in dva vrtca, skupaj 175 otrok, so že izvedli naravoslovni dan, in sicer na kmetiji Povh in na kmetiji Kajžar. V nadaljevanju projekta bomo izpeljali še pet naravoslovnih dni, torej bomo še 280 otrok

Vrtec na kmetiji Kajžar

popeljali na kmetije. Izdelan bo katalog, v katerem bodo s fotografijami predstavljeni programi na kmetijah. V pomladnem času bomo izvedli izobraževalni dan za učitelje z upanjem, da bodo organizacijo in izvedbo naravoslovnih dni izvajali tudi v prihodnje, po zaključku projekta. Prijavitelj projekta je Lokalna akcijska skupina za Mežiško dolino, izvajalec pa je Kmetijsko gozdarski zavod Celje, Izpostava Ravne na Koroškem. Partnerice v projektu so vse občine Mežiške doline, ki projekt v vrednosti 15 % tudi sofinancirajo. Za zaključek bom zapisala misel, ki nam jo je poslala učiteljica, ki

sodeluje v projektu in je že peljala svojo šolsko skupino otrok na kmetijo:

»Narava je lepa, zato naj bo doživeta. Dajmo otrokom možnosti, da spoznajo različne razsežnosti.

Hvala vam, da si vzamete čas in da želite mladim pokazati to, kar jim v življenju vedno uporabno bo. Saj svet je vedno bolj tehnično razvit, pa kaj nam pomaga vse to, če naša narava uničena bo. Zato ohranjajmo naše kmetije in skrbimo, da se aktivno osvajanje znanja preko lastnega odkrivanja in izkušenj iz kmečkega življenja dobro razvije«.

Zeliščni vrt v Čebelarstvo sadjarskem centru na Fari

Najlepši slovenski zeleni kotichek je na Pernicah

Marta Krejan

Foto: Metka Pečnik

Lidija in Anita Paradiž sta na spletni strani, kjer lahko spremljamo tudi znani resničnostni šov, novembra prebrali: »Začel se je izbor za najlepši slovenski zeleni kotichek! Lastnik zmagovalne kmetije, hiše, vrta ali kakšnega drugega zelenega koticčka bo postal ponosen gostitelj skupine Atomik Harmonik, ki bo prav pri njem posnela svoj novi videospot za prihajajoči singel Jasmina. Poleg slavnih gostov pa bo lastnik najlepšega zelenega koticčka dobil še praktično kosilnico John Deere R435, ki jo poklanja KGZ Sloga Kranj, da bo lahko zmagovalni kotichek vedno uren.«

Lidiji in Aniti življenje v naravi ni tuje in poznata veliko lepih koticchkov, najlepša

Hermanova domačija

Po nevihti

pa jima je kmetija njune tete Elizabete in strica Petra Pečnika. Pečnikova po novem skrbita za svoj košček zemlje na Pernicah nad Muto tudi z novo kosilnico John Deere R435, saj sta ju nečakinji prijavi na tekmovanje, kjer je imela celotna Slovenija možnost glasovati za kmetijo Herman, in jo je tudi izbrala za najlepši slovenski zeleni kotichek. Atomik Harmonik pa bodo na tej prečudoviti kmetiji posneli novi videospot.

Predebelo korenje v Radušah

Gospodinja Vladka s kmetije Kovač iz Raduš je v letošnjem letu pridelala ogromno količino korenja. Pravi, da kar za več sezon. Ob obisku kmetije sem jo ujela pri razmišljanju, kaj naj da v lonec: povprečno veliko korenje ali koren, ki ima 1,05 kg in je dolg 35 cm. V »pasu« smo mu izmerili obseg 24 cm. Gospa Vladka ima veselje s pridelavo zelenjave. Vsako leto se pohvali z naj pridelki. V lanskem letu je pridelala 70-kilogramsko bučo velikanko, leto poprej pa zeljno glavo s 14,5 kilograma. Za malico cele družine je

postregla s solato iz enega paradižnika, ki je tehtal dober kilogram. Zasluge za take ogromne pridelke pa ima tudi gospodar Peter, ki redi ovce. Sicer pa na kmetiji obnavljajo kovačijo in jo urejajo v muzej kovaštva, mlinarstva in kolarske dediščine. Želimo jim uspeha še naprej tako pri pridelavi zelenjave kot pri ohranjanju dediščine.

Maruša

Na Vladkinem vrtu rastejo orjaki

Gašper okna in vrata.
Oči prijetnega doma.

GASPER
okna • vrata

Gašper trženje d.o.o.
Stegne 27, 1000 Ljubljana

080 88 51
www.gasper.si

So vaša okna dotrajana in jih želite kakovostno zamenjati?

19,71% rojstnodnevnega popusta*
do konca leta 2011!

www.gasper.si/akcija

*Popust velja od 2. 11. – 31. 12. 2011 za vsa naročila oken in vrat z vrednostjo večjo od 4.000 € in ob 100% avansnem plačilu. Ob predplačilu 500 € vam popust podaljšamo do 31. 01. 2012.

Zadnji letošnji mesec

Janez Bauer

Kar noče se prav ohladiti. Megla, megla in spet megla! Samo okrog poldneva se malo pokaže sonce in za kako stopinjo se ogreje. A vse premalo, da bi to zimsko sonce zvalilo naše čebelice na plan. Dremljejo, združene v zimski gruči, in čakajo na odjugo ali prve toplejše dni. Ob takem turobnem vremenu res nimamo kaj početi v čebelnjaku. Ko bi vsaj zapadel sneg, pa da bi ga malo odkidali pred izletno stranjo ... Pa nič. Res ni drugega, kot da se usedemo za toplo pečjo in naredimo malo pregleda čez letošnjo čebelarstvo sezono.

Letošnja čebelarstva letina je bila nekaj posebnega. Tako kot vsaka do sedaj, saj se

razlikuje leto od leta. A vendar, za čebelarje je bilo letošnje leto zelo uspešno. Čebele so nam dobro prezimile in že v začetku leta je bil hiter razvoj čebelje družine. V marcu in aprilu so se čebelje družine dobro založile s cvetnim prahom leske, mačice in pomladanskega žafrana. To je povzročilo močan razvoj čebel, zato smo že sredi aprila pri najmočnejših družinah dobili prve roje. Nekateri so jih bili veseli, drugi pa spet ne. Čebelji roj namreč razpolovi moč družine in tak izrojenc ne prinese veliko medu. Roj pa je tudi zelo muhast, čebele namreč stvari zasučejo po svoje, ne tako, kot kje piše. Pa vendar roj pomeni povečanje števila čebeljih družin in naredi lepo novo satje in tudi to je nekaj. Rojenje se je nadaljevalo tudi v maju, prekinjalo ga je občasno deževje, saj je bil maj zelo moker za svoj čas. Je pa v tem času obilno medila črnica in nato tudi javor. Letos nam je javor, skupaj s travniškim medom, dal eno obilno točenje, vse do 10. junija je bilo to medenje. Na tej paši so se čebele

čudovito razvijale in tudi gradile novo satovje.

V začetku junija pa vedno pričakujemo medenje na smreki. To se je letos pričelo že prej, konec maja je pričel izločati mali kapar in smrekov med se je pomešal z javorjevo mano. Točili smo zelo okusen med vrhunske kakovosti. To medenje na smreki se je nadaljevalo tudi v juniju. Bolj mokro vreme nam je z visoko zračno vlago zagotavljalo redne dnevne donose medu in že sredi junija so bila medišča drugič polna. Točili smo izvrsten gozdni med, v glavnem smrekov, pomešan z malo podrastli in javorja. To drugo točenje je prineslo med vrhunske kvalitete, takega ni bilo že kar nekaj let.

Čebelarjem se je kar smejalo, saj se je medenje nadaljevalo tudi v drugi polovici junija. Pozorni čebelarji pa so opazili, da se je med pričel počasi strjevati. To strjevanje medu je običajno za drugo polovico julija, letos nas je pa prehitelo kar za cel mesec. Pridni čebelarji so proti koncu meseca točili že tretjič, vendar je kar nekaj medu ostalo že kristaliziranega v satju.

V juliju, s pričetkom poletne vročine, pa se je pričela tista največja muka za čebelarja. Navkljub vročemu vremenu je še vedno medilo, ampak samo kake pol kilograma na dan. Ta dnevni donos medu pa je kristaliziral že drugi dan v satju in ga nismo mogli iztočiti. To je tako imenovan cementni med, ki naredi, da je ogromno

medenih satov prav zabetoniranih s trdim medom. Ni nam preostalo drugega, kot te polne sate medu namočiti za dan ali dva v vodo, da se med raztopi, in nato iztočiti. Tako smo reševali vsaj satje in delali matici prostor za zaleganje. Nekaj takih satov pa je dobro prihraniti za pomladansko dražilno krmljenje ali za dodajanje hrane narejencem. Tako trdo medenje se je nadaljevalo vse do 10. avgusta, potem pa je bilo potrebno ta trdi med hitro odvzeti in čebele nakrmiti s sladkorno raztopino, saj tak trdi med ni za prezimovanje čebelje družine. Glavno čebelarsko delo se je tako konec avgusta končalo.

Rečemo lahko, da je bila to letina desetletja, saj so čebele v močnem panju prinesle tudi več kot 50 kilogramov medu. Na žalost pa je večina od tega ostala v satju kot cementni med in ga čebelarji niso mogli iztočiti. Je že res, da se razmere v naravnem okolju spreminjajo in da se jim mora tudi čebelar stalno prilagajati. Čebelarstvo tako ni nek hobi ali rekreacijsko popoldansko dopolnilo, ampak trdo delo. Dober čebelar mora biti vedno prisoten pri svojih čebelah, tako da lahko obvladuje vse spremembe, ki nam jih prinaša narava.

Ob koncu leta naj se vsem čebelarjem zahvalim, da so tako pridno skrbeli za našo čebelo, kranjsko sivko. Želim vam srečno in uspešno prihodnje leto, polne lonce medu in zdrave čebele.

V sredo, 7. 12. 2011, je bila v Viteški dvorani Betnavskega gradu v Mariboru svečana podelitev priznanj 9. regijskega ocenjevanja medu. Za gozdni med sta dobila zlato medaljo predsednik ČD Slovenj Gradec Mislinja Janez Bauer in predsednik ČD Vuzenica-Muta Dominik Žvikart, ki je dobil tudi naziv prvak sorte. To je še en dokaz, da naše čebele nosijo zlati med.

Uredništvo

Iskrene čestitke dobitnikom priznanj, še posebej pa Dominiku Žvikartu z Mute (desno) in našemu vestnemu piscu »čebelic« Janezu Bauerju (levo)!

Kaj vzeti iz pečice?

Praznični december

Martina Cigler

Da je december, se nas večina sploh ne zaveda, saj že dolgo ni bilo ne snega ne pravega mraza. Verjetno je za to zmedo krivo segrevanje ozračja zaradi toplogrednih plinov, letal in drugega. Grozi nam globalno segrevanje, zato je nujno, da nadaljujemo z ekološkimi naravovarstvenimi akcijami s čim več udeleženci, seveda. Pa dosti o tem, natrosila bom nekaj zanimivosti o decembru in zapisala dva recepta žene, ki je živela pred 900 leti in že takrat delila globoko modrost, ki je uporabna še danes. To je opatinja sv. Hildegarda. Po njenih delih vedno znova rada posegam.

Ime december je izpeljano iz latinskega *decem* in pomeni deset, pri Rimljanih je namreč bil deseti mesec. Staro slovansko ime je gruden (z imenom gruden pove, da je zemlja v tem času zmrznjena v grudah). V mesecu decembru se posvečamo adventu, predbožičnemu času in prav tako prihajajočemu novemu letu. V tem času se vsi kristjani pripravljamo na rojstvo Jezusa Kristusa. Adventni venec s štirimi svečami, za vsako nedeljo ena, je novejši običaj, ki se je uveljavil šele v zadnjih 200 letih. V tem času se je razširilo tudi postavljanje božičnega drevesca.

Praznični jedilnik

Sv. Hildegarda o mandljih, ki se tako ali drugače pogosto znajdejo na prazničnem jedilniku v decembru: *Vsa moč drevesa tiči v njegovih plodovih. Kdor ima prazne možgane in njegov obraz nima zdrave barve, kogar mučijo glavoboli in kdor je bolan na pljučih, naj pogosto uživa mandljeva jedrca surova ali kuhana. Napolnili se mu bodo možgani,*

njegov obraz bo dobil zdravo barvo, okreplila se mu bodo pljuča in jetra in vrnila se mu bo moč. Mandlje priporočajo tudi za ljudi, ki so alergični na lupinasto sadje. Pri receptih za peciva orehe in lešnike preprosto zamenjamo z mandlji.

Pa naj napišem še dva enostavna in okusna Hildegardina (posodobljena) recepta, ki bosta prišla prav v prazničnih dneh.

Mandljevi piškoti

100 g masla penasto umešamo s **100 g rjavega trsnega sladkorja** in **noževo konico vaniljevega sladkorja**, dodamo **ščepec soli** in **2 jajci**. Dobro zmešamo, dodamo **50 g drobno narezanih mandljev** in **200 g bele pirine moke**. Vse sestavine zmešamo v gladko testo. Z žlico oblikujemo pogačice, jih damo na pomokan in pomaščen pekač ter jih **15 do 20 minut pečemo pri 180 °C v zgornjem delu pečice**.

In še slastni florentinski piškoti

2 jedilni žlici medu segrejemo nad paro in umešamo 3 jedilne žlice sladke smetane, **60 g mandljevih lističev**, **30 g kandiranih limoninih lupin**, **30 g kandiranih pomarančnih lupin**, segrejemo skoraj do vretja in primešamo **100 g pirinih kosmičev**.

Testo oblikujemo v okrogle pogačice, jih damo na pekač, obložen s peki papirjem, in v pečico, segreto na 100 °C. Na srednji višini v pečici piškote **1 uro bolj sušimo kot pečemo**, na koncu jih **prevlečemo s čokoladnim prelivom**.

Pa še nekaj besed o tej sveti ženi, ki je bila mistikinja, naravoslovka in zdravilka ter tudi pesnica, ki se je v svojih delih vedno obračala na stvarnika. Rodila se je leta 1098 in umrla 1179. Sv. Hildegarda je velika ženska osebnost ne le Nemčije, ampak cele zahodne Evrope. Bila je spoštovana in ugledna, kakor le malo žena za njo. Bila je izredno nadarjena.

Zanimivo je še to, da Hildegarda poudarja človekovo enovitost, zlasti medsebojno ravnotežje in povezanost med telesom duhom in dušo. Opozarja na povezanost med stvarstvom in človekom ter na vzajemno ogroženost človeka in okolja. V svoji teologiji postavlja boga v središče, človeka pa kot najvišje ustvarjeno bitje v naravnosti na boga. Uči nas, naj vedno gledamo na celoto. Teologija in medicina pri njej prehajata druga v drugo. Govorila je več tujih jezikov, odlikovala se je v medicini, mineralogiji, botaniki, fiziki in astronomiji.

Vir:

Peter Pukownik: Almanah letnih časov. Mladinska knjiga, Ljubljana 1998.

Naj vam novo leto prinese veliko vedrine in življenjskega optimizma! Čas, ki prihaja, prinaša več vprašanj kot odgovorov. Verjamem, da se ti skrivajo v ljudeh! Želim vam, da jih boste znali in zmogli najti v sebi, uresničiti svoje sanje in najti prave priložnosti.

Prijetno praznovanje božiča in novega leta ter vse dobro v novem letu 2012 Vam želim!

Franc Šilak,
župan občine Mislinja,
s sodelavci

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Veliko sreče in miru želim vam in vašim družinam ob prihajajočih prazničnih dneh. Čestitam ob dnevu samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Naj vas v novem letu spremljajo zdravje, mir, veselje in sreča, dobro medsebojno sodelovanje in razumevanje.

Pojdimo z dobrimi pričakovanji in optimizmom v leto 2012.

Župan Občine Prevalje
dr. Matic Tasič

Sodelavci enote za Epidemiologijo okolja ZZV Ravne sporočajo: »Z zadovoljstvom sporočamo, da smo pričeli z distribucijo poučne družabne igre na temo problematike s težkimi kovinami obremenjenega okolja. Igro smo predali otrokom vrtca in nižjih razredov OŠ Črna na Koroškem. Vemo, da je preteklo kar nekaj časa od priprave igre in da ste nekateri o njej že tudi poročali, zato se nam je zdelo prav, da vas seznanimo s predajo izdelka uporabnikom. V upanju, da bo otrokom igra prinesla toliko smeha in veselja (pa tudi znanja), kot ga je nam pri testiranju, vas lepo pozdravljamo.«

Svetovni dan boja proti aidsu

Jerneja Lorber, univ. dipl. soc. ped.,
Neda Hudopisk, dr. med., spec.

Svetovni dan boja proti aidsu, ki ga vsako leto obeležujemo 1. decembra, letos ponovno združuje ljudi z namenom ozaveščanja problematike HIV/aidsa. Ne želimo pa zgolj osveščati ljudi, pač pa tudi spodbujati napredek v preventivi, zdravljenju HIV/aidsa v deželah z visoko prevalenco in drugje po svetu.

Osveščanje in poznavanje načinov prenosa okužbe v čim širši populaciji ostaja predpogoj za omejevanje tveganih vedenj, kakor tudi za zmanjševanje stigmatizacije in diskriminacije ranljivejših skupin. Kampanja si prav tako prizadeva povečati dostop do zdravljenja za vse obolele, okužene.

V obdobju med leti 2011–2015 bo geslo svetovnega dneva boja proti aidsu: »**Priti do ničle: Nič novih HIV infekcij. Nič diskriminacije. Nič z aidsom povezanih smrti.**«

Virus človeške imunske pomanjkljivosti (HIV ang. Human Immunodeficiency Virus) je retrovirus, ki okuži celice imunskega sistema, uniči ali onemogoči njihovo funkcijo. Z napredovanjem okužbe postaja imunski sistem vse šibkejši in oseba postane bolj dovzetna za infekcije. Najbolj razvit stadij HIV okužbe imenujemo sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti (AIDS, ang. Acquired Immune Deficiency Syndrome). Da oseba, ki je okužena z virusom HIV razvije AIDS, lahko traja tudi od 10 do 15 let. Antiretrovirusna zdravila lahko proces še nadalje upočasnijo.

HIV se prenaša preko nezaščitene spolne odnose (analne ali vaginalne), s transfuzijo okužene krvi, z izmenjavanjem

okuženih igel in med materjo in otrokom že med nosečnostjo, porodom in dojenjem.

1.8 milijonov ljudi je v letu 2010 umrlo zaradi bolezni, povezanih z aidsom. Leta 2000 jih je umrlo kar 2.2 milijona. Pandemija okužbe s HIV ni le problem zdravstva, ampak se globoko dotika posameznika, družine, skupnosti, države. Presega meje in geografske ovire. Delež okuženih se zmanjšuje, in sicer v nekaterih deželah hitreje kot drugje. Za upad novih okužb z virusom HIV je odgovornih več ukrepov. **Kot najpomembnejši ukrep preprečevanja spolno prenosljive okužbe prepoznavamo spodbujanje odgovornega in varnega spolnega vedenja. Sprememba vedenja, vključno z zmanjšanjem števila spolnih partnerjev, povečano uporabo kondomov in višjo starostjo ob prvem spolnem odnosu, je znižala pojav novih infekcij v številnih državah.**

Ciljne skupine, v katere moramo še posebej usmeriti naša prizadevanja in preventivo, so skupine s tveganim vedenjem, ki so bolj izpostavljene okužbi. To so predvsem moški, ki imajo spolne odnose z drugimi moškimi, bolniki s spolno prenosljivimi boleznimi, injicirajoči uživalci drog ter izvajalci in uporabniki komercialnega seksa. **Skupina, ki prav tako potrebuje posebno pozornosti, so prav gotovo mladi. Znan rek pravi, da je lažje preprečevati kot zdraviti, zato je več kot smiselno mlade vzgajati za zdravo in odgovorno spolnost.**

Zdravljenje in preprečevanje

Za omejitev bolezen za aidsom in umrljivosti med okuženimi s HIV moramo tudi v prihodnje vsem okuženim s HIV zagotoviti dostop do kakovostnega zdravljenja in oskrbe ter promovirati testiranje za pravočasno diagnozo. Zdravstvena oskrba mora poleg zdravljenja okužbe s HIV vključevati tudi aktivno odkrivanje in zdravljenje drugih spolno prenosljivih okužb ter svetovanje za varnejšo spolnost in podporo pri obveščanju partnerjev.

Preprečevanje in obvladovanje okužbe s HIV v okviru promocije spolnega in reproduktivnega zdravja je pomembna javnozdravstvena prednost. Za preprečevanje spolnega prenosa je

pomembno **spodbujanje odgovornega in varnega spolnega vedenja**, vključno s promocijo uporabe kondoma. Ker je tudi v Sloveniji breme okužb s HIV največje med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi, je promocija odgovorne in varne spolnosti še posebno pomembna v tej skupini.

Okužba s HIV v Sloveniji

V Sloveniji je s HIV okužena manj kot ena oseba na 1000 prebivalcev. Število okuženih narašča. V obdobju zadnjih desetih let (2001–2010) je bilo v Sloveniji prepoznanih 315 primerov okužbe s HIV, medtem ko je umrlo 25 bolnikov z aidsom. Obolevnost zaradi aidsa in umrljivost ostajata relativno nizki tudi zaradi dobre dostopnosti kakovostnega zdravljenja. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja RS je bilo v letu 2011, do vključno 23. novembra, prijavljenih 49 primerov novih diagnoz okužbe s HIV, 19 več kot v enakem obdobju lani in 14 okužb več kot v celotnem letu 2010. Med 43 primeri novih diagnoz okužbe s HIV med moškimi, jih je bilo 33 med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi, pet primerov je bilo med ženskami; okužil se je tudi otrok, ki se je rodil okuženi materi, ki izvira iz države z visokim deležem prebivalcev, okuženih s HIV. Med injicirajočimi uživalci drog ni bilo zabeleženih okužb.

Aktivnosti po Sloveniji

Na Ministrstvu za zdravje so v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Pionirsko knjižnico – centrom za mladinsko književnost, Kinoteko in Kinodvorom pripravili seznama priporočene literature in filmov o spolnosti, odnosih med spoloma za različne skupine mladih, ki lahko služi kot pripomoček tistim, ki se ukvarjajo s preventivo za podajanje vsebin mladim. Seznam je bil 1. decembra 2011 objavljen na spletni strani Ministrstva za zdravje. Na spletni strani nacionalne osveščevalne kampanje www.stop-aids.si lahko zainteresirani poiščejo odgovore na vprašanja o varni, zdravi in odgovorni spolnosti.

Brezplačno testiranje

Testirate se lahko pri osebem zdravniku, ki naroči brezplačno testiranje na okužbo s HIV.

Brezplačno anonimno testiranje je

omogočeno tudi na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, Japljeva ulica 2, vsak ponedeljek med 12. in 14. uro. Naslove in kontakte drugih ustanov, kjer se lahko testirate, najdete na spletni strani www.stop-aids.si.

Aktivnosti na Koroškem

Tudi v letošnjem letu bodo na koroških osnovnih in srednjih šolah potekale različne delavnice, okrogle mize, predavanja, nekatere šole bodo postavile stojnice. Zavod za zdravstveno varstvo Ravne je ob letošnjem svetovnem dnevu aidsa pripravil poslanico in pregled stanja okuženosti z virusom HIV na Koroškem in v Sloveniji; preko člankov in spletne strani je skušal doseči čim večji del prebivalcev Koroške; s pomočjo lokalnih koordinatorov zdravstvene vzgoje je šolam razdelil plakate »Kondomi so kul«.

Na Koroškem je bilo skupno od leta 2000 do 23. 11. 2011 prepoznanih 9 primerov novih diagnoz okužbe s HIV. Vtem obdobju je bila ena smrt zaradi aidsa. V zadnjih dveh letih na Koroškem ni bilo novih diagnosticiranih primerov okužbe s HIV. Prav tako smo na ZZV Ravne za knjižnice pripravili plakat »Prenašaj sporočilo, ne virusa«, s katerim želimo mlade osveščati o varni in odgovorni spolnosti. Znanje in orodja za boj proti AIDSu obstajajo. Odločitve, ki jih sprejemamo, bodo določile, ali je to res začetek konca AIDSa (UNAIDS World AIDS Day report 2011).

Viri:

<http://www.worldaidscampaign.org/>

http://www.ivz.si/hiv_spo?pi=5&_5_FileName=3578.pdf&_5_MediaId=3578&_5_AutoResize=false&pl=107-5.3

<http://www.ivz.si/>

UNAIDS World AIDS Day report 2011
Strategija preprečevanja in
obvladovanja okužbe s HIV za obdobje
2010–2015

Hišni ljubljencek kot darilo?

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Foto: Igor Senekovič

Zakorakali smo v mesec december in čas praznikov je pred vrati. Začnejo se porajati vprašanja, kaj podariti svojim najdražjim. Razmišljamo predvsem o darilih, ki bodo nekaj posebnega, o presenečenju, ki ga nikoli ne bodo pozabili. Ob tem pa ne smemo pozabiti na naše otroke, ki se pogosto obračajo na »dobre može« (Miklavž, Božiček, Dedek Mraz) s prošnjo po ljubkih živalcah, ki bi jih radi imeli. Otroci v malih živalcah vidijo ljubko igralko, zanimivo zabavo. Majhni, lepi puhasti mucki in prijazni kučki iz slikanic ter risank pa kar hitro spremenijo svojo podobo in zrastejo.

Na tem mestu moram poudariti, da žival ni igralka in da morajo starši skrbno premisliti in pretehtati odločitev o prihodu novega člana v družino. Nikakor ne smejo popustiti otrokom zaradi ljubelega miru. Otroci seveda lahko pomagajo skrbeti za novega družinskega člana, vendar glavnino vsega dela opravijo odrasli. Le-ti so odgovorni za pravilno vzgojo živali in pravičen odnos, ki ga otrok razvije do živali. Živali so živa bitja, ki zahtevajo vsakodnevno skrb v smislu prehrane, nege, sprehodov, zaščite pred nalezljivimi obolenji, pa tudi skrb in stroške ob bolezni ali pa poškodbi. Ne moremo jih kar tako pustiti samih oziroma jim moramo zagotoviti varstvo v primeru naše odsotnosti.

Če pa se že odločimo za nakup živali, moramo skrbno pretehtati, kakšno žival bomo kupili, upoštevajoč, kakšne razmere ji lahko nudimo in kaj od nje pričakujemo. Nakup večjega psa sigurno zahteva hišo z velikim vrtom, medtem ko večini hišnih živali ustreza omejen prostor v stanovanju.

Foto: Igor Senekovič

Upoštevati moramo še naslednje dejavnike: z nakupom živali in z obveznostmi, ki jih prinaša žival, se morajo strinjati tudi preostali člani družine, moramo se zavedati koliko prostega časa lahko namenimo novemu ljubljenceku, upoštevati značajske lastnosti živali, spol in starost, pripravljeni moramo biti sprejeti dodatne stroške, povezane z vzdrževanjem. Nakup hišne živali je šele začetni in velikokrat manjši strošek od cene opreme za namestitev in stroškov vsakodnevnih prehrane, veterinarske nege, obveznih cepljenj, morebitne kastracije ... Potrebno pa se je tudi ustrezno izobraziti in seveda nabaviti živali pri izkušenih rejcih oziroma v specializiranih trgovinah.

Žival je naš najzvestejši prijatelj, ki nas spremlja na poti skozi življenje.

Ob prihajajočih božičnih praznikih in v novem letu 2012 Vam želimo obilo veselih in prijetnih trenutkov, veliko sreče, uspehov, zdravja in osebnega zadovoljstva.

Dušan Krebel,
župan občine Mežica

DRAGE OBČANKE IN OBČANI!

MALO JE PRAZNIKOV, KI TI SEŽEJO DO SRCA IN DUŠE, KI JIH ZAZNAMUJE NEK NOTRANJI NEMIR, PRIČAKOVANJE NEČESA LEPEGA, PRAVLJIČNEGA; PRAZNIKOV, KO POSTANEMO ZOPET LJUDJE, KO SI PODAMO ROKE, VOŠČIMO VSE NAJLEPŠE, ŽELIMO SREČE, ZDRAVJA IN DRUŽINSKE TOPLINE.

ZDRAVJA, SREČE IN USPEHOV V LETU 2012 VAM ŽELI

ŽUPANJA OBČINE ČRNA NA KOROŠKEM
mag. ROMANA LESJAK
S SODELAVCI

Priznanja Planinske zveze Slovenije tudi koroškim planincem

Mirko Tovšak

Planinska zveza Slovenije vsako leto na svečan način podeli najvišja priznanja tistim članom, ki so najbolj zaslužni za uspešno delovanje planinskih društev širom Slovenije. Letos je bila ta podelitev na Miklavževo soboto v Mladinskem domu v Brežicah, kjer se je poleg dobitnikov priznanj zbralo veliko število planincev, najvišjih predstavnikov PZS, s svojo udeležbo pa so podelitev počastili še brežiški župan Ivan Molan, konzul Nepala in znani olimpijec Miro Cerar.

Posebej razveseljivo je, da je letos kar pet zaslužnih planincev s Koroške dobilo visoka priznanja PZS. Tako je ob 60-letnici življenja dobila spominsko plaketo Milka Merc, ob 70-letnici Ivan Ivartnik, ob 75-letnici pa Franjo Haramija, vsi člani PD Prevalje. Najvišje priznanje, svečano listino, ki ga lahko prejme član planinske organizacije, pa sta prejela Jože Merc, sedanji

Dobitniki priznanj skupaj s predsednikom PZS Bojanom Rotovnikom in članoma UO s Koroške Dragom Horjakom in Mirkom Tovšakom

predsednik PD Prevalje in posmrtno Oto Čegovnik, znani planinski inštruktor in reševalec, doma iz Šentjanža pri Dravogradu. Letos je bilo za območje celotne Slovenije podeljeno skupaj 23

spominskih plaket in 9 svečanih listin. Prireditev ob podelitvi je ob bogatem kulturnem sporedu pripravilo domače planinsko društvo iz Brežic.

Elizabetin sejem

Mirko Tovšak

Slovenj Gradec je že iz daljne preteklosti znan kot trgovsko mesto. V ta sklop sodijo tudi številni ulični sejmi, ki so jih na mestnih ulicah prirejali domačini.

Takoj po vojni je sejemska dejavnost sicer skoraj zamrla, na novo pa se je uveljavil sejem domače in umetne obrti, ki so ga pod okriljem Obrtne zbornice Slovenije prirejali v umetnostni galeriji. No, v zadnjih letih, ko je občina omejila promet v starem delu mesta, so množični ljudski sejmi zopet pridobili na svoji veljavi. Tako so zelo znani vsakoletni Jožefov in Pankracijev in pozno v jeseni tudi Elizabetin sejem. Tudi letos je bilo na Elizabetinem sejmu zelo živahno. Ljudje iz bližnje in daljne okolice pridejo ne samo po nakupih, pač pa tudi zato, da se srečajo s svojimi znanci, se družijo, kaj pogovorijo... Tako postajajo ti sejmi svojevrstne družabne prireditve, ki tudi utrjujejo vezi med ljudmi. Le domačih razstavljalcev je na teh sejmih videti bolj malo. Kot da bi se domačini sramovali prodaje na prostem, čeprav bi lahko bili ti sejmi tudi dobra tržna niša za neposredno prodajo kmetijskih pridelkov naših kmetov.

Zahvalna nedelja v Podgorju

Leopold Korat

Čeprav je hvaležnost še vrednota, ki ji marsikdo pritrjuje, je danes o njej zelo malo govora. Del takšnega mišljenja in zapostavljanja vrednote hvaležnosti je tudi v tem, da sodobni človek vsaj v evropskem prostoru ni zadovoljen. Marsikdaj ne ve, kaj bi rad. O tem tako lepo pripoveduje stara italijanska pravljica, ki pa je zelo poučna za mlade in starejše. Takole pravi: »Kraljev sin je bil vedno zadovoljen. Navadno je sedel na balkonu, se dolgočasil in sam ni vedel, kaj bi rad. Kralja je začelo skrbeti, saj je sin kazal že bolezenske znake. Sklical je svoj svet modrecev. Ti naj bi ugotovili, kaj naj storijo. Svetovali so kralju: 'Veličanstvo, najdite popolnoma zadovoljnega človeka in zamenjajte njegovo srajco s srajco vašega sina.' Vsi uradniki v kraljestvu so iskali človeka, ki bi bil popolnoma srečen, zadovoljen. Pa ga niso našli. Nekoč pa je bil kralj na lovu. Tam je srečal človeka, ki si je veselo prepeval in bil dobre volje. Ko ga je vprašal, če je zadovoljen, mu je ta odgovoril: 'Popolnoma sem zadovoljen. Ne bi želel zamenjati ne s papežem in ne s kraljem!' Kralj se je razveselil in prisil tega zadovoljnega človeka: 'Moj sin je smrtno bolan. Zdravniki so mu predpisali srajco popolnoma zadovoljnega človeka, a tega nikjer nismo mogli najti. Bogato te bom nagradil, če mi daš svojo srajco!' 'Veličanstvo, zares mi je žal, a ne morem izpolniti vaše želje. Nimam niti ene srajce!' In bil je ob tem popolnoma zadovoljen!« Vsaj enkrat v letu je prav (Cerkev se tega spomni na zahvalno nedeljo, ki je prva nedelja po praznikih Vseh svetih), da se spomnimo, da se zahvalimo. Kakor koli že imenujemo tistega, ki nam je vse, kar imamo, in vse, kar smo, daje. Kristjani mu rečemo Bog, muslimani Alah, drugi Narava, Energija ali Nekdo. Še posebno v naših krajih bi morali biti hvaležni za lepo vreme, za prijazno naravo, za dobro letino, za dobre ljudi. In vse te zahvale smo v naših dveh župnijah na zunaj izkazali tako, da smo okrasili oltarje. Pred oltarje smo prinesli kruh in mošt, vino, poljske pridelke, sadje, orehe, med, grozdje, hmelj, tudi knjige in zvezke, igrače in še kaj. Vse to je znamenje, da Nekomu dolgujemo zahvalo in da ne smemo pozabiti na hvaležnost do domačih, sosedov, sošolcev, sodelavcev in vseh, s katerimi živimo. Saj je hvaležnost znamenje olikanega, kulturnega in plemenitega srca. Ko živimo v času takšnih in drugačnih kriz, je lahko tudi hvaležnost ena izmed vrednot, ki daje upanje na lepše in boljše življenje. Zato bodimo hvaležni in zadovoljni s tem kar imamo.

GLI d.o.o.

Gozdno lesni inženiring

**Spoznati prave ljudi, slediti dobrim potem,
storiti prave stvari ...**

**Vsem poslovnim partnerjem, bralcem Viharnika in
sodelavcem želimo, da bo leto 2012 vaše leto!**

Gremo v leto 2012

Klub upokojenih koroških gozdarjev šteje 500 članov in članic in deluje že 20 let. Z dobrim prostovoljnim delom upravnega odbora nam uspeva realizirati zastavljene programe, kot so: uspešna vsakoletna srečanja, novoletni obiski naših članov (kar je posebnost), pozornost, ki jo izkazujemo našim visokim starostnikom in našim dragim preminulim članom. Za naše uspešno delovanje se moramo zahvaliti pokroviteljem, predvsem GG Slovenj Gradec in direktorju Silvu Pritrzniku, ki ima vsa leta posluh za naša druženja.

Predsedstvo Kluba upokojenih koroških gozdarjev vošči vsem svojim članom, nekdanjim sodelavcem, vsem zaposlenim in vsem koroškim kmetom ter zvestim pokroviteljem srečno, zdravo in uspešno leto 2012!

Predsednik Jože Logar

Ura zgodovine za častnike in veterane

Mag. Jože Marhl

V okviru programa strokovnega izobraževanja in sodelovanja so se častniki občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica ter člani Združenja veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline srečali

Taktična vaja pripadnikov SV z artilerijskim orožjem

s častniki in veterani v Murški Soboti in Gornji Radgoni.

V Murški Soboti so si ogledali vojašnico. Tu jih je sprejel in nagovoril stotnik Ivan Smodiš, pripadniki Slovenske vojske pa so izvedli taktično vajo – priprava artilerijskega orožja za bojno

Ura zgodovine v Gornji Radgoni

udeleženje. Udeleženci strokovne ekscurzije so se seznanili tudi z nekaterimi vrstami nove vojaške opreme in oborožitve, pozdravil pa jih je tudi predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo v Murški Soboti Valter Baldaš. V Gornji Radgoni, kjer so bili v osamosvojitveni vojni za Slovenijo leta 1991 hudi boji med JLA in TO, je o njihovi zgodovini spregovoril major Zdravko Stolnik, ki je bil tudi kot častnik aktivni udeleženec teh bojev in pogajalec s polkovnikom Berislavom Popovovom, ki je poveljeval enotam JLA v Gornji Radgoni. Tu jih je pozdravil tudi predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo v Gornji Radgoni Jože Makovec. Seveda pa so si častniki, veterani ter njihovi

družinski člani, skupaj jih je bilo kar 92, ogledali še oljarno Šeruga v Meleh, se okrepčali s pravim prekmurskim bogračem, spoznali enologijo priprave šampanjca v radgonski vinski kleti in ga tudi poskusili. Posebne časti, odklepanja vrat kleti, je bil deležen Mirko Verčkovnik. Polni lepих vtisov, obogateni z novimi znanji in vedenji so se v večernih urah zadovoljni vrnili domov.

V mozaik številnih in vsebinsko bogatih strokovnih ekscurzij pa so tako položili še en pomemben kamenček. Zahvala in priznanje za vse to gre organizatorjem teh ekscurzij: Mirku Verčkovniku, Bogdanu Ledineku in Francu Andricu.

Srečanje ob 70-letnici šole v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

Zofija Rotovnik

Ponovno so se srečali učenci, nekdanji sošolci, ki so leta 1940 pričeli hoditi v šolo v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Prvič so se srečali leta 2001 ob 50-letnici delovanja šole, ponovno leta 2005 in zopet letos ob 70-letnici šole.

Srečanja so zelo prijetna in veliko jim pomenijo, saj na njih obujajo spomine in si zaupajo dogodke s prehojenih poti. Z molkom so počastili spomin na tiste sošolce, ki jih ni več med njimi, posebej še na prof. Toneta Turičnika, ki je bil njihov vrstnik. Ob slovesu so si zaželeli zdravja in da se ponovno srečajo.

Letošnje srečanje šmarških šolarjev

Šolarji leta 1944

kratkoblačniki

so dobili v roke vsak svojo baklo. Skupaj smo se sprehodili po kolesarski stezi otroci, starši, stari starši in vzgojiteljice. Šmartno je v tem popoldnevu dobilo krasno ognjeno cesto; takšen je bil pogled na skupino

pohodnikov. Ko smo prišli nazaj pred vrtec, smo poklepetali in se pogreli ob čaju, posladkali s suhim sadjem in naredili nekaj lepih fotografij. Tisto lepo, kar smo doživeli ob vsem tem, pa živi v naših spominih.

Vrtec Šmartno na pohodu z baklami

Vzgojiteljica Ksenija Poklič

V sredo, 9. 11. 2011, smo se v sklopu Martinovih dni, ki se z bogatim programom odvijajo v okolici našega vrtca, vrtca Šmartno pri Slovenj Gradcu, podali na pohod z baklami. Plamen je zagorel v baklah, iskrice pa v očeh naših malčkov, ko

Šmarški malčki z baklami

Salon **STOPALO TJANA** iz Šentjanža 14

se iskreno zahvaljuje vsem strankam
za obisk v iztekajočem se letu in
se priporoča tudi v prihajajočem.

**Prižgimo lučke v očeh,
naj Vam praznični dnevi
prinesejo čarobnost,
naj Vam podarijo mir,
zdravje, ljubezen, uspeh ...
veselje v drobnih stvareh.**

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2012

Se priporočamo! 070 750 131

„STOPALA so zrcalo našega zdravja!“

Pod zelenim klobukom

Območno združenje upravljalcev lovišč Pohorskega lovsko upravljalškega območja – POZUL

Franc Praznik, strokovni tajnik

Podlaga za ustanovitev **lovsko upravljalških območij** (LUO) v Sloveniji je bil Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), ki je bil sprejet leta 2004, določil pa jih je Odllok o lovsko upravljalških območjih in njihovih mejah v Republiki Sloveniji.

Pohorsko LUO obsega lovišča vse od Maribora na vzhodu preko Pohorja in Kozjaka, Košenjaka, Uršlje gore, Smrekovca vse do Raduhe, Olševe in Pece na zahodu. V LUO je 36 lovišč in lovišče s posebnim namenom (LPN) Pohorje. Skupna površina lovišč znaša 165.189 ha, od tega je 155.888 ha lovnih površin. Z lovišči upravljajo lovskie družine, ki so združene v dve območni lovski zvezi – Koroško lovsko zvezo (19 lovskih družin) in Lovsko zvezo Maribor (17 lovskih družin). Z loviščem s posebnim namenom Pohorje upravlja Zavod za gozdove Slovenije OE Maribor. Upravljalci lovišč in lovišča s posebnim namenom so v Pohorskem LUO združeni v **območno združenje upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (POZUL)**. To združenje ima dva organa, in sicer zbor upravljalcev in izvršilni organ. Izvršilni organ predstavlja devet članov, ki jih izvoli zbor upravljalcev. V letošnjem letu so bili izvoljeni novi člani tega organa s petletnim mandatom. Predstavniki koroških upravljalcev lovišč so Dušan Leskovec (predsednik), Marko Jelen, Pavel Steblovnik in Jožef Pačnik, predstavniki lovišč, združenih v LZ Maribor, pa Ivan Golob (podpredsednik), Zdravko Brezovšek, Andrej Ivančič in Boris Mušič. Predstavniki LPN Pohorje je Izidor Cojzer (podpredsednik).

Delovanje POZUL-a se financira iz članskega prispevka, ki ga namenjajo člani za delovanje obeh območnih zvez, čeprav ZDLov-1 daje možnost posebnega financiranja, ki ga plačujejo upravljalci lovišč, združeni v ta organ.

Člani območnega združenja upravljalcev lovišč Pohorskega LUO na skupnem lovu

Temeljne pristojnosti POZUL-a so:

- urejati stvari strokovne in upravljalške narave članov združenja v povezavi z divjadjo in lovstvom,
- usklajevati stvari strokovne in upravljalške narave do državnih organov in Zavoda za gozdove,
- v sodelovanju z Zavodom za gozdove organizirati letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi,
- priprava izhodišča za pripravo letnih načrtov po posameznih loviščih.

Nadzor nad delom POZUL-a in upravljalcev lovišč korektno in strokovno opravljata

pristojna lovsko inšpektorja Drago Križan in Bojan Kotnik.

Pri vsem tem je treba poudariti dobro in zgledno sodelovanje, ki že ves čas poteka med območnima enotama ZGS OE Slovenj Gradec in OE Maribor ter POZUL-om in obema območnima lovskima zvezama. Zahvala gre obema vodjema OE ZGS Milanu Tretjaku in Jožetu Mrakiču, še posebej pa vodji odseka za gozdne živali in lovstvo Zdravku Miklašiču, ki je s svojim strokovnim znanjem, strpnostjo in pomočjo veliko pripomogel, da delo in načrtovanje potekata nemoteno in strokovno, predvsem pa v dobro divjadi, naravi in uporabnikom prostora, na katerem živimo.

Lastnikom kmetijskih zemljišč in gozdov, članom in članicam lovskih družin, strokovnim delavcem ZGS in Gozdnega gospodarstva, članom organizacij, s katerimi sodelujemo in imamo skupne interese pri ohranjanju narave in živalskih vrst, želimo v imenu lovcev Koroške lovske zveze in območnega združenja upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom **lepe božične praznike ter zdravo, zadovoljno, uspešno in srečno NOVO LETO 2012.**

Predsednik KLZ in POZUL-a
Dušan Leskovec

Mlada lipa pri Harmonkovem križu nad Lešami

Gorazd Mlinšek

Foto: Gorazd Mlinšek

Popotnik se lahko poda po lokalni cesti s Prevalj skozi Leše mimo dveh leških cerkva čez preval v Mežico. Na prevalu, imenovanem Harmonkov križ, od koder je lep razgled na Uršljo goro, stoji slikovita kapelica. V njeni bližini so zelo radi postali mnogi pohodnik in se spočili v senci dveh starih lip in rdečega bora. Danes nudita zavetje še samo ena lipa in bor. Okoli 500 let staro lipo, ki je bila tudi z občinskim odlokom zaščitena, so pod strokovnim vodstvom v letošnjem novembru posekali in iz zemlje izkopali njene močne korenine. Načel jo je zob časa, v sredini je bila votla, sušila se ji je krošnja.

Na izpraznjeno mesto so Hermonki, p. d. Stovčniki, 8. decembra 2011 (na Marijin praznik) presadili z zemljo obdanim koreninskim pletežem izkopano več kot šest metrov visoko lipo. S saditelji želimo, da bo nova lipa dajala senco obiskovalcem Harmonkovega križa naslednjih petsto let!

Novo lipo pri Harmonkovemu križu so posadili Hermonkovi, p. d. Stovčniki (od leve): gospodinja Viktorija, sin Štefan, gospodar Štefan in Viktorijin brat Marijan Vrtič

Franček

Ni ga, ki v Viharniku ne bi pogrešal prispevkov našega svetovljana Frančka Jurača. Morda njegovo odsotnost, kar se tiče publicističnega dela, še najbolj pogrešamo ustvarjalci Viharnika, saj je Frančka nemogoče nadomestiti – spremljal je vse, kar se je dogajalo, in bil je povsod, kjer se je kaj dogajalo. Bolezen je razlog, da Jurača več ne srečujemo na terenu, ker pa smo ga želeli spet videti, smo se odpravili kar na njegov dom. Franček je ta mesec praznoval 74. rojstni dan, kar je bil tudi eden od razlogov, da smo se z Gorazdom in Ido zapeljali na Tolsti vrh, kjer se Franček zdaj posveča predvsem arhivu svojih fotografij in prebiranju knjig ter seveda Viharnika.

Najprej je malce zarobantil nad boleznijo, ki ga je doletela, potem pa dodal: »Ah, saj še bom pisal, še bom pisal in slikal!«
Franček, držimo te za besedo!

Ob tvojem prazniku je naša želja enaka tvoji: da bi se zdravje še izboljšalo!

Uredništvo Viharnika

Franček v družbi dveh »viharnič«
(foto: Gorazd Mlinšek)

Diamantna poroka Antona in Vide Konečnik

Mateja Konečnik

26. novembra sta 65-letnico poroke praznovala Vida in Anton Konečnik iz Šentjanža pri Dravogradu. Svojo poročno zaobljubo sta v krogu najdražjih, pred županjo Marijano Cigala in domačim župnikom Tadejem Legnarjem tokrat ponovila že tretjič.

Vida Hribernik, ki se je rodila 22. aprila 1925 pri Jamniku na Gradišču kot najstarejša med dvanajstimi otroki, je mladost preživela na kmetiji, kjer je pomagala gospodariti in opravljati tudi najtežja kmečka dela. Šolo je obiskovala v Slovenj Gradcu, kolikor so pač dopuščale takratne razmere, veliko dela na kmetiji ter skrb za mlajše brate in sestre. Med vojno je ostala doma na kmetiji, kjer so pomagali partizanom, jih skrivali, jim šivali in prali. Kljub mnogim izseljenim družinam v bližnji okolici so imeli srečo, da so lahko ostali doma.

Anton Konečnik se je rodil 4. decembra 1919 pri Škofu na Gradišču v družini s sedmimi otroki. Ko je leta 1941 umrla očetova teta na kmetiji Dobrovnik na Selovcu nad Šentjanžem, je Anton, po izplačilu številnih dedičev, začel leta 1943 gospodariti na tej kmetiji. Vojna je terjala svoj davek in aprila 1943 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko, kjer se je pustil ujeti ruski armadi. Do julija 1944 je bil v taborišču v Kijevu, kjer se je pridružil 1. jugoslovanski brigadi, ki se je se je takrat formirala v Kolomni in je štela okoli 1300 članov. Skupaj so iz Rusije preko Romunije dva meseca in pol pešačili v Jugoslavijo in tik pred osvoboditvijo Beograda prispeli v Srbijo, kje so se borili na sremski fronti. Anton je bil aprila 1945 v Sremu ranjen in kar nekaj časa je preležal po bolnišnicah. Oktobra 1945 se je dokončno vrnil domov k Dobrovniku.

Vida in Anton sta se poročila leta 1946 in skupaj zagospodarila na kmetiji. Anton je že v otroških letih, prvega konja je dobil pri 15 letih, svoj kruh služil kot furman, vse dokler konj niso nadomestili traktorji. Verjetno ga ni gozda po vsej Koroški in še mnogo dlje, v katerega se ni podal s svojo vprego, in nešteto je *kubikov* lesa, ki jih je s konji zvozil v dolino ali na *flose*, ki so nadaljevali svojo pot po Dravi. Vida je v času moževe odsotnosti gospodarila doma in skrbela za kmetijo in kasneje tudi za družino.

V zakonu so se jima rodili štiri otroci, trije sinovi in hčerka. Do leta 1956 so živeli v stari hiši in vanjo sprejeli še dve družini, ki

Anton in Vida sta skupaj že 65 let

sta zaradi požara ostali brez strehe nad glavo. Poleg teh dveh je pri Dobrovniku našlo topel dom še kar nekaj družin. Ker pa je stara hiša postala pretesna za vse, sta Vida in Anton zgradila novo in se leta 1956 z družino vanjo tudi vselila. Da dobrota nima mej, pa potrjuje dejstvo, da sta krstna in birmska botra kar 43 otrokom.

Anton in Vida sta pridno gospodarila na kmetiji in jo razvijala ter predala sinu. Na kmetiji Dobrovnik, ki je med največjimi v Sloveniji, zdaj pridno gospodari že vnuk. Leta 1987 sta se preselila v hišo nedaleč stran, ki sta jo zgradila skupaj s hčerko. Od takrat mirno uživata življenje ob konjih in

rožah. Konji so bili in bodo vedno ostali Antonova velika strast. Kar nekaj je nevest in ženinov, ki jih je sam ponosno peljal k poroki, s konji se je udeleževal številnih prireditvev, prevažal je Božičke, dedke Mraze in mnoge druge. Zadnja leta konje opazuje le na paši in v hlevu, a še vedno jim s krepkimi zamahi nakosi sočne trave, predvsem pa jih rad razveseli s kakšnim priboljškom.

Jesen življenja Vidi in Antonu popestrijo obiski njunih otrok in devetih vnukov. Najbolj se razveselita objemov, pesmic in vragolij enajstih pravnukov, v prihajajočih dneh pa z velikim veseljem pričakujeta rojstvo dvanajstega pravnuka.

REMOPLAST

Oblikujemo življenjski prostor.

REMOPLAST d.o.o.
Proizvodnja PVC oken in vrat

Samostanska ulica 3
2360 Radlje ob Dravi

tel.: (+386) 02/888 04 43,
fax: (+386) 02/887 17 50
e-mail: info@remoplast.si
www.remoplast.si

**Svojim kupcem, poslovnim partnerjem,
sodelavcem in bralcem Viharnika želimo
vesele praznične dni in veliko sreče,
uspehov in zdravja v letu 2012!**

Stana Lušnic - Arsovska se predstavi

Mirko Tovšak

Knjižnica Mislinja je gostila že prenekatero domače ustvarjalce in umetnike. Samo vprašanje časa je bilo, kdaj nam bo Mislinjčanom dano, da se bomo lahko v tem hramu učenosti in ustvarjalnosti podrobneje seznanili tudi z umetniškim ustvarjanjem domačinke Stane Lušnic - Arsovske. Pred kratkim pa se je Stana odločila, da bo končno stopila pred tiste domačine, ljubitelje umetnosti, ki znajo ceniti njeno ustvarjalno delo.

Verjetno jo je k tej odločitvi spodbudilo delstvo, da bo v kratkem zakorakala že v 78. leta svojega življenja in da bi bil že čas, da vsaj tistim, ki jo cenimo in imamo radi, podrobneje razkrije svojo dušo, svojo notranjost, svoje videnje tuzemskega življenja. In res, ni nam bilo žal, da smo pozne večerne ure dan pred Miklavževem posvetili njeni predstavitvi. Tako neposredna, polna čustev in ljubezni do soljudi se je pokazala, da smo pravzaprav vsi udeleženci te prireditve prihajali do zelo nasprotujočih se čustev, ko so nam občasno prihajale solze v oči ob prikazovanju njenih najtežjih trenutkov v življenju, do sproščenega smeha in veselja ob njenih pevskih in dramskih predstavah.

Januarja leta 1934 je bilo, ko je Stana precej glasno privekala na svet. Sama pravi, da je takrat porodničar mami napovedal, da bo njena hči nekoč dobra pevka. Drugih talentov ji seveda ni mogel napovedati, res pa je, da se je kasneje dokazala tudi kot dobra slikarka, pesnica in organizatorica kulturnega delovanja v domačem kraju Doliču. Vse te talente je podedovala po svoji mami, o kateri je na predstavitvi znala povedati toliko lepih besed. Umetniški

ustvarjalec pa je bil tudi njen ded Konrad, ki je ustvaril veliko čudovitih rezbarskih umetnij v številnih sakralnih objektih. O dedu je v svoji pesmi zapisala: » [...] Pa mi dal je čopič v roke male, v lončkih barve so bleščale, po papirju res velikem so kar same se spacale, ker sem jih razbrcala, so rdeče se smejale [...]«. Ljubezen do slikarstva ji je torej znal vcepiti njen ded in na tem področju umetniškega delovanja je dosegla tudi največje uspehe. Preko 130 samostojnih razstav, številne predstavitve ob drugih kulturnih dogodkih, sodelovanje v slikarskih delavnicah in njeni zanimivi opusi Hude luknje, portalov, pokrajinskih motivov in cvetja sami po sebi dokazujejo njeno izredno ustvarjalno moč.

Želje po dokazovanju pevskih sposobnosti so jo popeljale do prvih avdicij na radijskih, opernih in drugih pevskih nastopih. Nazadnje je svoj pevski talent izpričala v številnih pevskih zborih, kjer so jo zaradi njene izredne razsežnosti in čudovitega glasu prav radi porabili za solo vsadke posameznih zborovskih pesmi. Tudi na predstavitvi v knjižnici Mislinja smo bili priča nekaterim čudovitim solo nastopom in priznati je treba, da ji kljub ne preveč rosnim letom glas še vedno dobro služi.

Njena velika ljubezen pa je bila tudi dramska umetnost. Veliko je nastopala v najrazličnejših dramskih delih, veliko v gledališki skupini Bolnišnice Slovenj Gradec, kasneje pa se je posvetila organizatorskemu in režiserskemu delu domače igralske skupine iz Doliča. Iz te velike ljubezni do igralskega ustvarjanja je v njej zrasla tudi želja, da bi v njej tako ljubljene Hudi luknji prikazali »žive jaslice«. In res ji je uspelo. Kar nekaj let so bile te predstavitve atrakcija ob božičnih praznikih, saj so na vrhuncu privabile tudi do 4.000 obiskovalcev. Sama pravi, da jo je organizacijsko, umetniško in vsestransko pripravljalo delo tako izčrpalo, da je kasneje prenehala s temi prireditvami,

Župan Franc Šilak v pogovoru z umetnico

čeprav je seveda velika škoda tudi v turističnem smislu, da se te prireditve niso nadaljevale.

Stana, res hvala ti za prečudovit večer, ki smo ga bili deležni obiskovalci tvoje predstavitve! Za konec pa še misli, ki si jih sama zapisala v knjižici Poet v meni:

»Mnogo je ostalo še nezapisanega, a je pomembno, da je bilo izgovorjeno. Ni pomembno, koliko časa smo z nekom, pomembno je kako smo drug z drugim. Vsi gremo k neizbežnemu koncu svoje pot. Čutimo težo let. Izkoristimo še tisto malo, ki nam je dano, bodimo hvaležni usodi za to kratko in tako redko srečo.«

Ta moto mi ostaja v mislih, ko zapisujem spomine na petkovo srečanje, vendar, Stana, tvoje misli o tem, da se bližamo koncu svoje poti, zate prav gotovo ne veljajo. Preveč energije in volje je v tebi, da ne bi izkoristila jeseni svojega tuzemskega bivanja in nam s svojimi stvaritvami polepšala tudi naših življenj.

VER SVETOVANJE

VARSTVO PRI DELU. VARSTVO OKOLJA. POŽARNA VARNOST.

Želimo vam vesele božične in novoletne praznike ter srečno in varno leto 2012!

Z literati po poteh Matije Vertovca

Milena J. Cigler

Literarno kulturno društvo Beseda si je za cilj letošnjega izleta izbralo »pohodno kulturništvo« ali recimo »kulturno pohodništvo«. Bila je res lepa, a mrzla novembrska nedelja, ko smo se v Dravogradu zbrali na manjšem avtobusu: pesniki, pisatelji, somišljeniki in seveda Stare sablje (vokalno instrumentalni ansambel, ki ga bralci Viharnika že dobro poznate).

Cilj pohoda je bil obnoviti točke življenja in dela, kjer se je zadrževal, živel, delal in ustvarjal duhovnik, strokovni pisec, učitelj vinogradnikov Matija Vertovec. Začetek in konec poti je bil pri velikem hrastu v vasi Ustje v Zgornji Vipavski dolini. Že kar kmalu po odhodu iz Ustja smo si nad Dolenjami ogledali obnovljeno cerkev sv. Marjete. Na stenah so visele slike z zanimivimi verzi v zvezi z vinogradniki. Saj vemo, da je Vipavsko domovina kraških vinogradov in da tam točijo krasna vina in pridelujejo kakije, breskve, češnje ... Sredozemska klima jim omogoča preživetje na sicer kamnitem krasu.

Na Planini, ki je bil peti postanek, smo si (so si) ogledali dela domačih ustvarjalcev, verjetno na stojnicah po vasi. Kajti jaz sem se tam izgubila in sem vse sile usmerila v to, da najdem pripadnike našega »klana«, tudi Vančy je nekje zašel, saj ga je nenehno iskala zaskrbljena žena Martina. Slišala sem edino glasove s stojnic, da smo zamudili

vse kulinarične dobrrote, kajti domačini to pot zelo ljubijo in jih je bilo gotovo deset tisoč, saj se je kolona vila, kot bi šli na božjo pot ali recimo po Levstikovi poti.

V zaselku Potok nas je info tabla usmerila v Jakuline, kjer je rojstna hiša Matije Vertovca. Končno sem našla eno od naših, in to je bila Marija iz Dravograda, pesnica in pisateljica iz našega kluba. Potem sva druga drugo bodrili za nadaljevanje poti, saj se je do Šmarja pot nenehno rahlo dvigala. Moram povedati, da je organizacija tega pohoda bila odlična. Z eno izjemo: ne bi smeli dovoliti avtomobilom, da prehitevajo in vozijo med ljudmi popotniki, saj je npr. Marija nič hudega sluteč komaj odskočila pred divjim avtomobilistom iz Kopra. Mislim, da je ne bi dobro odnesla, pa brez svoje krivde, če bi jo tisti »zgazil« s svojim avtom.

V Šmarju je bil cilj in tam sta nas čakala malica in kulturni program. Z Marijo sva vse

to zaman iskali, ker pa sva bili že pozni, sva mislili, da so »naši« pač šli. Pridružili sva se kolonom domačinov, ki so jo iz Šmarja mahali naprej in navzdol po cesti, posuti z ostrimi kamni, da si moral pošteno paziti, da se nisi spotaknil. Tako se je najin kulturni program spremenil v »buljenje pod noge«, da sem se morala še smejati, kaj vse človek doživi. Iz Vrtovč gre taka cesta do Tevč, tam je pa meni bilo že vsega dovolj, prišli sva na asfaltno cesto, usedla sem na rob ob cesti in Mariji rekla: »Jaz ne grem naprej!« Kot bi Jožica, organizatorica tega dne in naša podpredsednica, slutila, kaj premelevava v svojih razgretih glavah, je poklicala na Marijin mobilni telefon. Ko je zvedela, kje sva, je rekla: »Jebemti!« To je bilo prvič v življenju, da sem njo slišala preklinjati. Kajti oni so bili že v Ustju in so morali nazaj gor po naju.

Ampak vzdušje v avtu je bilo prijetno, Jožica je kupila cel zaboj kakijev, sladkih kot med, in nam jih delila, pa rebulo – vsakemu požirek – in še Stare sablje, ki se pohoda niso udeležili, ker nimajo najbrž tovrstne kondicije, so zapeli res lepo in ubrano in je bilo vse hudo pozabljeno. Dan je bil prelep, ko pa smo zavili proti Ljubljani, nas je čakala klasika: megla, megla, na Koroškem pa že vse belo od ivja. Rekli smo si: »Ta dan je pa res bil ukraden za hude zimske mračne dni!«

Matija Vertovec se je rodil januarja 1784 v Jakolini pri Šmarjah na Vipavskem. V duhovnika je bil posvečen leta 1807 v Gorici, kasneje pa je služboval v Planini, Vipavi, Šentvidu, današnjem Podnanosu, kjer je leta 1951 umrl.

Prvi pri nas je v slovenščini pisal o vinogradništvu, vinarstvu in kletarstvu, o uporabni kemiji, o astronomiji in o splošni svetovni zgodovini.

Leta 1850 je izdal zbirko pridig z naslovom Shodni ogovori in drobno, a zelo pomembno knjigo Sporočilo slovenskim vinorednikom.

Ob dnevu Rudolfa Maistra

Milena J. Cigler

V sredo, 23. novembra 2011, smo bili priča odmevnemu medijskemu dogodku: vseslovenski proslavi ob dnevu Rudolfa Maistra v Slovenski Bistrici, v dvorani Srednje šole Slovenska Bistrica.

Proslavo so neposredno prenašali po televiziji in radiu, zato smo morali stole zasesti pravočasno in prvič v življenju sem se lahko »naslajala« ob pogledu na same »visoke goste«: predsednik državnega sveta, predsednik državnega zbora, vnuk generala Maistra z družino ...

Proslavo so organizirali Občina Slovenska Bistrica z županom dr. Ivanom Žagarjem, Zveza društev general Maister, kamor spada tudi Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj, Pohorsko društvo general Maister in v večini so jo navedeni tudi financirali.

Pred proslavo smo se člani Zveze društev generala Maistra zbrali v viteški dvorani slovenjebistriškega gradu, kjer so nas člani upravnega odbora zveze seznanili s stanjem delovanja društev, ki je v začetkih slonelo na prostovoljni bazi, sedaj pa bodo s pomočjo donatorjev končno pokriti vsaj osnovni stroški. Država se je tu slabo odrezala. Gre za tiskanje glasila Maistrov glas, organiziranje proslav, spominskih pohodov (Unec, Ravne), delo z mladino itd. Tema »domoljubje« ne bo nikoli povsem izčrpana. To pa je bila tudi rdeča nit predsednikovega govora. Zato so

najprizadenejšim »borcem« za dosežke v zvezi z aktivnostmi in delu z mladino podarili tri nagrade. Eden od prejemnikov nagrad je Prostovoljno Gasilsko društvo Unec. O njihovi dejavnosti sem poročala lani z izleta po poti Rudolfa Maistra, ki se je končala v Uncu pri Postojni. Nagrajenec je tudi Rudi Vovk, zamejski Slovenec, katerega zasluge za bujenje narodove zavesti o pripadnosti Sloveniji in slovenstvu so nesporne, tretji nagrajenec pa je bil Nikolaj Pinterič za ustanovitev in uspešno vodenje Društva general Maister Kamnik. Na osebni ravni pa sem zelo vesela, da sem po proslavi stopila v kontakt z Draganom Potočnikom, pisateljem pomembne knjige Zgodovinske okoliščine delovanja Rudolfa Maistra. Obljubil je predavanje na Koroškem. Domov smo se pripeljali zadovoljni in veseli, da smo prispevali kamenček v mozaik »domoljubja«, katerega idol in vzornik bo za vse večne čase naše zgodovine Rudolf Maister, general, pesnik in s svojo odločnostjo preusmerjevalec slovenske zgodovine!

Socialni izzivi

Kam po finančno pomoč in kdaj? (drugi del)

Ste upravičeni do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, državne štipendije ali subvencij?

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del.

V drugem delu članka bom na kratko opisala še ostale pravice iz Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljevanju ZUPJS).

Denarna socialna pomoč

(v nadaljevanju DSP)

O DSP sem pisala že v prejšnjih številkah, zato bo tole le opozorilo, kako postopati ob uvajanju novega zakona.

Prejemnikom DSP ni potrebno glede uveljavitve nove zakonodaje storiti nič.

Center za socialno delo (v nadaljevanju CSD)

bo v treh mesecih po uveljavitvi zakona, torej do 31. marca 2012, sam preveril, ali ste do DSP še upravičeni ali ne in v kakšni višini in ali morda izpolnjujete pogoje in ste upravičeni še do drugih prejemkov iz javnih sredstev. O tem vas bo obvestil oziroma vam posredoval novo odločbo. Nasprotno pa, če še nimate odločbe in menite, da ste do DSP upravičeni, oddajte novo vlogo v decembru 2011 in CSD bo preveril vašo odločbo po zgoraj navedenem novem postopku.

Denarna socialna pomoč bo, tako kot je veljalo že doslej, tudi po novem vračljiv dohodek, kar pomeni, da vam jo v času življenja ni treba vračati, se pa upošteva pri omejitvi dedovanja.

Varstveni dodatek

Prejemnikom varstvenega dodatka ni treba za nadaljnje prejetje zaradi uveljavitve nove zakonodaje storiti nič.

CSD bo v prvih treh mesecih prihodnjega leta, torej do 31. marca 2012, sam preveril, enako kot pri denarni socialni pomoči, ali ste do varstvenega dodatka še upravičeni ali ne in v kakšni višini, ter vam poslal novo odločbo.

Pravica do varstvenega dodatka se po novi zakonodaji iz pokojninskega sistema prenaša na področje socialnega varstva, kar pomeni, **da bo od 1. januarja 2012 dalje ta pravica podvržena omejitvi dedovanja.**

Prejemnikom varstvenega dodatka v času življenja tega prejemka ne bo treba vračati. Če bodo po smrti zapustili določeno premoženje in tudi njihovi dediči ne bodo socialno ogroženi, bodo dediči premoženja

ta prejemek morali vrniti oziroma se bo zapuščina za ta znesek omejila. Dedovanje se omeji v valorizirani vrednosti varstvenega dodatka in brez obresti. Ohranja le dano vrednost.

Prejemniki varstvenega dodatka, ki so lastniki nepremičnine, te v času prejemanja varstvenega dodatka ne smejo odtujiti (prodati, podariti ...) ali obremeniti.

Če trenutni upravičenci varstvenega dodatka ne bi želeli več prejemati, morajo to do 31. 12. 2011 pisno sporočiti Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Državna štipendija

Tistim študentom in dijakom, ki so starejši od 18 let, in ki jim je pravica do državne štipendije za šolsko leto 2011/2012 že priznana, ni treba storiti ničesar. Štipendijo bodo prejeli celo šolsko leto oziroma dokler jim je pravica priznana z odločbo. Lahko pa decembra oddajo novo vlogo in v tem primeru bo center za socialno delo o državni štipendiji in hkrati tudi o drugih pravicah odločal na novo skladno z novo zakonodajo.

Dijaki, prejemniki državne štipendije, ki še niso dopolnili 18 let, po 1. 1. 2012 ne bodo več upravičeni do državne štipendije oziroma jim bo ta pravica do dopolnitve starosti 18 let mirovala.

Svetujem, da o oddaji nove vloge za OTROŠKI DODATEK od 1. decembra 2011 dalje razmislijo predvsem tisti, ki imajo dijaka, ki še ni dopolnil 18 let. Po novem, od 1. januarja 2012, namreč dijaki

do 18. leta starosti ne bodo več upravičeni do državne štipendije, bodo pa starši zanje lahko uveljavljali višji otroški dodatek. Svetujem tudi oddajo vloge za subvencijo za prevoz in malico ter kosilo za dijake.

Subvencije za učence, dijake in študente
Gre za subvencijo malice za učence in dijake, subvencijo kosila za učence in subvencijo prevozov za dijake in študente. Če ste v šolskem in študijskem letu že upravičeni do zgoraj naštetih subvencij, vam te pripadajo celo šolsko leto oziroma toliko časa, kot je določeno v odločbi, **in jih zaradi nove zakonodaje ni treba na novo uveljavljati. Predlagam, da oddajo tudi vlogo za subvencijo za prevoz tisti študenti, ki se vozijo, v kolikor še tega niso storili. CSD pa bo odločil ali so do subvencije upravičeni ali niso.**

Oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev

Po prvem odstavku 100. člena Zakona o socialnem varstvu so upravičenci in drugi zavezanec storitev institucionalno varstvo dolžni plačati, na zahtevo upravičenca do storitve pa CSD, ki je pristojen za upravičenca, odloči o delni ali celotni oprostitvi plačila storitve v skladu z merili, ki jih je predpisala Vlada RS z Uredbo o merilih za določanje oprostitve pri plačilih socialno varstvenih storitev.

Upravičencem do te pravice zaradi uveljavitve nove zakonodaje ni treba storiti nič.

Prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika

Institut družinskega pomočnika je pravica upravičenca do institucionalnega varstva, da lahko v primerih in pod pogoji, določenimi z Zakonom o socialnem varstvu (ZSV), namesto celodnevnega institucionalnega varstva izbere družinskega pomočnika, ki mu nudi pomoč v domačem okolju.

Institut družinskega pomočnika prinaša spremembo v razumevanje skrbi za invalidno osebo tako, da to ni problem posameznih družinskih članov in specializiranih institucij, ampak postaja stvar celotnega sistema skrbi za te osebe. Osnova pravice do izbire družinskega pomočnika je torej družbena skrb za invalidne osebe v domačem okolju.

Upravičencem do te pravice zaradi uveljavitve nove zakonodaje ni treba storiti nič.

Subvencija najemnine

Do subvencioniranja najemnine je upravičen najemnik v neprofitnem

stanovanju, namenskem najemnem stanovanju, bivalni enoti ali tržnem najemnem in hišniškem stanovanju. Meja dohodkov za ugotavljanje upravičenosti do subvencije najemnine je ugotovljeni dohodek najemnika in oseb, ki so navedene v najemni pogodbi, ki ne presega višine njihovega minimalnega dohodka, določenega skladno s predpisi, ki urejajo socialnovarstvene prejemke, povečanega za 30 % ugotovljenega dohodka, in za znesek neprofitne najemnine, določene po predpisih, ki urejajo stanovanjske zadeve, ali za znesek priznane neprofitne najemnine pri tržnih in hišniških stanovanjih. Ne glede na določbe zakona, ki ureja socialnovarstvene prejemke, se pri izračunu minimalnega dohodka najemnik in osebe, ki so navedene v najemni pogodbi in se štejejo v družino. **Upravičencem do subvencije najemnine zaradi uveljavitve novega zakon ni treba storiti nič.**

Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene osebe

Pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev imajo zavarovanci in po njih zavarovani družinski člani na podlagi upravičenja do denarne socialne pomoči oziroma ob izpolnjevanju pogojev za pridobitev denarne socialne pomoči, razen v primeru, če upravičenec izpolnjuje pogoje za pridobitev varstvenega dodatka, pod pogojem, da navedenih pravic nima zagotovljenih v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali iz drugega naslova.

Upravičencem do te pravice zaradi uveljavitve nove zakonodaje ni treba storiti nič.

Pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje

Državljeni Republike Slovenije so upravičeni do kritja prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, če so upravičeni do denarne socialne pomoči ali izpolnjujejo pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči, pri čemer se krivdni razlogi za uveljavljanje denarne socialne pomoči ne upoštevajo, in imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter niso zavarovanci iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

Upravičencem do te pravice zaradi uveljavitve nove zakonodaje ni treba storiti nič. Centri za socialno delo bodo v prvih treh mesecih od uveljavitve zakona po uradni dolžnosti preverili, ali ste še upravičeni do denarne socialne pomoči, na katero sta vezani pravici, ali ne, in vam bodo o tem izdali odločbo.

Sam ... tako sam

Ko je zadnji žarek tonil za obzorjem, se je na njegovo dvorišče čisto neslišno prikradel mrak. Takrat je stopil do hišnih vrat. A ne tako kot do sedaj. V sebi je čutil in dojel neko novo spoznanje, bilo je drugače. Zavedanje minljivosti življenja mu je prežemalo vso njegovo bit in tako jasno trkalo na dušo, da se je prvič zavedal svoje rutine prijemanja kljuge in vstopanja v hišo. To je počel vse svoje življenje tako spontano in brez vsake misli, kot da to dela ničkolikokrat na dan. Tokrat je bilo vse drugače. Njegova zavest je krožila po spominih, kot da bi hodil po labirintu, iz katerega ni našel izhoda. Vprašanja so se menjavala in prehitela odgovore, ki niso uspeli slediti in so izginjali v zmešnjavi njegovih misli kot izgubljene ovce, kadar so zašle z njegovega, njim tako znanega pašnika. »Sam ... tako sam!« mu je odzvanjalo v ušesih in oči so postajale rosne kot takrat, kadar je staknil prehlad. Mar zna tudi on jokati? Nabirale so se solze ... Da, solze bolečine so prihajale tako nepovabljene in mu naznanjale nove, njemu čisto neznane občutke. Hotel je zakričati, a se mu je glas ustavil nekje na poti in kot da je nem, je samo bolščal predse v svoji nemoči. Sam ... tako sam. Prvič se je zavedal, da bi rad z nekom delil svojo osamljenost, svoje življenje. Ja, danes si je zaželel, da bi bil nekdo z njim. Nekdo, ki bi ta trenutek zmotil to nezno tišino, ki mu je pritiskala na srce in ga dušila z vso svojo težo zavedanja samote. Hlastal je za zrakom, ki se mu je izmikalo, kot da je porabil že ves bonus, ki mu je bil na voljo za uporabo. Sesele se je na prag kot otrok, ki čaka svojo mater, da se vrne in mu zaželi dober večer. Njegovo hlipanje je postajalo vedno bolj močno in po licu so polzele debele solze žalosti, besa, jeze, zadržanih in vseh bolečih trenutkov, ki so mu že dolgo bili zvesti spremljevalci. Misli pa se še vedno niso hotele ustaviti in se napotiti v tir umirjenega razmišljanja. Kar nekaj časa je tako čepel v svoji zmedenosti, preden se je uvedel, da se za moškega, kakršen je on, to nikakor ne spodobi. Tedaj je telo pričelo podrhtavati v bolj umirjenem ritmu in misli so dobile priložnost za počasno utrinjanje ena za drugo. Prihajale so tako jasno kot soj lune, ki se je ravno tisti trenutek znebila velikega oblaka pod seboj. Pogledal jo je z objokanimi očmi in le njej je lahko zaupal vso stisko in bridkost življenja. Odprl je svojo knjigo preteklosti, podoživel vsak trenutek minulega življenja. Razvrščati jih je pričel kot je znal pri delu s svojimi živalmi. Tistim, ki so mu bile bolj pri srcu, je dodelil boljši prostor. Druge so ostajale v ozadju, a vendar se je

vsem posvetil tako, kot mu je veleval njegov razum. V prečiščevanju samega sebe je dojel vso resnico, ki si jo je dolga leta prikrival z najrazličnejšimi izgovori. Sedaj je privrela na dan in se bohotila v vsej svoji razsežnosti pred njim. A soočenje z njo mu je očistilo njegovo dušo in njegovemu življenju dalo nov smisel in upanje. Ta dolg pogovor s samim seboj je luno pomaknil že kar daleč po temini neba. Sedaj se mu je smehljala čisto drugače kot pa ob začetku njunega snidenja. Počasi, a vendar z novim uvidom svojega življenja, se je dvignil. Prijel je za kljuko, a ga presenetljivo ni več motilo njeno škripanje, in vstopil v hišo. Prepričan, da bo pustil zunaj svojo preteklost, je za seboj trdno zaprl vrata, ki so ob tem pritajeno zaječala. Notranjost hiše je odsevala svojo novo podobo, ki se je zrcalila v njegovih sijočih očeh. Nihče drug

ne bi opazil te spremembe, njemu pa je bila tako očitna. S svojim pogledom je pobožal sleherno stvar, ki mu je od tega trenutka naprej postajala vedno bolj prijetna. Začel si je požvižgavati prijetno melodijo in v ugibanju, kdaj je nazadnje to počel, prešel že na naslednjo. Zasanjani ritmi in nežno odzvanjanje tonov so mu privabili smehljaj na ustnice. Zavrtel se je ob zvokih svoje ustvarjalnosti in prešernost ga je zvalila v novo razmišljanje. Jutri ... Da, jutri bo nov dan in zanj tako pomemben, saj je zagotovo vedel, tako kot se dan zlije z nočjo in se noč prepusti dnevu, on ne bo več SAM ...

Lena

ZAVAROVALNICA MARIBOR

2012

Srečno

Želimo vam, da v letu, ki prihaja, izkoristite vse tiste prave trenutke tako v vašem osebnem kot v poslovnem življenju.

Želimo vam srečno, zdravo in zadovoljno leto 2012!

Vaša Zavarovalnica Maribor

Življenje gre naprej in mi z vami

**Bralkam, bralcem
in vsem
ustvarjalcem
Viharnika želimo
svetlo prihodnost
ter veliko dobrega
branja in navdih!**

**Miren božič in
srečno novo leto!**

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorancjev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Gorazd Mlinšek
»Svetla prihodnost«

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Kam shraniti slike in dokumente?

Zoran Laznik, MCSA

Ob vsakem koncu leta zaključujemo nekaj starega in z novim pričakujemo nekaj novega. Prav tako se nam med letom v računalniku nabere veliko dokumentov, slik ..., ki jih ne uporabljamo pogosto in bi jih radi shranili v kakšno mapo ali kaj podobnega, obenem pa bi želeli, da bi to zasedlo čim manj prostora.

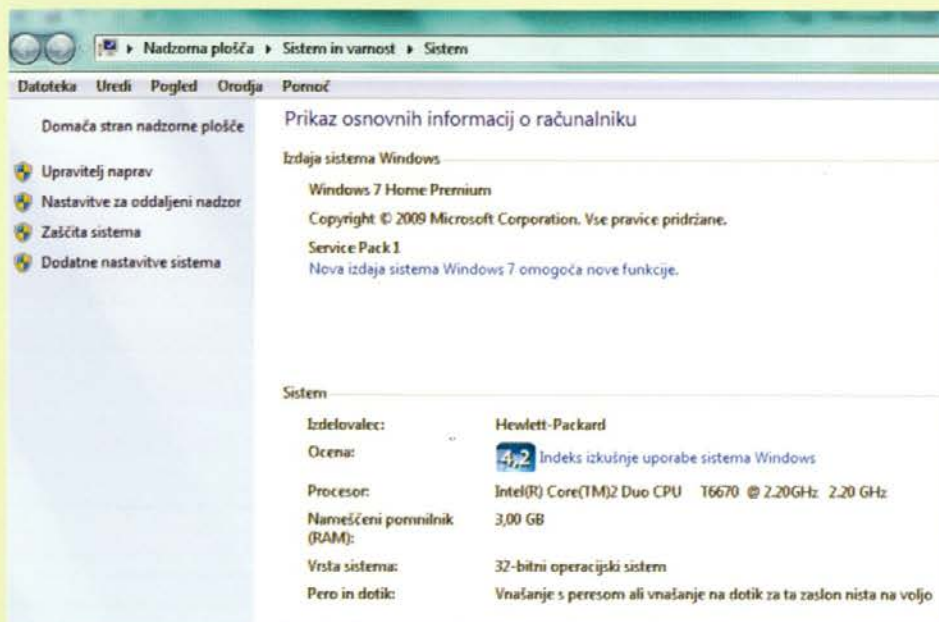
Za to obstaja odličen brezplačen odprtokodni program 7-Zip, ki je namenjen arhiviranju in stiskanju datotek. Program lahko uporabite na katerem koli računalniku, vključno z računalnikom, ki je v poslovni organizaciji, saj se za uporabo ni potrebno registrirati ali jo plačati. Podpira 79 jezikov, med njimi je tudi slovenščina. Leta 2007 je dobil sourceforge.net community choice award (nagrado) kot najboljši projekt in najboljša tehnična izvedba.

Program prepozna naslednje tipe datotek in z njimi uspešno deluje: 7zip, ZIP, CAB,

RAR, ARJ, GZIP, BZIP2, TAR, CPIO, RPM in DEB. Format 7zip zagotavlja do 45 % boljše stiskanje datotek kot najbolj uporabljeni format zip. Poleg tega je program prijazen do uporabnika in omogoča visoko raven nastavitve stiskanja in hitrosti. Večina pozablja, da sta Winrar in Winzip le programa s 30-dnevno poskusno dobo in tako plačljiva.

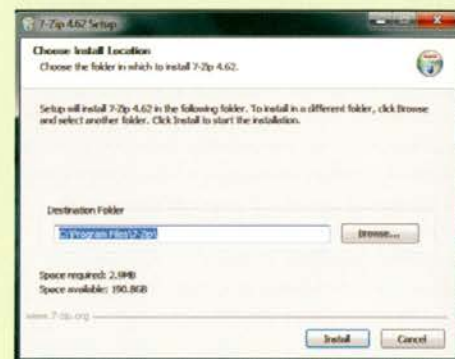
Program snamemo s spletne strani: <http://www.7-zip.si/>.

Na voljo je za 32 in 64 bitno verzijo operacijskega sistema. Če želite preveriti, katero verzijo operacijskega sistema imate nameščeno na računalniku, najprej kliknite gumb Start, poiščite Računalnik, kliknite z desno tipko miške, nato pa kliknite Lastnosti. Odpre se okno Prikaz osnovnih informacij o računalniku. Na tem oknu so vsi osnovni podatki o računalniku, prav tako podatki o verziji informacijskega sistema.

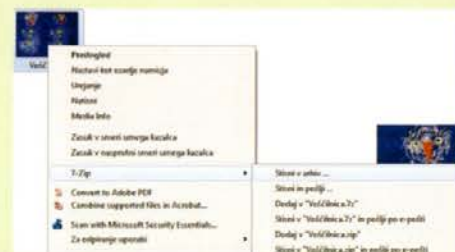
Program 7-Zip je zelo preprost za namestitev in uporabo.

Za namestitev programa morate imeti administratorske pravice ali biti prijavljeni kot administrator. V prvem oknu nam predlaga oz. pokaže, kam bo program namestil, kliknemo Instal, ob drugem oknu Finish in program je nameščen za uporabo.

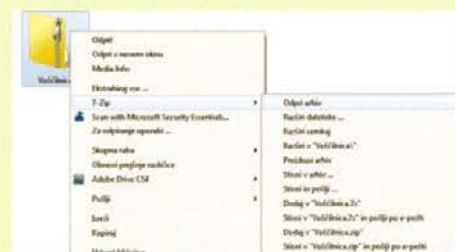
Kako arhiviramo dokument?

Najprej označite elemente, ki jih želite arhivirati, kliknite z desno tipko miške, izberete 7-Zip, nato pa kliknite Stisni v arhiv.

Kako razpakiramo dokument?

Najprej označite element, ki ga želite razpakirati, kliknite z desno tipko miške, izberete 7-Zip, nato pa kliknite Odpri arhiv.

Boj za evro ... ali boj na požiralniku

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

»Denar je nastal za izmenjavo, obresti pa mu narekujejo, da se množi sam po sebi. Zato ta način zaslužka med vsemi najbolj nasprotuje naravnemu pravu.«

Aristotel, grški filozof, 384–322 pr. n. št.,

Generalni direktor nemške centralne banke in večina ostalih svetovnih politikov in finančnikov so bili še pred dvema letoma mnenja, da se bo finančna kriza kmalu končala. In čeprav so v začetku krize govorili 'le' o nekaj 100-milijonski pomoči gospodarstvu, se je ta številka kmalu izkazala za premajhno in so začeli govoriti o milijardnih zneskih.

Ko smo to uspeli sprejeti bolj ali manj neprizadeto, so se začele omenjati še večje številke – bilijoni. Da si boste lažje predstavljali, o kakšnih številkah je govora in v kakšni finančni situaciji pravzaprav smo ter za kakšno nekontrolirano trošenje pravzaprav gre, je v ponazoritev naslednji podatek. Če bi vsak dan zadnjih 2.000 let zapravili milijon dolarjev, vam še vedno ne bi uspelo zapraviti enega bilijona. No, Združenim državam Amerike naj bi to z letošnjim predvidenim državnim

primanjkljajem uspelo narediti v enem samem letu! Združene države Amerike pri tem seveda niso izjema, so le ena najbolj uspešnih držav pri zapravljanju denarja. Zato ni čudno, da višina dolgov iz dneva v dan narašča do vrtoglavih vsot. In ker te vsote realno ne morejo biti nikdar poplačane, bodo države za svoje finančno preživetje ubrale drugo pot – pot visoke inflacije in posledične devalvacije papirnatih valut. Dejstvo je, da zahodno gospodarstvo za uspešno prodajo svojih produktov na mednarodne trge trenutno nujno potrebuje šibko papirnatu valuto. Zato večina držav zadnje čase prav tekmuje v podcenjenosti svojih papirnatih valut. Kitajski yuan je recimo, glede na ameriški dolar, podcenjen za okoli 40 %. Ljudje bodo zato v prihodnje pokazali še več nezaupanja v vrednost papirnatih valut, kar bo posledično povzročilo njihovo še večje razvrednotenje. To pomeni, da morate nujno pravočasno in predvsem na pravi način zaščititi del svojega finančnega premoženja. Večina analitikov se strinja s tem, da bo to kriza z dvojnim dnom (double deep-W). Zato bi dolgoročni vlagatelji morali razmisliti o tem, da svoje naložbe z borznih trgov začasno umaknejo in jih preselijo v manj rizične naložbe (zemlja, zlato, srebro). Še posebej zato, ker bi naslednja korekcija na borznih trgih lahko šla tako globoko, da bi njeno dno lahko predstavljalo celo eno najboljših naložbenih priložnosti v zgodovini.

To vmesno obdobje je torej idealen čas za naložbo v plemenite kovine. Če kljub številnim in jasnim analizam o podcenjenosti zlata menite, da ni tako, potem investirajte v srebro – v eno najbolj redkih kovin na svetu, z največjo industrijsko uporabnostjo in z enim največjih naložbenih potencialov naše generacije! Cena srebra se mora namreč še več kot podvojiti, da bi dosegla le do sedaj najvišjo nominalno vrednost, in več kot početreriti, da bi zopet vzpostavila zgodovinsko razmerje v primerjavi s ceno zlata izpred 30 let. Nič ni torej še zamujenega. Okrevanje delniških trgov se lahko začne šele po dosegu dna, ki pa je danes videti še zelo daleč. Zato bo te krize morda konec šele leta 2019, kot je v začetku leta 2009 napovedal Bill Gates, eden najbogatejših ljudi na svetu. Zadnji članki v iztekajočem se letu naj bi bili praznično obarvani. Zagotovo nisem ujela prave teme. Moj namen je bil le podati nekaj napotkov v dobro vsakega posameznika.

Edina stalnica v življenju so spremembe, tako na osebnem področju kot v okolju – finančni trgi, gospodarsko okolje. Na trenutne spremembe se ljudje odzivamo različno. Pravilnost odločitev pa se pokaže šele čez čas ...

Veliko pravih odločitev v prihajajočem letu, s polnim košem optimizma, veselja in medsebojnega razumevanja!

Razmerje vrednosti 1 tone zlata glede na 1 tono srebra

18.01.1980 – 1:17

04.01.2000 – 1:55

02.01.2007 – 1:50

02.01.2008 – 1:57

02.01.2009 – 1:80

04.01.2010 – 1:65

04.01.2011 – 1:45

15.03.2011 – 1:38

**Razmerje
leta 2012 in v prihodnje ???**

30 let od strašne nesreče na Korziki

Nevenka Knez

Trideset let je minilo od tistega decembrskega dneva, ko so se širom po Sloveniji veselili bodisi starši bodisi otroci, saj se jim je ponudila izredna priložnost, da v enem dnevu skočijo na izlet na francoski otok Korziko. Mnogi od njih bi še dolgo po potovanju razlagali svojim znancem in prijateljem o tem nepozabnem doživetju, ki pa se je z letalsko nesrečo v hipu sprevergel v življenjsko tragedijo za mnoge, ki so v trenutku izgubili svoje najdražje, prijatelje ali znance. Ob obisku zasebnega muzeja Tonija Štrigla, ki se bohoti z najrazličnejšimi zgodovinsko pomembnimi predmeti, obiskovalec kar ne more mirno mimo tistih osebnih predmetov, ki so jih lepo ohranjene še pred kratkim našli na Korziki, kjer se je pred tridesetimi leti zgodila ena od najhujših letalskih nesreč vseh časov. Toniju jih je za njegov muzej zaupala Hedvika Gaberšek s Sel, ki je tistega dne, 1. decembra 1981, izgubila obe svoji rosno mladi hčerki, Branko in Stanko Stopar. Njuna usoda se je takrat kot ostalim 178 potnikom prehitro končala in zlila v eno, ne da bi začutili varna, trdna tla pod nogami. Od tega žalostnega dogodka so ostali mnogi boleči spomini in zgodbe o sami nesreči.

Opis nesreče

1. decembra 1981 je Adriino letalo z Brnika odletelo proti Ajacciu. V zračnem prostoru letališča Campo dell'Oro se je začelo pripravljati za pristonek. Vreme je bilo zelo slabo, vidljivost praktično nična, letalo se je spuščalo v meglo. Varnostni sistem je opozoril na bližino tal, vendar posadka ni dovolj hitro reagirala – eno izmed kril letala je treščilo v goro San Pietro in se odlomilo. Nato je začelo strmoglavljati in se naposled zrušilo na drugo stran gore. Vseh 173 potnikov in 7 članov posadke je umrlo. Čas nesreče: 8.53. Zaradi sklepa, da je letalo strmoglavilo v morje, je bila reševalna akcija že v začetku motena.

Vir: <http://www.airdisaster.com/photos/iaamd80/photo.shtml>.

Marsikdo se je spraševal, zakaj je do nesreče prišlo. Krivca je seveda težko iskati. Strokovnjaki, ki so nesrečni splet okoliščin proučevali, so vzrok za nesrečo različno komentirali. Kontrolni stolp je bil tistega dne, ko je letalo opravljalo t. i. »čakalni krog«, prepričan, da leti že nad morjem, medtem ko je bilo še 15 kilometrov v notranjosti nad gorami. Posadka je bila nad ukazom za spust sprva presenečena, vendar je

kontrola ukaz potrdila. Njena pomanjkljivost je bila tudi ta, da letališča in njegove okolice še ni poznala, saj je bil to prvi polet Adrije na Korziko, zato je ubogala.

Strokovnjaki menijo, da se je posadka – dokaj nenatančno izražala in ob opozorilu na bližino tal ni takoj odreagirala (kapitan Kunović, takratni pilot letala, je odreagirala šele čez 9 sekund, saj se je kot izkušen pilot zavedal, da bi lahko tudi prehitra reakcija povzročila nesrečo), kontrolor (še mlad, izpit za kontrolorja je imel šele 3 mesece) pa je tudi napačno sklepal, čeprav je želel le pomagati.

V času nesreče letališče tudi ni imelo radarja – takoj po nesreči pa so opremo nadgradili, dobili so radar in spremenili postopek približevanja (ni več čakanja nad hribi). Kontrolor zračnega prometa je bil po nesreči premeščen na drugo letališče, čeprav njegove odgovornosti med vzroki ne omenjajo. Francija naj bi s tem le ščitila svoje interese.

Iz zapisa črne skrinjice je bilo razvidno, da je v zadnjih trenutkih v pilotski kabini bil tudi kopilotov sin. Ko je videl, da se letalo spušča, je vprašal, če se že spuščajo.

»Da, spuščamo se, še nikoli ni nihče ostal gor,« so se glasile še zadnje kapitanove besede. Potem pa se je zgodilo ... in vsi so ostali »zgoraj«.

Ostanki nesreče na Korziki iz leta 1981, foto: Joco Žnidaršič/Delo.

Vir: <http://www.delo.si/clanek/78406>.

Po nesreči

Kontrolor je hitro ugotovil, da je letalo izginilo, saj se ni oglasilo, toda iskali so ga nad morjem. V vasi Petreto-Bicchisano so slišali pok, vendar zaradi megle niso vedeli, kaj se je zgodilo in temu niso posvečali nobene pozornosti. Letalo so prvi našli pastirji približno 4 ure po nesreči. Jasno je bilo, da preživel ni nihče. Takoj se je organizirala reševalna akcija, sodelovali so domačini, vsak, ki je le lahko, je pomagal. V vaški gostilni »Pri lovcu« so ustanovili reševalni štab, helikopterji so pristajali na nogometnem igrišču in vozili ljudi na goro, da so tam pobirali osebne predmete in ostanke trupel. Župnik je izpraznil vaško cerkev, v njej so kar teden dni identificirali trupla.

Ko so pri nas, takrat še v Jugoslaviji, izvedeli za nesrečo, je proti Korziki takoj poletelo drugo letalo, na njem so bili predstavniki Adrije, Kompassa, novinarji in preiskovalci. Na Brniku sta 9. decembra ob 18. uri pristali letali s 180 krstami na krovu, potekala je žalna slovesnost. Žrtve, ki jih niso prepoznali, so pokopali v skupnem grobu na ljubljanskih Žalah.

Ostanki raztreščenega letala pa so ostali na gori. Ostali so večji in manjši deli letala, raztrgani varnostni pasovi, denarnice, ženske torbice ..., čeprav so posamezniki poskušali goro očistiti.

Še istega leta so s prizorišča nesreče odstranili trupla in nekaj razbitin, ostalo (27,5 ton letalskih ostankov, našli pa so tudi nekaj skeletnih ostankov preminulih in osebne ostanke) pa so v organizirani akciji pospravili šele leta 2008, ko so postavili tudi spominsko ploščo v cerkvi v vasi Petreto-Bicchisano. Tu je namreč potekala identifikacija trupel.

Pogled na goro San Pietro, kjer se je zgodila nesreča.

Spominska plošča na cerkvi, kjer je potekala tudi identifikacija trupel. Cerkev stoji v vasi Petreto-Bicchisano.

Vir in fotografije:
www.zgodovinarika.si

<http://24ur.com>

*Tih večer se zil je v temno noč.
Le majhna lučka v kotu izbe
v svetlobi časa nosi sporočilo,
da zaspal si svoje večne sanje.
(I. Š.)*

Maks Križovnik

1. januar 1936–22. november 2011

SPOMIN

V času, ko je jesensko listje razgrnilo svojo odejo, smo se 26. 11. 2011 na pokopališču v Šentilju pod Turjakom poslovili od sokrajana Maksa Križovnika. Življenje ga je zaznamovalo kot človeka strogih načel in takega smo dolgoletni prijatelji in tudi sodelavci poznali tako v kraju kot drugod po Koroškem.

Bilo je leta 1936, na novega leta dan, ko sta mama Tončka in ata Peter zazibala njegovo zibel. Zajokal je v maminem naročju kot četrti od devetih otrok. Njegovo otroštvo je bilo podobno mnogim drugim v obdobju pred drugo svetovno vojno. Prepleteno z delom, otroško igro na paši in tudi z mnogotero bolečino otroškega srca, ki je nikoli ni mogel razumeti. Verjetno je bila ena največjih tista, ko je ob zidu domače hiše stal v vrsti z brati in sestrami ter zrl smrti v oči. Pred njimi je z naperjeno puškino cevjo stal nemški vojak ter jih spraševal po očetu.

Njegovo mlado srce, kot srca njegovih bratov in sester, je kričalo, a ne on in ne drugi niso izdali očeta, ki se je ranjen skrival zavrt in rjuho ter zakopan v sneg nedaleč stran od domačije. Nemci so odšli, pustili mamo z otroki. Kmalu zatem je prišla v deželo svoboda. V njegova najstniška leta je ponovno posijalo sonce, a tiha bolečina vojne krutosti ga je zaznamovala za vse življenje.

Kot mlad fant se je rad družil z razigrano fantovsko družino, ki je iskala avanture tam na vasi. In ena takih avantur je rodila ljubezen. Srečala sta se in kmalu dahnila z Anico tisti »da«, ki ju je vezal samo nekaj dni manj kot polnih 50 let.

Njegova mladost je bila zaznamovana tudi z iskanjem službe. Ob iskanju tiste »ta prave« je Maks nabiral dragocene izkušnje pri raznih podjetjih, dokler ni pristal na takratnem Viatorju, današnjem Koraturju, kjer je najprej kot sprevodnik in kasneje kot kontrolor vestno in dosledno opravljal svoje delo. Vsako njegovo delo sta zaznamovali njegova odločnost in neomajnost, oboje je bilo prelito s poštenim odločanjem, ne glede na to, kdo je bil pred njim. Ko je posijalo sonce nad samostojno Slovenijo, je Maks dočkal zasluženo *penzijo*.

Ob zakonskem življenju je bil ves čas vpet med svoje brate, sestre, očeta in mamo, pa naj je bilo življenje še v hiši pod mislinjskim klancem ali kasneje v Mislinji, kjer je ob trdnem stebru žene doživljal svoja zrela leta in jesen življenja.

Kot sokrajan je bil mnogokrat pripravljen pomagati. Zato je bil, še posebej med mislinjskimi gasilci, Maks od rane mladosti do zrele jeseni spoštovan in cenjen član.

Njegovo življenje je zapisalo veliko spominov, ki ostajajo, pa naj bodo tisti na delo v službi ali tisti sosedski. Drobna, vsakodnevna opravila, ob tem pa srečanja z ljudmi dobre volje, so tkala preprogo

spominov in vanjo položila nepozabne trenutke.

A od vsega se je njegovo srce najbolj razveselilo, ko so se pri Ančki v bifeju zbrali prijatelji. Smeh, odkrita, pogosto tudi v šalo zavita beseda, igranje kart in lepa slovenska pesem, vse to je razveseljevalo njegovo srce v družbi ljubljene žene, ki mu je kot nežna odeja blažila njegovo skrito bolečino v srcu, kot boža veter osamljeni hrast sredi poljane. Skupaj sta zmogla. Skupaj sta sanjarila in živela sanje življenja. In te njegove sanje so se zlomile, ko je njegova Ančka tiho zaspala. Bolečina, ki je razjedala njegovo dušo od ranega otroštva skozi vse življenje, je izbruhnila v vsej svoji širini. Srce je začelo popuščati, kljub dobri zdravniški oskrbi in skrbi vseh njegovih bratov sester ter drugih sorodnikov, predvsem sestre Rozike in nečakinje Saše, je klonil pod težo skrite bolečine. Bolezen je zadnji dve leti dobila svobodo, razširila je krila in ga ujela v svoje zanke.

Naj prižgana lučka na njegovem grobu vedno spominja na veliko preprogo spominov sreče in bolečine, doživete med vsemi, ki so z njim delili pot skozi življenje.

Žalujoči vsi njegovi

Ivana Šošter

*Samo en cvet, en češnjev cvet,
dehteč in bel,
odlomi, moja draga.
Ne bom ga za klobuk pripel,
ne bom ga v gumbnico si del,
odlomi ga, odlomi, draga.*

(K. D. Kajuh)

Marija Strmčnik

1921–2011

Ko je klasje žita dozorelo, povesi glavo, kajti dopolnjeno je njegovo poslanstvo. Tako je bilo v avgustu dopolnjeno število let na tem svetu za drago Marijo Strmčnik, po domače teto Miko, iz Spodnje vasi, tukaj v Podgorju. 22. junija 2011 je praznovala svojih častitljivih 90 let. Vse do zadnjega je izžarevala neverjetno voljo, optimizem in zanimanje za vsakdanja opravila. Vedela je, kaj je treba postoriti, mladim gospodarjem je svetovala, kaj morajo opraviti ob pravem času, da kaj ne izostane, kajti vsak dan je pomemben, še posebej pri poljedelstvu. Tak je bil njen vsakdan, njeno življenje, ki ga je posvetila delu na svoji rojstni domačiji. Pomagala je njenim gospodarjem, najprej svojim staršem, katerim se je rodila kot tretja po vrsti od 13 otrok, kasneje bratu Avgustu in danes nečaku Gustiju. Delo na polju in pri živini ni poznalo ne začetka ne konca, le nedelje in večji prazniki so bili tisti, ko so se roke vsaj malo odpočile.

A delo je lahko predstavljalo tudi zdravilo za bolečino srca, ki jo je pokojnica morala pretrpeti. Njeno dvajseto pomlad je namreč zaznamovala druga svetovna vojna, morda veliko bolj kot pomladi njenih vrstnic. Vsa Strmčnikova družina je oskrbovala partizane po svojih najboljših močeh, čeprav so jim kasneje grozili s požigom domačije in z izselitvijo. Mlada Mika je v kurirju Ivanu Marčiču videla svojega življenjskega sopotnika in že med vojno sta povila hčerko Mojco. Svoboda se je težko pričakovala, tudi zato, da zapojejo poročni zvonovi, ne samo za Miko in njenega Ivana, ampak še za toliko mladih, ki jim je bila ukradena mladost. Njima ni bilo dano. Namesto poročne obleke

in treh oklicev sta jo zagnili črnina in žalost. Ivana je na Močivnikovem travniku pokosila nemška krogla v januarju leta 45 komaj par mesecev pred svobodo. Mika se je v solzah pod pretvezo predice, da bi se ne izdala, s kolovratom v rokah namesto žalnega venca, podala na pot, da ga je lahko še zadnjikrat videla. Kot je sama dejala, njena ljubezen je bila takrat pokopana skupaj z njim. V uteho ji je bila dveletna hčerka, s katero sta ostali na Strmčnikovi domačiji. Na možitev ni več mislila. Poleg kmečkega dela je postala nepogrešljiva pri varovanju svojih nečakov. Imela je neverjeten dar za otroke, da so jo imeli neizmerno radi. Ustregla je njihovim željam, jim pražila doma narejene bombone, pekla iz potoka nalovljene postrvi. S cele vasi so prihajali otroci k teti Miki poslušat pravljičice, da so jih mame ob poznih večerih komaj spravile domov.

Svojo dobrodušnost je delila med njih, saj je vedela da so matere včasih z delom in službo preveč obremenjene in jim za igrivost zmanjka časa in energije.

Neizmerno so ji hvaležni vsi nečaki, danes že njihovi otroci, tudi sosedovi, za njen čas, ki ji ga ni bilo težko odtrgati zanje.

Čeprav vajena skromnosti ni pozabila na noben rojstni dan svojih domačih. Drobne pozornosti so tiste, ki bogatijo naše življenje, ona je to še prav posebej spoštovala. Majhne stvari so tiste, ki delajo človeka velikega in dostojanstvenega. Preden je zapustila ta svet, je pustila lepo sporočilo slovesa: »Imejte se radi med seboj in živite v razumevanju!«

Naj njene besede ležejo na srca vseh nas. Spomin na njeno plemenito življenje bo ostal zapisan za vedno.

Vsi njeni

Darja Rošar

Anica Hovnik

2. september 1944–3. november 2011

Nekje nad zvezdami je že moralo biti zapisano, da je ravno tistega usodnega četrtka napočil čas, ko je na Mlačnikovi kmetiji za vedno zastal urni korak drage mame in babice Anice.

Skrbno urejeno dvorišče, kjer jo je še dopoldne bilo moč srečati, ko je hitela za vsakdanjim delom, se je zdaj zdelo tiho in prazno. Vrata domače hiše, ki so bila nešteto krat na široko odprla svojim domačim, se niso več odprla. Njene tople besede in v nasmeh razlezla usta, ki so človeku vedno znova ogrele srce, pa je zamenjala hladna slutnja, da je za vedno odšla.

Rada je imela svoj dom, ki ga je le redkokdaj zapustila, in ravno tu so se tega dne iztekle njene nitke življenja.

Rodila se je pred 67 leti kot najmlajša hči od petih otrok na Tomažičevi kmetiji na Brdih. Rodna gruda, rana izguba matere in boj za preživetje so jo za vedno zaznamovali z neizmerno voljo do kmečkega dela in s prepričanjem, da nobeno delo brez njenih pridnih rok ne more biti v celoti opravljeno.

Izkazala se je kot pridna gospodinja in dobra življenjska sopotnica, ko se je pri svojih 20-ih letih omožila na Mlačnikovo domačijo. Ni je bilo strah težkega dela, veliko težje se ji je bilo privaditi na drugi kraj in na druge ljudi. Zato so ji bili pri tem zagotovo v veliko uteho njeni trije otroci. Najprej hčerka Anica ter sinova Rok in Joži so ji drug za drugim vnašali novih radosti in zanje je kot vsaka skrbna in ljubeča mama hotela le najboljše v življenju.

Vse tri je bila skupaj z možem Rokom vzgojila v poštene ljudi, vajene dela, da jim na tem svetu ne bi bilo nikoli prehudo.

Kot marsikateri materi je bilo tudi njej težko, ko je prišel tisti čas, ko je otrokom treba pustiti prosto pot, da zapustijo rodno gnezdo, spoznajo svoje življenjske spremljevalce in gredo na svoje. Bolečino pa so sčasoma gotovo omilili njeni dragi vnuki, ki se jim je nesebično razdajala, in jih brez pomisleka bila vedno pripravljena sprejeti v svoje

varstvo in jim pomagati. Njihovo družjenje jo je ves čas pomlajevalo.

Dom je z leti postajal njeno varno zavetje, kjer se je s svojim možem najbolje počutila in kjer je znala po svojih močeh najbolje pomagati svojim bližjim. Kljub astmi, ki jo je pestila, ga ni bilo opravila, ki bi bilo zanjo pretežko. V vročih poletnih dneh se na polju kar ni mogla upočasniti letom primerno in hotela je celo preseči svoje sposobnosti. V času moževe bolezni mu je znala stati ob strani in s polno mero predanosti ljubeče skrbela zanj. Obenem pa je postala glavna gonilna sila, ki je uspešno peljala kmetijo naprej.

Njeno življenjsko srečo je poleg strahu pred napredovanjem bolezni pred tremi leti močno skrhalo izguba starejše sestre, v kateri je v svoji rani mladosti našla svojo drugo mater, kasneje, ko je domotožje postajalo vedno hujše, pa zelo dobro zaupnico in prijateljico.

V njeno srce se je zopet prikradla strašna osamljenost, ko ji je nesrečna usoda istega leta vzela še moža. Tako si je krajšala čas z vsakdanjimi obveznostmi, ki jih je še vedno rada in skrbno opravljala. Kljub pomoči svojih otrok in njihovih družin je bila breme kmetije še vedno pripravljena naložiti na svoja ramena. Njeno vztrajnost in zgaranost je bilo čutiti in vsakem koraku. Najbolj so jo osrečevale tiste nedelje, ko so jo po maši obiskali vnuki in jim je lahko kaj dobrega skuhalo in z njimi brezskrbno kramljala ter se imela lepo.

Lepo urejena in nasmejana ni dala slutiti nikomur od nas, da v duši morda bije težek boj, ki jo duši in utruja. Tako neslišen je bil njen klic na pomoč, ki ga nismo znali razbrati z njenih ust. Morda je začutila, da je njena pot prehojena in posuta s spomini, ki jih bodo njeni najdražji za večno zaklenili v svoja srca, v katerih bo edinstvena živela še naprej.

Nevenka Knez

Na njeni zadnji poti se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so s svojo udeležbo izrazili spoštovanje do drage mame. Še posebej gre zahvala župniku g. Marjanu Plohu za lep pogrebni obred, pevcem MPZ Ksaverja Meška, Janiju Repniku za Tišino ter vsem, ki so darovali za cerkvene potrebe in svete maše, skozi katere bomo skupaj obujali lepe spomine nanjo.

Zalujoči: hčerka Anica ter sinova Rok in Jož z družinami

Cveta Špragar Železnikar (1930–2011)

Železnikarjeva družina je znana v našem mestu. Zdravnik Železnikar je prišel v Slovenj Gradec leta 1919, čeprav so ga po študiju na univerzi v Gradcu vabili v tamkajšnjo mestno bolnišnico. Poleg poklicne je prevzel tudi ravnateljske dolžnosti v naši bolnišnici. Vodil je ustanovo in oddelek za kirurgijo vse do svoje smrti 1936. Njegov prihod v Slovenj Gradec je pomenil tudi ustanovitev telovadnega društva Sokol in otvoritev doma Sokol leta 1936 (sedaj kulturni dom). Več o tem beremo v Odsevanjih št. 77/78, 2010. Naš rojak Franc Tretjak, dr. ekonomije, častni občan MOSG, je napisal zanimive spomine z naslovom Iz črne kuhinje na Luno. V zgodbah nastopa tudi Vinko Železnikar, ravnatelj in imenitni kirurg ter starosta Sokola.

Cveta Železnikar, ena izmed številnih otrok, je odraščala v družini, ki je bila prežeta z globoko narodno zavestjo. Po meščanski šoli v domačem kraju, ustanovljena je bila leta 1920, je maturirala v gimnaziji v Celju in zaključila tudi nižjo glasbeno šolo. V Ljubljani je postala profesorica geografije in hkrati končala srednjo glasbeno šolo. Svoje strokovno znanje je delila učencem osnovne in glasbene šole. V šolskem centru je poučevala geografijo od leta 1972 do 1990, ko se je upokojila. Profesor Andrej Makuc je v 7. šolskem zborniku zapisal: «Cveta Špragar je pa še vendar ostajala zvesta (recimo temu prva ljubezen in zato največja) delu z učečimi se glasbenimi poustvarjalci na šoli pa dekliskemu pevskemu zboru, ki je bil dolga leta sestavni del praznovanj in slavnostnih spominjanj.»

Kot izjemno aktivna oseba je med učenci in sodelavci zarisala številne sledi. S klavirjem in violino je mlade ogrevala na glasbeni šoli. Njeni učenci so uspešno nastopali na mnogih prireditvah in koncertih. Njena hči Tatjana je končala glasbeno akademijo v Ljubljani.

Prof. Cveta Špragar se je glasbeno potrjevala na mnogih prireditvah in koncertih.

Ob 40-letnici slovenjegraškega Salonskega orkestra, katerega članica je bila, je na koncertu na klavirju spremljala sopranistko Ljudmilo Slemnik, ki je pela Wolfov samospev Tajnost (1962).

Obe naši glasbenici sta navdušili poslušalce na koncertu Simfoničnega orkestra Slovenj Gradec ob 20-letnici osvoboditve. Dnevnik Večer je tedaj poročal, da je ob spremljavi pianistke Cvete Špragar nastopila tudi sopranistka Ljudmila Slemnik z arijami iz oper Mozarta, Jacobija in Smetane. Vsi koncerti z domačini in gosti so bili za Slovenjgradčane in druge poslušalce praznični dogodki. Salonski oz. Simfonični orkester Slovenj Gradec so občasno poslušali tudi nekateri priznani glasbeni pedagogi, dirigenti in skladatelji, kot dr. Danilo Švara, prof. Blaž Arnič in drugi.

V zadnjem času je naša Cveta bolehalo. Njena sestrična Joža Vidov, ki ji je nudila pomoč, je povedala, da je bila njena velika ljubezen glasba. Osamljenost je preganjala z igranjem na klavirju vsak dan. »V zadnjem času je bila nekoliko zmedena, bila je svoj tip, a srčno dobra,« dodaja sestrična.

Franjo Murko je ob zadnjem slovesu na mestnem pokopališču med drugimi povedal, da je Železnikarjevi Cveti omizje v mestni kavarni veliko pomenilo, da ji je obogatilo dan, da je bilo nekakšna dnevna obveza, da jih pride pozdravit in včasih posedi za nekaj minut, včasih pa kar po več ur. Naša Cveta je v zadnjih letih postajala mestna ikona ... Pa tudi popoldanskih klavirskih koncertov na Trgu svobode ne bomo več slišali, ko so izza zaves odprtih oken odzvanjali zvoki njenega klavirja ... Cveta, pogrešali Te bomo!

Od Cvete Špragar Železnikar, prof. geografije in učiteljice klavirja in violine, smo se poslovili 1. decembra 2011.

Jože Potočnik, prof.

Ivanov lov

Letos pozno poleti nas je po hudi bolezni zapustil sodelavec Zavoda za gozdove Slovenije, revirni lovec v lovišču s posebnim namenom Pohorje Ivan Pogač (1965–2011). 2. decembra smo njemu v spomin priredili lov, na katerem smo se srečali njegovi sodelavci in prijatelji. Njemu v spomin sem v sencí lošinjskih borovcev takrat zapisal: Poti z Ivanom.

Tistega dneva oz. jutra nisem rad izpustil, nobeno leto. Sledim Ivanu, popolna tema zgodnje pomladi je, le če z očmi iščem vzhod, vidim nekaj temno rdeče svetlobe. Premalo, da bi videl svoje in Ivanove stopinje. Še obrisov dreves ne zaznam dobro, vidim le temne obrise krošenj na nebu. Ivanu popolnoma zaupam in mu slepo sledim, oponašam njegovo hojo in gibe, kolikor se le da. Oh, ko bi lahko šel skozi gozd tako, kot gre on, si zaželim. Pod menoj pri vsem mojem trudu pokajo vejice in veje, pod njim pa, kakor da je samo mah, namočen v čisto jutranjo roso. Z njim se v tej temi in divjini počutim povsem varnega. Pa saj Ivan zelo dobro pozna to pot, ničkolikokrat je bil na njej. Ne samo to: Ivan pozna vse poti v tem delu Pohorja.

Kaj vse poti?! Ivan pozna vsa brezpotja na tem delu Pohorja! Preiskal in prehodil jih je kot otrok, kot nabiralec, kot gozdni delavec in nazadnje še kot lovec. Pozna tudi vse njihove letne čase, ko so pokrite z globokim snegom in jih premaguje s krpljami, ko so poraščene z bujnim zelenjem ali ko se obarvajo v jesensko preprogo. Ivan pozna vse zvoke ob teh poteh. Najlepša mu bila tišina.

Ivan je zrasel in rasel z gozdom, s Pohorjem. Poznal je skoraj vse skrivnosti Pohorja. Zdelo se je, da sta vse življenje vdihovala dih drug drugega. Danes bi mnogi rekli, da je Ivan živel z naravo. Ne, Ivan je bil narava. Tudi tokratna pot naju je nagradila z izjemnimi doživetji in s prelepim sončnim vzhodom, ki je metal slabotne in dolge sence po mokrem balohu na ovršju Pohorja. Prostranstvo, dober razgled, mir, tišina, čudovite barve in spremljava ptičjega orkestra ... Že dolgo

vem, da lahko le z njim spoznam te skrivnosti Pohorja.

In potem pot k Roku. Tu v Hudem kotu 14, v zatočišču dobrih ljudi, naključnih popotnikov, gozdarjev, holcerjev, lovcev, kjer gospodinja Jožica in gospodar Franče oskrbita slehernega obiskovalca kot v hotelu s petimi zvezdicami, so v mokri, v rosi utopljeni travi, v borovničevju in mlakužah njegove otroške noge puščale prve sledi. Rokova domačija je s popkovino povezana z naravo in gozdom. Že kot malemu mu je bilo »postlano s smrekovimi vejami«, ko je spremljal očeta pri delu v gozdu. V tem, še kar prav imenovanem Hudem kotu je dobil Ivan prve učne ure upravljanja z naravo, tu se je naučil tradicionalnih veščin Pohorcev, ki danes žal izginjajo: cepanje in pokrivanje s šintli, gozdarskih in kmetijskih opravil, cimpernije, košnje, kolin. S temi veščinami je pomagal številnim ljudem, tako da včasih še domačih del ni uspel opraviti. Tu je začel ustvarjati tudi svojo mlado družino in sinovoma vdihnil ljubezen do planine, gozda, živali in doma.

Pri tej hiši take žalosti še ni bilo.

S svojo mladostno željo postati poklicni lovec je v devetdesetih letih prišel na Zavod za gozdove Slovenije, v lovišče Pohorje. Dobili smo vrhunskega, visoko etičnega in z mnogimi veščinami obdarjenega sodelavca. Spoštovan in cenjen v svoji sredini je marsikateri pogovor obrnil na hudomušno stran. Ivan se je znal veseliti. Njegova modrost in umirjen značaj sta reševala zaplete in probleme, ki so vsakdan nekega dela. Njegove besede niso bile goste, bile pa so trdno na mestu, če je šlo za dobrobit Pohorja in Pohorcev. Bil je magnet za mlade, željne pristnega odnosa do gozda, do divjine, pravi učitelj naravovarstva v praksi. In njegovih mladih spremljevalcev in poslušalcev ni bilo malo.

Pa sem ga vedno le spraševal kako kaj ata in mama. Sta zdrava? In ob tem mimogrede pozabil nanj. O bolezni, tudi če bi jo slutil, ne bi govoril na veliko. A prišla je tako na hitro, da smo samo obnemeli. Človek vedno verjame, da se lahko zgodi čudež. A tokrat ga kar ni bilo. Pa toliko molitev, prošenj, dobrih misli in solz je klicalo srečen konec te kratke a boleče kalvarije.

Zdi se, kot bi nenadoma vsi glasovi Pohorja zbežali daleč stran. Tišina! Ivana ne bo več na teh poteh in brezpotjih. Ali pač, ko bodo tam naše misli. Lahko le zapremo oči in se prepustimo spominom. Lepim in bolečim.

Mag. Jožef Mrakič

Glejte, zemlja nam je vzela, kar je njeno, a kar ni njeno, nam ne more vzeti. In to, kar je neskončno dragoceno, je večno in nikdar ne more umreti.

(S. Markovič)

Franc Škrubej

1902–1978

Minevajo desetletja in umrlih se ne spominjamo več. To se dogaja zato, ker tudi tisti umirajo, ki so pred desetletji izgubili najdražje.

Dragi oče, dedi in pradedi!

Spomin nate je še vedno živ, kakor tudi spomin na tvoje življenje in na vse, kar si nam v življenju nudil. Tvojih vrstnikov že leta več ni, so pa še med živimi ljudje, ki se te spominjajo in se v spominih nate še pogovarjajo o tebi. Vsem, ki postojite pred njegovim grobom, prižgete svečo in se še spomnite nanj, se iz vsega srca zahvaljujemo.

Žalujoci: hčerka Danica z možem Rudijem, sin Zlatko, vnuki in vnukinje z družinami, sestra Hedvika z možem Ivanom in še drugi iz družin Škrubej, Štruc, Majcen, Cokan, Gradišnik in Šrbec

Zlatko Škrubej

BOŽIČNO-NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

	VEČJE NASELJE OD VASI	OREL V NEMŠKI POEZIJI	NADALJEV. GESLA	VELIK ZLOŽEN KUP	ŽELATINA IZ ALG									
	NEODLOČEN ČLOVEK													
	VELIK MORSKI RAK													
	JAREK													
	VELIKA KUPA	OBLAČILO MUSLI-MANK KOS POHIŠTVA												
	VREDNOSTNI PAPIR									MLADA RASTLINA	IGRALKA GARDNER			
	VZGOJA													
	PLODOVI KAKAVOVČA DEKAGRAM													
	ELEGANTEN ŽENSKI ČEVELJ	IZREDNA LEPOTA		DESNI PRITOK VOLGE	TURGUT OZAL	PIJAČA STARIH SLOVANOV	NEVESTINA OPREMA LAJOVIC ANTON	▼				TAVČAR IVAN	ČUTNA PREVARA	POVELJNIK LADJE
	SREČKO KOSOVEL		ZDRAVNIK UŠESNIH BOLEZNI							ŠTAJNER KARLO	TROPSKO DREVO JADRANSKI OTOK			
	PLOŠČINSKA MERA		SLIKARSKA TEHNIKA RAVNINA						SPENJALKA ČREV ITALIJAN RADIO TELEV					
	ŽENSKO IME				SAINT LAURENT	RAHLO PIHATI	PREBIVALKA IRSKE TEKOČINA ZA NARKOZO					UPANJE BOG LJUBEZNI		
	NADLEŽNA ŽUŽELKA			SVETILO IZ VOSKA OSVEŽILNA PIJAČA						OZKE POTI V SNEGU				
	NADALJEVANJE GESLA									OTO PESTNER	IZROČILO SEDEJ IVAN			
	INDIJSKI BOG OGNJA				MOŠKO IME					SENCNA LEGA				
	KRVAVEČA POŠKODBA				IVAN ROB		AVTOR: ANA HUDE- RNIK			SLOV. MESTO OB MORJU				

Spoštovani bralci in bralke! Rešitev nagradne križanke pošljite do 5. 1. 2012 na naslov: Uredništvo Viharnika, Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec. Izžrebali bomo 3 nagrade, ki jih boste nagrajenci prejeli po pošti.

Menedžerka in obljubljen dežel

Milena J. Cigler

»A tako, midve sva zadnji, ki si nama prišla povedat, da greš!«
 »Ampak, Milena! S trebuhom za kruhom grem, a se je s tem treba hvaliti?«
 »Vseeno, lahko bi nama povedala prej, da bi se malo poslavljale, tako pa ...«
 »Bomo pa ob slovesu bolj prisrčne, saj ne vem, kaj me čaka, da bi že zdaj poslavljala!
 »No dobro, samo da vsak dan pošlješ sporočilo, kako se imaš, in če bo zaškripalo, verjemi, midve te bova reševali od tam, noben drug!«
 Drugo jutro je menedžerka zapustila našo državo, še zvečer pa je nama napisala navodila, kako naj živiva, da bo nama ostajal denar!
 »A drugače boš pa ti pomagala, ker boš prišla z novci nazaj?« sem se smejala, kajti nobena skrivnost ni, da spadava v tisti hierarhični razred državljanov (minus 50 na drugo potenco), ki pokojnino vidijo le enkrat v obliki tiskarskega zapisa, obvestila, zdaj pa pravzaprav še to ne več! Mateja je v začetku res pridno polnila mobilne s sporočili, kajti obljubljen dežel so ji prevežani delodajalci naslikali še kar privlačno, potem pa naenkrat dva dni nisva dobili nič. »Kaj se dogaja, Mateja, si padla med jagode in imaš rdeče oči?«
 »Še huje!« je odgovorila! Podnevi garam kot delovni vol, ponoči pa izbuljim oči kot krava!« se je pošalila.
 »Kaj pa počneš ponoči?« me je zanimalo. Ponoči stojim na kuhinjskem balkonu in z daljnogledom oprezujem, kdaj se bo vrnil z žura lastničin sin Domen in ali bo sam in ali bo pijan, da ga spravim noter!«
 »Zakaj pa to?« se začudim.
 »Odkar me je lastnica motela spoznala, si je vbila v glavo, da me hoče za snaho!«
 »Ojoj, pa je vsaj prijeten, ta njen sin?«
 »Kot Krjavelj v Desetem bratu!«
 »No, ti se rada hecaš, mislim, ponoči so pa tudi vsi biki enaki!« se pošalim.
 »Čim prej jo moram pobrisati od tu!« je odločna in se ne zmeni za moje šale. Že drugi dan je prišla edinstvena priložnost za Matejo! Bilo pa je takole:
 Iz lhana kliče Sandi: »Milena, a imata z Martino kaj časa?«
 »Imava, zakaj pa?«
 »Brigita, moja sestra, ima v organizaciji razstavo slamnikarstva v lhanu! 170 let začetkov, prvi je bil pa lhan na Slovenskem! Beri Bogataja,« še reče.
 In v čem je problem? Brigita je obsedena s tem, da mora v vitrini na razstavi stati slamnik z letnico čim bliže 1850, še bolj važno pa je, da ima žig Obrtne delavnice. Ampak takega slavnika v okolici Domžal nikjer več ne dobi. In kaj namerava storiti? Peljala se bo v

Cleveland v ZDA, kjer je videla tak slamnik na izletu Društva slamnikaric lhan. Kako je pa klobuk prišel tja? Teta Rezne Joži je tam odprla obrtno delavnico, ker se je v lhanu naučila te obrti.

»Pa misliš, da vam ga bodo kar dali iz vitrine, češ, evo, kolegi lhanci, za čast in slavo lhana!?!«
 »Ne, a misliš, da smo lhanci buteljni? Slikali bomo žig in ga lepo namalali na naš slamnik.«
 »A si upate?«

»Joži je rekla, da ji je pokojna teta v sanjah dovolila, zato ker ji ni poslala prave birmske obleke in je imela teta zaradi te napake vse življenje slabo vest!«

Čudno, sem mislila, pa ravno Joži je imela ljubko nabrano oblekico malo pod koleno, vse druge smo se pa na birmi spotikale ob »krinoline« in na metrih blaga. Od muke nad tem sem kar skilavo gledala na birmanski sliki. Joži jo je pa hotela do tal, ker ni vedela, kako mične nogice in čevljičke ima v tisti oblekici. Kako čuden je svet, sem pomislila.

»Če plačaš karto, pa grem!« je rekla Mateja, da se znebi nadležnega ženina. Ampak potem je morala takoj v lhan, ker je bilo treba to noč splesti 25 metrov originalnih kit iz pšenične slame, da bo Joži ponoči naredila še cekar narodne noše. Še mene so prišli iskat, vso noč smo pletle; Mateja je pletla kot za stavo, Joži je šivala, jaz sem pletla in podajala slamo (stara pletilja kit iz otroštva), Martina je pa šla kupit karte za avion. Brigita je pakirala potovalke za vse tri in ko se je Martina vrnila s kartami, smo okoli dveh ponoči srečne zaspale, da pomagamo lhancem pri obujanju spominov na njihovo prvobitno obrt v 19. in 20. stoletju.

Zjutraj jih je Sandi peljala na Brnik, potem pa šla v službo. Z Joži sva nadaljevali z delom pri moji teti, da nama je podajala slamo.

Cekar dobiva vedno lepše vzorce in barve, kit je še preveč napletenih, zato grem klicat dekleta v ZDA, zdaj so gotovo že v Clevelandu: »Mateja, kako je, a lahko govoriš? Ste še v zraku?«

»In še lep čas bomo!« se besno odreže,
 »Martina je kupila karte za Montano, rekla je, da hoče najprej videti ranč Roberta Redforda!« Glas se ji je izgubljal v daljavi.
 »Očitno prečkajo Rocky Mountains,« sem se tolažila.

»No, boš pa spoznala kavboje na konjih, mogoče te celo zaposlijo!« sem poskušala izveliči najboljše možno iz situacije.

»Brigita je ponorela od jeze,« še pravi, »namesto da bi uživala v lepotah Skalnega gorovja.«

Čez eno uro Mateja: »Redforda ni v Montani, je v glavnem mestu Idaho.«

»A konji pa so?«

»Ja, Martina pravkar jaha, ker je obljubila, da potem obidemo Idaho in gremo direktno v Cleveland.«

»Kako pa?!«

S helikopterjem, seveda, Brigitin bratranec je v taki službi, da nas lahko pelje kot »izgubljenke«.

»Hvala Bogu,« si oddahnem. Čez štiri ure je informacija spet drugačna. V muzeju so, operacija je uspela, samo zdaj pa Brigita noče domov! Našla je ploščo s polkami Frenka Jankoviča in zdaj jo neprestano vrti. »Meni se bo zmešalo!« je rekla Mateja. »Kaj naj storim?«

»Obljubi ji, da greste na pohane hrenovke, pa bo.«

»Bom! Karte za nazaj že imam. Magari grem sama!«

»Ne moreš, draga Mateja, Brigita je dvajset let šivala slamnike v Tovarni slamnikov in doma (zato jaz nisem nikoli dobila sončarice in moja družina tudi ne) in se bo v zapravljičku vozila po lhanu. Torej privleči obe nazaj!«

»Če mi ne bo uspelo, ostanemo vse tri tu: Martina bo kavbojka na konju, jaz bom asistentka v Redfordovih filmih, Brigita pa naj posluša polke in jih pleše, če že hoče!« Ampak moj strogi ukaz je deloval, drugi dan na proslavi je šlo vse po maslu, le onidve (B. in M.) sta bili strašansko zaspani, ker še nista preklopili na naš čas po Greenwichu! Z voza pa le nista padli, ker sva ju na eni strani jaz in na eni Mateja dregali v rebra! Konec dober, vse dobro!

Če to ni ljubezen

Simona Jerčič Pšeničnik

Na srečo se do službe peljem le slabih deset kilometrov in za to je povsem dober moj konjiček, ki bo čez kakšno leto že polnoleten. Seveda do tega kosa pločevine ne gojim kakšnih posebnih čustev, zame je namreč samo in izključno prevozno sredstvo. Lahko si mislite, da sva si z možem v tem popolnoma različna, tako da se v naši družini vedno znova potrjuje pravilo – nasprotja se privlačijo.

Zgodi se, enkrat ali dvakrat letno, da moram bolj iz tuje kot iz lastne želje obiskati večje in bolj oddaljene kraje. In takrat mi svojega ljubljene konjička posodi mož. Ni treba poudarjati, kako težko se sooči z enodnevno ločitvijo od svojega zvestega spremljevalca. Seveda to pokaže na prav poseben način; prvi dan stiska ustnice, takoj ko se spomni, kako bo preživel enega naslednjih dni v »gari iz prejšnjega stoletja«. Tako namreč sočno poimenuje mojega občasnega spremljevalca. Potem v naslednjih dneh pred zamenjavo vozil poslušam o pravilni vožnji v krožiščih, izvoznih pasovih na avtocesti, parkiranju in ne nazadnje o vzdrževanju čistoče. Zadnje je prava skušnjava, ker pač ni lepšega, kot da se ustaviš v prvi pekarni in nato med potjo drobiš slastno štručko ne samo med zobmi, temveč tudi po svetlečih avtomobilskih prevlekah. Pomislila sem že, da bi našo

dnevno preuredili v stilu »notranjost avtomobila«. Zvečer pred odhodom sem ob vseh napotkih modro tiho. Toliko prakse že imam, da v večernem predavanju o pravicah in dolžnostih pri prevzemu vozila, ki pa se zavleče globoko v noč, modro kimam in se strinjam. Sicer bi se lahko zgodilo, da ostanem brez prevoza. Naveličam se in dogovoriva se, da avta ne prevzamem takoj zjutraj, temveč ob 10. uri na dogovorjenem mestu. Očitno vsaka ura šteje. Seveda bi bil konjiček v popolni pripravljenosti, pa se zadeva zaplete.

»Zdravo, si že tu?« me pogleda iznad papirjev, ki jih sila resno ureja in še nekaj bolj »resnega« beleži. Prestopim se z noge na nogo in čakam, da mi izroči ključe, da lahko končno odidem na pot.

Ko se že četrtič nervozno prestopim, me pogleda iznad papirjev.

»Nisem mogel tankati, denarnico sem pozabil na polici v garaži. Boš mogla sama,« slišim.

»Še kaj drugega kot tankanje zmorem,« mu kar se da prijazno odgovorim.

Z desnico naredi še zadnje zaznamke na list pred sabo, v levi pa še zadnje sekunde pestuje ključe svojega cestnega ljubljence. Saj ga nekako razumem. Kateri moški pa se želi voziti po svetu v sedemnajst let stari gari. Roko dam v ogenj, da se je tega dne moj dragi izredno hitro pobral iz službe, da ga slučajno kateri od moških kolegov ne bi opazil v »novem« prevoznem sredstvu. In po najkrajši poti domov, avto pa v garažo.

Končno si izmenjava ključe in s kislim nasmehom mi zaželi: »Srečno vožnjo!« V očeh in v krču mišic na obrazu vidim, kako resno misli. Da ne bi predolgo trpel, se obrnem, na vratih pa ga spomnim na naše največje bogastvo in njihovega ljubljence: »Aja, pa ne pozabi ob pol enih sina na nogomet, vmes psa na sprehod, do pol treh bodi v vrtcu po *ta malo*, spotoma vzemita še našo prvošolko ...« Nato odvihram skozi vrata, ne ozrem se nazaj, ker točno vem, kako gleda za mano.

Za prvim ovinkom se ustavim, ker zahrepenim po sveži zemljici. In na sončen dan se odpeljem proti Ljubljani.

Če to ni ljubezen?

V pričakovanju tete Zime

Otroci že veselo skačejo ter čakajo na snežinke, a jih še od nikoder ni.

Iznenada kot začarano pade prva, nato druga. Začnejo rahlo snežiti čisto prave drobne snežinke.

Nekatere majhne, druge velike, raznih oblik in velikosti, za otroke polno radosti ter veselja za njihove norosti.

Čakali smo na teto zimo in z veseljem jo klicali, da prišla bi k nam, nasula lepega snega.

Snežana Nabernik

Dedek Mraz

Predragi ljubi otroci, ali veste kaj je danes? Zopet prišel bo med vas dobri stari Dedek Mraz.

Ta dobri in prijazen mož rad ima otroke vse, prav tako oddaljene in tiste, ki so blizu.

Jelko so že okrasili, lučke nanjo že nadeli, se na vrhu smreke zvezdo repatico dali.

Snežana Nabernik

LESOTEKA®

Mi smo za les!

Lesoteka je hiša za promocijo rabe in pospeševanja prodaje plemenitega slovenskega lesa

Srečno 2012!

Spoštovane bralke in bralci!

Hvala za vse vrnjene ankete, ki jih ni malo zberemo in analiziramo. Veseli smo, da vas spodbudnimi besedami še dodatno motiviramo opozarjate na to, kaj bi bilo treba sprejeti rezultate tudi objavili, prvi pregled pa je po spomine ter razvedrilo, pogrešate pa ve »naših« ljuđeh, veliko vas pogreša pisma b strokovnih nasvetov z različnih področij. Nekateri težko berete zaradi svetlečega p tudi, da so manjše spremembe dobrodo kakršni so bili v Viharniku nekoč.

Potrudili se bomo, da bo Viharnik tak, kakršnega vsakega nekaj, seveda pa se moramo zavedati, da je nemogoče ustreči vsem, saj smo različni in vsak ima rad kaj drugega.

Ob tej priliki vas ponovno pozivam, da nam pišite, če imate kakršno koli vprašanje v zvezi z veterino, gozdarstvom, socialo ... Napišite, o čem bi radi brali, povejte, kaj vas zanima.

Določeni predlogi in pripombe, ki ste jih zapisali na koncu ankete, so primerni za pisma bralcev – zapišite svoje misli in nam jih pošljite.

Kljub na videz velikemu številu piscev, je težko »pokrivati« celo Koroško in okolico, zato vas vabim, da nam sporočite, če ste pripravljeni sodelovati kot redni pisci prispevkov; sploh iz tistih krajev, ki so v naši reviji omenjeni redkeje.

Le z vašo pomočjo in sodelovanjem bo Viharnik tak, kakršnega želimo, saj ga ustvarjamo ljudje!

Nekateri ste na anketni listič dopisali, da prosite za določene spremembe v naslovu, kamor prihaja revija. Prosimo vas, da nas pokličete ali nam pišete ponovno, saj nekaterih sprememb ne moremo vnesti, če nimamo popolnega naslova.

Uredništvo

študijska knjižnica

DZ 05

VIHARNIK

2011

070.489(497.12 Slovenj Gradec)

3015365

COBISS

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
RAVNE

Foto: Igor Senekovič

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Če je bilo leto 2011 v osebnem, družbenem, gospodarskem ali političnem pogledu negotovo ter neprijazno, je pomembno da v letu 2012 korakamo dalje, da ne ostanemo v tem negotovem in neprijaznem okolju. Vsem, ki radi prebirate Viharnik, želim v letu 2012 čim več zanesljivih korakov in mnogo volje, energije, strpnosti, razumevanja ter pomoči in sodelovanja pri morebitnih zdrsih. Izkoristimo božič in novo leto za doseganje notranjega miru in poglobljanje medčloveških odnosov. Srečno!

Silvo Pritrznik, direktor
GG Slovenj Gradec